

Mendelova univerzita v Brně

Zahradnická fakulta

Optimalizace rozvoje území v režimu krajinné památkové zóny

Bakalářská práce

Vedoucí práce

doc. Dr. Ing. Alena Salašová

Vypracovala

Jana Vojtková

Lednice 2017

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Zpracovatelka: **Jana Zgarbová**
Studijní program: Zahradní a krajinářská architektura
Obor: Zahradní a krajinářská architektura
Název tématu: **Optimalizace rozvoje území v režimu krajinné památkové zóny**
Rozsah práce: Text cca 50 stran, mapová příloha, fotodokumentace, kresby a skici

Zásady pro vypracování:

1. V rámci teoretické přípravy prostudujte problematiku managementu krajinných památkových zón. Zvláštní pozornost věnujte studiu vývoje a stavu komponované krajiny a legislativním možnostem regulace jejího rozvoje. Definujte základní principy péče o komponované krajiny v režimu krajinné památkové zóny.
2. Zvolte modelové území a prostudujte jeho vývoj. Provedte relevantní krajinářský rozbor území včetně terénního průzkumu. Svou pozornost zaměřte na analýzu prostorové kompozice krajiny. Na základě provedeného rozboru vymezte a popište přírodní, kulturně – historické a estetické hodnoty území.
3. Prostudujte platné územně plánovací podklady a územně plánovací dokumentaci modelového území a další relevantní dokumenty ovlivňující jeho rozvoj. Svou pozornost zaměřte na hodnocení rozvojových záměrů dotčených obcí a kraje. Konfrontujte rozvojové záměry s potřebou ochrany hodnot území. Vymezte střety zájmů a další problémy území.
4. V rozsahu územní studie navrhněte vhodné řešení. Definujte zásady péče o hodnoty území. Své návrhy podrobte důsledné autorské kritice.
5. Získané zkušenosti zpracujte do formy obecných doporučení k ochraně a managementu krajiny v režimu krajinné památkové zóny.

Seznam odborné literatury:

1. ŠTĚPÁNOVÁ, D. – KULIŠŤÁKOVÁ, L. *Analýza kompozičních principů záměrně komponovaných krajin*. In: BELČÁKOVÁ, I. *Krajina – predmet vzdelávania a výskumu*. 1. vyd. Bratislava: Perfekt, 2010. s. 124–137. ISBN 978-80-8046-452-3.
2. SALAŠOVÁ, A. *Budúcnosť komponovanej krajiny*. In: *Sídlo-park-krajina III. : krajinno-architektonická tvorba a vegetačné prvky v sídlach a krajine*. Nitra: SPU v Nitre, 2004, s. 78–82. ISBN 80-8069-467-6.
3. KUBEŠA, P. *Komponovaná kulturní krajina a možnost její obnovy a zachování*. 1. vyd. Olomouc: Národní památkový ústav, 2010. ISBN 978-80-86570-17-4.
4. KULIŠŤÁKOVÁ, L. – FLEKALOVÁ, M. – KUČERA, P. – MATÁKOVÁ, B. – SALAŠOVÁ, A. – ŠTĚPÁNOVÁ, D. *Komponované krajiny*. 1. vyd. Brno: Mendelova univerzita, 2011. 78 s. ISBN 978-80-7375-536-2.
5. KUČERA, P. – SALAŠOVÁ, A. – ŠTĚPÁN, M. a kol. *Krajinný plán Mikulovska – Falkenstein-ska*. In: DRESLEROVÁ, J. – PACKOVÁ, P. *Ekologie krajiny a krajinné plánování*. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, s.r.o., 2006, s. 64–68. ISBN 80-86386-82-1.
6. WEBEROVÁ, Š. *Možnosti obnovy komponované krajiny Zahrádecka*. Diplomová práce. Lednice: MENDELU Brno, 2013. 46 s.
7. KULIŠŤÁKOVÁ, L. *Nástroje GIS a ochrana vizuálních vazeb komponovaných krajin*. In: ŠIMEK, P. *Trendy a tradice*. Brno: 2008, s. 149–155. ISBN 978-80-7399-510-2.
8. VAISHAR, A. – DVOŘÁK, P. – HUBAČÍKOVÁ, V. – NOSKOVÁ, H. – NOVÁKOVÁ, E. – ZAPLETALOVÁ, J. *Regiony v pohraničí*. 1. vyd. Brno: Ústav geoniky Akademie věd ČR, v.v.i., 2011. 133 s. Studia geographica 103. ISBN 978-80-86407-16-6.

Datum zadání bakalářské práce: prosinec 2013

Termín odevzdání bakalářské práce: květen 2016

Jana Zgarbová
Autorka práce

doc. Ing. Petr Kučera, Ph.D.
Vedoucí ústavu

doc. Dr. Ing. Alena Salašová
Vedoucí práce

doc. Ing. Robert Pokluda, Ph.D.
Děkan ZF MENDELU

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto práci: *Optimalizace rozvoje území v režimu krajinné památkové zóny* vypracovala samostatně a veškeré použité prameny a informace jsou uvedeny v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů a v souladu s platnou *Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací*.

Jsem si vědoma, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 Autorského zákona.

Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity o tom, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Lednici dne 18.4.2017

.....

Podpis

Ráda bych na tomto místě poděkovala svým Tomášům, tedy mému muži za trpělivost a synovi za jeho klidný spánek. Mé rodině za možnost studovat. Mým přátelům za formování názorů a mého já.

Děkuji své vedoucí práce, doc. Dr. Ing. Aleně Salašové, za podnětné připomínky k mé práci. Děkuji také svému učiteli ze střední školy, Mgr. Jiřímu Halmazňovi, za vidění světa v souvislostech. A díky patří i všem ostatním učitelům, kteří se snažili vést mě správným směrem.

*"Nakonec budeme chránit jen to, co milujeme. Milovat ale můžeme jen to, čemu rozumíme
a rozumět budeme jen tomu, čemu nás naučili."*

Baba Dioum

Obsah

I. Úvod	6	V.E.2. Územní plán obce Bítov	35
II. Cíl práce	6	V.F. Problémy a hodnoty v území	37
III. Literární rešerše	7	VI. Návrhová část	38
III.A. Definice základních pojmů	7	VI.A. Ochrana stávajících prvků	38
III.B. Ochrana kulturní krajiny	9	VI.A.1. Původní zástavba	38
III.B.1 Mezinárodní smlouvy	9	VI.A.2. Drobné prvky architektury	38
III.B.2. Česká legislativa	9	VI.A.3. Historická cestní síť	38
III.C. Památková péče o historické kulturní krajiny v režimu ochrany KPZ	10	VI.A.4. Ochrana přírodních hodnot	38
III.D. Drobné prvky architektury	10	VI.B. Komentář k územnímu plánu	39
III.E. Nástroje územního plánování	11	VI.C. Navržená opatření	40
III.F. Možnosti financování	13	VI.C.1. Řešení dopravní situace	40
IV. Metodika práce	14	VI.C.2. Obnova a výsadba stromořadí	40
IV.A. Metodický postup krajinářského hodnocení území	14	VI.C.3. Obnova historických struktur	42
IV.B. Metodický postup zpracování historických map	14	VI.C.4. Změna Land Use	46
IV.C. Metodický postup evidence drobných prvků architektury	14	VI.C.5. Další opatření	48
V. Studie modelového území	15	VI.D. Všeobecná opatření	48
V.A. Lokalizace, širší vztahy	15	VI.D.1. Šetrný turismus	48
V.B. Charakteristika KPZ Vranovsko-Bítovsko	15	VI.D.2. Pozemkové úpravy	48
V.C. Přírodní charakteristika modelového území	15	VII. Diskuse	49
V.C.1. Geomorfologická charakteristika	15	VIII. Závěr	50
V.C.2. Geologická a pedologická charakteristika	15	IX. Resumé a klíčová slova	50
V.C.3. Klimatické poměry a hydrogeologická charakteristika	17	Použité zdroje a literatura	51
V.C.4. Biogeografie a druhová skladba modelového území	17	Legislativa a normy	53
V.C.5. Přírodní hodnoty	19	Mapové podklady	53
V.D. Kulturní a historické hodnoty v území	24	Seznam použitých zkratk	54
V.D.1. Historický vývoj a hodnoty	24	Seznam obrázků	55
V.D.2. Aktuální stav území	28	Seznam kartogramů	55
V.D.3. Kompozice a estetické hodnoty	31	Seznam tabulek	55
V.D.4. Inventarizace drobných prvků architektury	31	Seznam příloh	55
V.E. Plánovaný rozvoj území	33		
V.E.1. ZÚR Jihomoravského kraje	33		

I. Úvod

Cílkově pověstné "krajiny domova" místy velmi rychle mizí z dohledu našich očí. Neustále se opakující zabírání majetku v průběhu naší historie vedlo ke ztrátě vztahu k půdě a životnímu prostředí. Jen těžko a jen někteří opět přebírají odpovědnost za své ovzduší a pitnou vodu, o identitu místa, o svou minulost. Jak lehce se vzdáváme toho, co pro nás budovali ti před námi.

Každá civilizace za sebou nechává stopy a jsou tací, kteří věří, že čím vyspělejší civilizace, tím méně stop po ní zůstane. U krajinných památkových zón se však naopak snažíme ty hodnotné a cenné stopy člověka uchovat a modifikovat je pro současné potřeby obyvatel. Místy se nám to daří skvěle, avšak místy narážíme na nevědu veřejnosti a na špatnou spolupráci mezi jednotlivými subjekty.

Krajinářský architekt v sobě musí najít kousek biologa, historika, klimatologa a snílka. Musí být diplomat se zdravým rozumem a širokým srdcem. Naším úkolem by mělo být erudované vedení veřejnosti k péči o svou krajinu a svůj domov. Učit je najít krásu ve střídání ročních dob a každoročním příletu ptáků z jižních zemí. Nevidět v ochraně přírody a krajiny jen omezení, která z toho plynou, ale naopak úctu k tomu, že stále ještě žijeme v relativně čistém a nezkaženém prostředí.

II. Cíl práce

Tato bakalářská práce na téma *Optimalizace rozvoje území v režimu krajinné památkové zóny* zabývající se katastrálním územím Bítov náležícím do krajinné památkové zóny Vranovsko-Bítovsko, si bere za cíl zhodnotit možnosti ochrany této výjimečné krajiny a navrhnout soubor opatření vedoucích ke zkvalitnění prostoru v souladu s režimem ochrany.

Pro vypracování opatření bylo nutné provést analýzu primární, sekundární i terciární krajinné struktury a popsat hodnoty území. Na základě těchto zjištění pak zdůraznit zásadní problémy, se kterými se daná krajina potýká. Cílem práce není zastřešit veškerou problematiku krajinného plánování, ale poukázat na nejvýznamnější fenomény, které krajinu ovlivňují.

III. Literární rešerše

III.A. Definice základních pojmů

Krajina

Termínem krajina se zabývá celá řada autorů, jmenujme například:

"Krajina je část zemského povrchu. Je to systém, který lze definovat a vymezit v prostoru a čase. Vyznačuje se vlastní strukturou, genetickými procesy, kybernetikou a fyziologií."

(SALAŠOVÁ, 2015)

"Krajina není jen souborem určitých dílčích hodnot – jako jsou počty druhů rostlin a ptáků. Krajina je především určitá jednota mnohostí, které vytvářejí pocit, že někam patříme a že jsme tam doma. Krajina je nositelem důležité části národní identity a historické paměti."

(CÍLEK, 2002)

Pro legislativní potřeby byly vytvořeny tyto definice:

"Krajina je část zemského povrchu s charakteristickým reliéfem, tvořená souborem funkčně propojených ekosystémů a civilizačními prvky."

(§3 ZÁKONA 114/1992 Sb.)

"Krajina je prostor, v němž žijí obyvatelé, jako výraz rozmanitosti společného kulturního a přírodního dědictví a základ jejich identity."

(EVROPSKÁ ÚMLUVA O KRAJINĚ, čl. 1 a.)

Kulturní krajina

„Kulturní krajiny představují kombinovaná díla přírody a člověka, která jsou dokladem vývoje lidské společnosti a sídel v průběhu historie, pod vlivem fyzikálních omezení a/nebo příležitostí daných jejich přírodním prostředím a vlivem postupných společenských, ekonomických a kulturních vlivů jak vnitřních, tak vnějších.“

(KUČOVÁ, 2008)

Komponovaná krajina

Krajina navržená a vytvořená vědomě člověkem na základě kompozičního záměru vycházejícího z uměleckého či filosofického kontextu.

Krajinný ráz

Jedná se o významnou hodnotou dochovaného přírodního, kulturního a historického prostředí vyznačující se specifickými rysy a znaky, které vytváří jedinečnost a odlišnost dané krajiny. Tento charakter krajiny je chráněn proti znehodnocení jakožto kulturní dědictví a je dán především morfologií terénu, charakterem vodních toků a ploch, vegetačního krytu a osídlení, ale také duchovní a kulturní dimenzí prostoru. Je tedy výrazně ovlivněn existencí a působením člověka. Orgány ochrany přírody si kladou za cíl zachovat bohatost a pestrost krajinných typů. Tato ochrana se řadí mezi obecnou ochranu přírody a platí tedy celoplošně na území státu (AOPK ČR, Krajinný ráz a výstavba, online). Pro samotný plán navrhovaných zásahů je nutno vypracovat podrobný popis a vyhodnotit jednotlivé znaky, hodnoty a také vliv těchto zásahů na samotný krajinný ráz (MÍCHAL, 1999).

"Zásahy do krajinného rázu, zejména umístování a povolování staveb, mohou být prováděny pouze s ohledem na zachování významných krajinných prvků, zvláště chráněných území, kulturních dominant krajiny, harmonické měřítko a vztahy v krajině." K těmto zásahům je zapotřebí mít svolení orgánu ochrany přírody.

(§ 12 ZÁKONA 114/1992 Sb.)

Krajinná památková zóna

Druh památkové zóny podléhající ochraně dle památkového zákona 20/1987 Sb. Zde je charakterizována jako území sídelního útvaru či část krajinného celku s podílem kulturních památek a hodnot, historického prostředí. Vyhláší ji Ministerstvo kultury ČR.

"Kombinovaná díla člověka a přírody, jimiž jsou oblasti částečně zastavěné a dostatečně charakteristické a homogenní, aby byly topograficky vymežitelnými jednotkami, která jsou pozoruhodná svým historickým, archeologickým, uměleckým, vědeckým, společenským nebo technickým významem."

(ÚMLUVA O OCHRANĚ ARCHITEKTONICKÉHO DĚDICTVÍ EVROPY, čl. 1)

Krajina spadající pod tuto ochranu by neměla vykazovat výraznější negativní zásahy do člověkem kultivovaného přírodního prostředí či urbanistické struktury sídel. Může se tedy jednat o oblasti dlouhodobé tradiční kultivace venkovské krajiny s charakteristickou sídelní strukturou,

kompozice krajin vázané na významné architektonické soubory, hospodářské feudální celky v zemědělské krajině, krajiny vyznačující se technickými úpravami v krajině, a kulturně a historicky významné krajiny. Vyhlášené krajinné památkové zóny se vyznačují vyváženou skladbou přírodních a sídelních ploch s krajinnými či architektonickými dominantami. Významným krajinnotvorným prvkem většiny zón jsou aleje (LIPSKÝ, 2014).

Ochrana krajiny

"Činnosti směřující k zachování a udržení význačných nebo charakteristických vlastností krajiny, utvářených přírodní konfigurací a/nebo lidskou činností a právem považovaných za její historickou hodnotu."

(EVROPSKÁ ÚMLUVA O KRAJINĚ, čl. 1 a.)

"Při výkonu svých práv nikdo nesmí ohrožovat ani poškozovat životní prostředí, přírodní zdroje, druhové bohatství přírody a kulturní památky nad míru stanovenou zákonem."

(ÚSTAVA ČESKÉ REPUBLIKY, čl. 35)

Územní systém ekologické stability

"Územní systém ekologické stability krajiny (dále jen "systém ekologické stability") je vzájemně propojený soubor přirozených i pozměněných, avšak přírodě blízkých ekosystémů, které udržují přírodní rovnováhu. Rozlišuje se místní, regionální a nadregionální systém ekologické stability."

(§3 ZÁKONA 114/1992 Sb.)

Systém ekologické stability si bere za cíl zachování a podpoření biodiverzity, přirozeného genofondu krajiny a vytvoření sítě ekologicky stabilních území ovlivňujících příznivě okolní, ekologicky méně stabilní, krajinu. Jeho vytváření je dle zákona veřejným zájmem a na jejím vytváření se podílí vlastníci pozemků, obce a stát. Plán ÚSES je podkladem např. pro provádění pozemkových úprav, lesní hospodářské plány a další dokumenty ochrany a obnovy krajiny.

Nadregionální ÚSES vymezuje a hodnotí MŽP a zahrnují významné ekologicky hodnotné celky o minimální rozloze 1000 ha. Jejich síť má za cíl udržení charakteristických společenstev a druhové rozmanitosti bioty v rámci biogeografického regionu.

Regionální ÚSES vymezuje a hodnotí příslušný krajský úřad, správa národních parků a chráněných krajinných oblastí. Řadí se mezi ně ekologicky hodnotné krajinné celky s minimální plochou podle

typů společenstev od 10 do 50 ha. Jejich síť zajišťuje rozmanitost typů biotopů v rámci daného biogeografického regionu.

Místní ÚSES vymezují a hodnotí příslušné obecní úřady obcí s rozšířenou působností. Jedná se o menší ekologicky významné krajinné celky o rozloze do 5 - 10 ha.

EECONET (European Ecological Network) tvoří další úroveň ekologických sítí. Její kostra sestává z vybraných skladebných částí nadregionální ÚSES.

Mezi skladebné části ÚSES patří:

Biocentrum (BC) - biotop umožňující svým stavem a velikostí trvalou existenci přírodě blízkého ekosystému.

Biokoridor (BK) - území neumožňující rozhodující části organismů dlouhodobou existenci, zajišťuje však možnost migrace mezi biocentry.

Interakční prvek (IP) - nejnižší úroveň ÚSES, která nemusí být propojena s dalšími prvky. Jedná se o krajinný segment příznivě ovlivňující okolní méně stabilní krajinu. Interakční prvky zpravidla umožňují trvalou existenci organismů s menšími prostorovými nároky. Mohou mít podobu mezí a remízů v polích, izolovaných maloplošně chráněných území či veřejných parků.

Při realizacích a údržbě skladebných částí ÚSES lze využít dotačních programů MŽP, MZe a MMR.

III.B. Ochrana kulturní krajiny

III.B.1 Mezinárodní smlouvy

Úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví

Ochranou kulturní krajiny se poprvé zabývá Úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví deklarovaná v Paříži 16.11.1972: *"Části kulturního či přírodního dědictví mají výjimečný význam a z tohoto důvodu je třeba je zachovat jako součást světového dědictví lidstva jako celku."*

Ochrana krajiny zde není přímo definována, ale řadí se pod ustanovení:

"Pro účely této Úmluvy budou za "kulturní dědictví" považovány lokality: výtvořky člověka či kombinovaná díla přírody a člověka a oblasti zahrnující místa archeologických nálezů mající výjimečnou světovou hodnotu z dějinného, estetického, etnologického či antropologického hlediska."

(ÚMLUVA O OCHRANĚ SVĚTOVÉHO KULTURNÍHO A PŘÍRODNÍHO DĚDICTVÍ, čl. 1)

"Každý smluvní stát může požádat o mezinárodní pomoc pro vlastnictví tvořící součást kulturního a přírodního dědictví výjimečné světové hodnoty nacházejícího se na jeho území."

(ÚMLUVA O OCHRANĚ SVĚTOVÉHO KULTURNÍHO A PŘÍRODNÍHO DĚDICTVÍ, čl. 19)

Na základě této žádosti pak podle článku 22 může být poskytnuta pomoc smluvnímu státu, jako například provedení výzkumů, ustanovení expertů, školení pracovníků a specialistů, dodání zařízení, poskytnutí výhodné půjčky, či nevratného příspěvku. Smluvní stát je pak povinen o uskutečňovaných akcích na základě této Úmluvy dle článku 27 informovat širokou veřejnost.

Evropská úmluva o krajině

Evropská úmluva o krajině vznikla 20.10.2000 ve Florencii a v ČR vstoupila v platnost při přistoupení do Evropské unie roku 2004. Dle článku 5 této úmluvy se Strany zavazují *"právně uznat krajinu jako základní složku prostředí, v němž obyvatelé žijí, jako výraz rozmanitosti jejich společného kulturního a přírodního dědictví a základ jejich identity"*. Chráněna dle ní má být přírodní krajina stejně jako krajina kulturní, tedy ovlivněná člověkem. To vše za participace veřejnosti.

III.B.2. Česká legislativa

Zákon č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny

Tento zákon nařizuje ochranu kulturní krajiny prostřednictvím pojmu krajinný ráz popsaném výše.

Zákon č. 183/2006 Sb. o územním plánování a stavebním řádu

Ve čtvrtém odstavci §18 je jako cíl územního plánování uvedeno:

"Územní plánování ve veřejném zájmu chrání a rozvíjí přírodní, kulturní a civilizační hodnoty území, včetně urbanistického, architektonického a archeologického dědictví. Přitom chrání krajinu jako podstatnou složku prostředí života obyvatel a základ jejich totožnosti. S ohledem na to určuje podmínky pro hospodárné využívání zastavěného území a zajišťuje ochranu nezastavěného území a nezastavitelných pozemků. Zastavitelné plochy se vymezují s ohledem na potenciál rozvoje území a míru využití zastavěného území."

III.C. Památková péče o historické kulturní krajiny v režimu ochrany KPZ

Ochranu historické kulturní krajiny zajišťuje zákon č. 20/1987 Sb. o státní památkové péči prostřednictvím památkový zón. Institut KPZ dosud nemá administrativní správu, v současné době vzniká metodika plánů péče o jednotlivá území. Častý je jejich překryv s jinými formami ochrany (např. přírodními parky) a dochází tedy k protichůdným zájmům ve způsobu potřebných opatření (LIPSKÝ, 2014). Ochranu krajiny obecně má na starosti Ministerstvo životního prostředí, které však málo spolupracuje s Ministerstvem kultury a dalšími orgány. Do budoucna bude nutné posílit pocit zodpovědnosti a vzdělanost v oblasti péče o krajinu a snažit se o zapojení veřejnosti do aktivní ochrany a správy přírodního a kulturního dědictví (KUČOVÁ, 2013).

§3 vyhlášky 157/2002 Sb. o prohlášení území vybraných částí krajinných celků za památkové zóny (vyhlašující též KPZ Vranovsko-Bítovsko) nařizuje při veškerých rozhodnutích o změnách v území respektovat:

- a) výsledky stavebně historických, urbanistických, archeologických a památkových průzkumů, rozborů a výzkumů území a výsledky rozborů biologické složky území,
- b) výsledky stavebně historických a restaurátorských průzkumů jednotlivých objektů,
- c) hodnoty historického prostředí zóny ve vztahu k využití dotčených objektů, prostorů a částí území a k zachování a obnově historických dřevin,
- d) historický charakter, vzájemné prostorové uspořádání, krajinné dominanty a měřítko jednotlivých objektů, sídelních útvarů a krajiny,
- e) ochranu archeologických nálezů.

Ochrana a péče o historickou kulturní krajinu prostřednictvím institutu krajinných památkových zón

Hlavními řešiteli Projektu výzkumu a rozvoje NAKI DF12P01OVV001 jsou Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví spolu s Národním památkovým ústavem, Stavební fakultou Českého vysokého učení technického a Zahradnickou fakultou Mendelovy univerzity v Brně (Weberová, 2013):

"Cílem výzkumného projektu je prohloubení poznatků o kulturně-historických hodnotách kulturní krajiny, zaměřené na zhodnocení a rozvinutí stávajícího systému ochrany a péče v rámci kategorie krajinných památkových zón. Projekt usiluje o zlepšení podmínek pro ochranu a uchování této části kulturního dědictví a nalezení mezioborového metodického konsensu v této oblasti. Je plně v souladu se závazky, které pro ČR vyplývají z Evropské úmluvy o krajině. Projekt svým obsahem napomůže

odborně podložit plnění programového prohlášení vlády v oblasti kulturní krajiny. Výsledky projektu prezentované srozumitelnou formou budou využitelné pro edukaci široké veřejnosti v této oblasti. Analýza kompozičních principů i prohloubení poznatků o dalších hodnotách těchto území budou přímo využitelné pro regulaci činností v již vyhlášených 19 KPZ a jejich udržitelného rozvoje. Zvýšení povědomí a ochrana hodnot historické kulturní krajiny je důležitou součástí národního přístupu ke krajině, ale i příspěvkem k implementaci mezinárodních úmluv.

Součástí projektu je vývoj standardů, metodik a nástrojů pro popis, hodnocení a optimální využívání kulturní krajiny a pro péči o dlouhodobě udržitelné zachování jejích kulturně historických hodnot. Výsledky budou srovnatelné s dalšími již ověřenými postupy prezentace hodnot historického urbanismu, se zohledněním specifik kulturní krajiny, s důrazem na krajinotvorné vegetační prvky, související drobná technická díla, a drobné krajinné architektury regionálního významu. Předpokládá se metodická a terminologická vazba na relevantní zahraniční výstupy. Poznátky budou kromě metodických výstupů a památkových postupů interpretovány i v mapách s odborným obsahem a publikačních výstupech určených různým cílovým skupinám."

(KPZ-NAKI, PŘEDSTAVENÍ PROJEKTU, online)

III.D. Drobné prvky architektury

K identitě místa a krajiny patří mimo přírodní památky a stavby též prvky drobné architektury, které souvisí s každodenním životem našich předků. Jejich zranitelnost je definována především nedostatečnou ochranou zakotvenou v naší legislativě a zároveň ztrácením vztahu člověka k domovské krajině. Jejich podoba a výtvarné ztvárnění je přitom zásadně ovlivněno daným regionem a jako takové dokládají kulturní, sociální a historická specifika dané obce (DOHNALOVÁ, 2015).

III.E. Nástroje územního plánování

Regulační plán

Nejúčinnějším dokumentem pro stanovení pravidel pro stavební, architektonické i funkční zásahy do území v souladu s podmínkami státní památkové péče je regulační plán (MMR: PAMÁTKOVÉ LOKALITY, ÚZEMNÍ PLÁNOVÁNÍ A CESTOVNÍ RUCH, online), ke kterému pak musí být přihlíženo v řízení stavebního úřadu. Jeho pořízení se děje z podnětu, nebo žádosti, zpracován může být výhradně projektantem. Regulační plán může zacházet do velkých podrobností a stanovit přesný charakter stavebního rozvoje – např. výšku budov, jejich plošný rozsah, přesný podíl zeleně, počet parkovacích stání, charakter a řešení jednotlivých budov a jejich využití apod. Regulační plán popisuje využití jednotlivých pozemků (OBČANSKÁ SPOLEČNOST: ÚZEMNÍ PLÁNOVÁNÍ, online). Zákon o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon) č. 183/2006 Sb. o něm v § 61 hovoří takto:

(1) Regulační plán v řešené ploše stanoví podrobné podmínky pro využití pozemků, pro umístění a prostorové uspořádání staveb, pro ochranu hodnot a charakteru území a pro vytváření příznivého životního prostředí. Regulační plán vždy stanoví podmínky pro vymezení a využití pozemků, pro umístění a prostorové uspořádání staveb veřejné infrastruktury a vymezení veřejně prospěšné stavby nebo veřejně prospěšná opatření.

(2) Regulační plán je závazný pro rozhodování v území, regulační plán vydaný krajem je závazný i pro územní plány a regulační plány vydávané obcemi. Regulačním plánem lze nahradit územní rozhodnutí; v tomto případě se v regulačním plánu stanoví, která územní rozhodnutí nahrazuje. Regulačním plánem nelze nahradit územní rozhodnutí pro záměr, který podléhá posuzování vlivů na životní prostředí podle zvláštního právního předpisu.

(3) Náležitosti obsahu regulačního plánu stanoví prováděcí právní předpis.

Regulační plán území s památkovou lokalitou by měl dle požadavků ICOMOS mimo další obsahovat:

- *Definování a popis hranic chráněného území a ochranného pásma. Aktivita v území ochranného pásma se řídí vedle zákona o státní památkové péči vyhláškou, kterou bylo ochranné pásmo vymezeno. Omezení musí být vztahena k předmětu ochrany tohoto pásma.*
- *Využití území v širších vztazích, zejména pokud jde o turistické poznávací trasy, které propojují řešené území s tematicky obdobnými památkovými místy.*

- *Regulaci funkčního využití a prostorového uspořádání stávající i nové výstavby v souladu s podmínkami státní památkové péče, zakotvenými v plánu zásad ochrany památkových hodnot historického území.*

- *Řešení dopravy a technické infrastruktury, neboť jak zachování, využívání a prezentace památkových objektů, tak rozvoj cestovního ruchu závisí na dopravní dostupnosti, dodávce elektrické energie a na fungujícím vodním hospodářství.*

- *Regulativy usměrňující rozvoj bydlení a občanského vybavení. Zachování bydlení a s tím souvisejících funkcí úzce souvisí s atraktivitou lokality pro návštěvníky.*

- *Podmínky a regulativy pro rozvoj cestovního ruchu, které umožní bezkonfliktní zřizování širokého spektra služeb, nezbytných pro pobyt návštěvníků, jako je například informační systém, doprava, síť příslušného občanského vybavení, atd.*

Z analýz, provedených v rámci řešení úkolu ÚÚR, vplynuly nejvýznamnější zásady pro územně plánovací dokumentaci památkových lokalit:

- *Regulativy funkčního využití a prostorového uspořádání by měly být stanoveny v souladu s plány zásad ochrany památkových hodnot historického území, jednoznačně a do značné podrobnosti, kterou ještě stavební zákon umožňuje.*

- *Urbanistické řešení nové výstavby a přestaveb musí být regulováno tak, aby byla zachována historická parcelace, jako základní podmínka zachování historické urbanistické struktury a tím i vzhledu lokality. Drobné změny hranice parcel jsou možné, ale jen při respektování celkového kontextu okolní historické parcelace.*

- *V regulačním plánu by měly být stanoveny možnosti využívání vnitrobloků a využívání podkrovních prostorů.*

(KOLEKTIV AUTORŮ, 2002)

Územní studie

Jedním z územně plánovacích podkladů je také územní studie, která na rozdíl od regulačního plánu není podkladem závazným. Jednání v rozporu s ní však musí být patřičně argumentováno. Její úlohou je ověření možností a podmínek změn v území a slouží jako podklad pro pořizování politiky územního rozvoje, pořizování územně plánovací dokumentace a pro rozhodování v území (ÚSTAV ÚZEMNÍHO ROZVOJE, METODIKA: ÚZEMNÍ STUDIE, online). Územní studie je stejně jako plán zakotvena ve Stavebním zákoně (§30):

(1) Územní studie navrhuje, prověřuje a posuzuje možná řešení vybraných problémů, případně úprav nebo rozvoj některých funkčních systémů v území, například veřejné infrastruktury, územního systému ekologické stability, které by mohly významně ovlivňovat nebo podmiňovat využití a uspořádání území nebo jejich vybraných částí.

(2) Pořizovatel pořizuje územní studii v případech, kdy je to uloženo územně plánovací dokumentací, z vlastního nebo jiného podnětu. V zadání územní studie určí pořizovatel její obsah, rozsah, cíle a účel.

(3) Pořízení územní studie z jiného podnětu může pořizovatel podmínit úplnou nebo částečnou úhradou nákladů od toho, kdo tento podnět podal.

(4) Pořizovatel územní studie podá poté, kdy schválil možnost jejího využití podle § 25, návrh na vložení dat o této studii do evidence územně plánovací činnosti.

Zpravidla se pořizuje pro konkrétní vymezená území a je mimo jiné schopna řešit problémy spojené s urbanistickou koncepcí či střety zájmů. Jejím pořizovatelem může být úřad územního plánování, krajský úřad, Ministerstvo pro místní rozvoj, popřípadě u vojenských újezdů Ministerstvo obrany. Územní studie musí mít dobře ustanovené zadání, které na rozdíl od regulačního plánu není součástí územního plánu.

III.F. Možnosti financování

Program péče o vesnické památkové rezervace, vesnické památkové zóny a krajinné památkové zóny

Ministerstvem kultury byl zřízen dotační fond pro financování stavební obnovy a restaurování kulturních památek zapsaných v Ústředním seznamu kulturních památek ČR (PODMÍNKY PRO PŘIZNÁNÍ PŘÍSPĚVKU Z PROGRAMU, 2016), který je: "... určen na podporu obnovy a zachování nemovitých kulturních památek, zejména památek lidové architektury, jakými jsou například zemědělské usedlosti, chalupy, kapličky, boží muka, ale i ve prospěch obnovy a zachování venkovských kostelů, zámečků, tvrzí, technických děl, soch a pomníků, zahrad apod., které se nacházejí na území vesnických památkových rezervací a zón a krajinných památkových zón." (MKČR, PROGRAM PÉČE O VESNICKÉ PAMÁTKOVÉ REZERVACE, VESNICKÉ PAMÁTKOVÉ ZÓNY A KRAJINNÉ PAMÁTKOVÉ ZÓNY, online)

V rámci tohoto programu byla poskytnuta dotace ve výši 140000 Kč kostelu sv. Jiří ve Štítarech v řešené KPZ Vranovsko-Bítovsko (FINANČNÍ PŘÍSLIBY PRO ROK 2016).

Program záchrany architektonického dědictví

Další program Ministerstva kultury pro záchranu památek, kterým: "...je podporována obnova kulturních památek tvořících nejcennější součást našeho architektonického dědictví, jako jsou hrady, zámky, kláštery, historické zahrady, kostely a podobně. Zamýšlené práce přitom musejí směřovat k záchraně kulturní památky nebo záchraně těch jejích částí, které tvoří podstatu kulturní památky." (MKČR, PROGRAM ZÁCHRANY ARCHITEKTONICKÉHO DĚDICTVÍ, online).

Program rozvoje venkova

Program zřízený Ministerstvem zemědělství navazující na dřívější záměry státu a zároveň nové požadavky Evropské unie. Její společná strategie zemědělské politiky vedla k vytvoření Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova. Česká republika musela kvůli čerpání dotací zřídit Národní strategický plán rozvoje venkova. Z tohoto fondu se dají financovat například naučné stezky.

"Hlavním cílem programu je obnova, zachování a zlepšení ekosystémů závislých na zemědělství prostřednictvím zejména agroenvironmentálních opatření, dále investice pro konkurenceschopnost a inovace zemědělských podniků, podpora vstupu mladých lidí do zemědělství nebo krajinná infrastruktura. Program bude také podporovat diverzifikaci ekonomických aktivit ve venkovském prostoru s cílem vytvářet nová pracovní místa a zvýšit hospodářský rozvoj. Podporován bude komunitně vedený místní rozvoj, resp. metoda LEADER, která

prispívá k lepšímu zacílení podpory na místní potřeby daného venkovského území a rozvoji spolupráce aktérů na místní úrovni. Horizontální prioritou je předávání znalostí a inovací formou vzdělávacích aktivit a poradenstvím a spolupráce v oblasti zemědělství a lesnictví."

(PROGRAM ROZVOJE VENKOVA 2014-2020, online)

IV. Metodika práce

IV.A. Metodický postup krajinářského hodnocení území

Terénní průzkum

V území bylo provedeno několik mapování a průzkumů v průběhu let 2012-2017, během kterých byla pořízena rozsáhlá fotodokumentace v různých ročních obdobích. Výsledky těchto mapování byly použity pro zpracování problémové mapy území.

Zpracování dat

Poznatky z terénu byly zaneseny do vektorových dat zpracovaných v programu ArcMap 10.4.1. K těmto pak byly připojeny mapové podklady pomocí WMS služby či georeference. Ty vedly k vytvoření map průzkumů a rozborů.

Za pomoci fotodokumentace a poznámek pak byla zpracována vizuálně-percepční hodnocení.

IV.B. Metodický postup zpracování historických map

Zpracovány byly tyto historické mapové materiály:

- Mapa Stabilního katastru, 1824
- Neúplná mapa II. vojenského mapování, 1874
- Ortofoto, 1953

Na základě mapy stabilního katastru bylo vypracováno srovnání využití území (Land Use) v roce 1824 se stavem v roce 2016. Kategorie legendy stabilního katastru byly upraveny pro lepší možnost srovnání se současným stavem. U hodnocení současného stavu se vyskytuje položka "Technická vybavenost", která u stabilního katastru zcela chybí. Nové jsou rovněž funkce zahrnující rekreační objekty. Pod kategorií "Rekreační zóna" spadají rekreační areály, kempy a různé typy ubytování, "Chatová oblast" pak zahrnuje jednotlivé objekty chat převážně stálých rekreatantů. Tyto dvě kategorie nebyly započítány do procentuálního zastoupení jednotlivých typů Land Use.

Tabulka č. 1: Kategorie hodnocení Land Use

Kategorie	Stabilní katastr	Aktuální Land Use
Lesní porost	Les	Les
Orná půda	Orná půda	Orná půda
Trvalý travní porost	Louka	Louka
	Louka s křovinami, stromy	Rozptýlená zeleň
	Obecní pastvina	Mýtina
	Pastvina se stromy	
Pastvina		
Zahrada	Zahrada	Zahrada
	Ovocný sad	Ovocný sad Veřejná zeleň
Zástavba	Zástavba	Zástavba
Komunikace	Komunikace	Komunikace
	Most	Most Parkoviště
Vodní plocha	Rybník	Rybník
	Řeka	Řeka
	Potok	Potok
		Vranovská přehrada
Technická vybavenost		ČOV
		Vodárna
		Trafostanice
		Plynárna Benzinová stanice

IV.C. Metodický postup evidence drobných prvků architektury

Evidence drobných prvků architektury byla zpracována na základě metodiky popsané Ing. Barborou Dohnalovou, Ph.D.: *Metodika identifikace kulturních artefaktů v krajině*, 2015, která byla pro potřeby této práce zjednodušena. Stavby byly zaneseny v podobě vektorových dat do mapy v programu ArcMap 10.4.1 a popsány v připojené tabulce atributů.

V. Studie modelového území

V.A. Lokalizace, širší vztahy

Mapa Lokalizace a širších vztahů, str. 16.

Řešeným územím je katastrální území obce Bítov v Jihomoravském kraji v okrese Znojmo, která leží v krajinné památkové zóně (KPZ) Vranovsko-Bítovsko. Rozloha katastru činí 6,06 km² a žije zde 158 obyvatel s věkovým průměrem 46,1 let. Centrum obce se nachází v nadmořské výšce 425 m n. m. Nadmořská výška katastru osciluje v rozpětí od 350 m n. m. (hladina Vranovské přehrady) po 475 m n. m. (u Vranče). Obec je členěna na dvě základní sídelní jednotky, a to na Bítov a Bítov-chatová oblast. Bítovsko je turisticky hojně navštěvovanou lokalitou, a to především díky hradům Bítov a Cornštejn, ale také kvůli neobyčejné krajině a zajímavým biotopům. V modelovém území se nacházejí tři přírodní rezervace (PR), a to PR U Doutné skály, PR Cornštejn a PR Na Bítovské cestě. Z dalších zajímavostí zde můžeme najít několik betonových bunkrů, muzeum TATRA, zatopenou obec Bítov, či lesopark hradu Bítov.

V.B. Charakteristika KPZ Vranovsko-Bítovsko

Vyhláškou Ministerstva kultury č. 157/2002 Sb. ze dne 2. dubna 2002, o prohlášení území vybraných částí krajinných celků za památkové zóny byla část KÚ Bítov vyhlášena za součást KPZ Vranovsko-Bítovsko. Tato zóna se nachází na území okresů Znojmo a Třebíč a je svou rozlohou 7701 ha druhou největší KPZ po Lednicko-valtickém areálu. Svým charakterem je řazena do kategorie krajinných kompozic vázaných na významné architektonické soubory, kterými zde jsou zámek Vranov nad Dyjí a hrady Bítov, Cornštejn a Nový Hrádek. Tyto hrady a zámky se zvedají nad řekou Dyjí, jejíž zalesněné a místy skalnaté údolí tvoří osu celé KPZ. Tato historická podoba zanikla napuštěním Vodní nádrže Vranov (LIPSKÝ, 2014). Jedná se o nejstarší betonovou hráz v tehdejší Československu. Napuštěna byla roku 1934 a zatopila obec Bítov, která tak musela být přesunuta do bývalé lesní obory. Hráz přehrady je dlouhá 292 m a vysoká 60 m. V současné době na hrázi probíhá rozsáhlá rekonstrukce.

Na území KPZ Vranovsko-Bítovsko se nachází část NP Podyjí a celá řada maloplošně chráněných území, a to PP Orlí Hnízdo, PP Petrovy skály, PP Spálená, PR Tisová stráž, PR Růžový vrch, PR Na Bítovské cestě, PR Cornštejn a PR U Doutné skály. NP Podyjí je chráněno pro svůj jedinečný krajinný ráz a velkou druhovou rozmanitost. Najdeme zde například proslulé pseudokrasové jeskyně zvané Ledové sluje, vřesoviště, památník železné opony u obce Čížov a zříceninu Nový Hrádek. Část tohoto národního parku se nachází na rakouské straně pod názvem Nationalpark Thayatal.

Bakalářská práce se zabývá katastrálním územím Bítov, které je součástí této KPZ. Chráněné je především díky kompozičnímu řešení vázanému na hrad Bítov a díky přírodním hodnotám.

V.C. Přírodní charakteristika modelového území

V.C.1. Geomorfologická charakteristika

Kartogram Výšková členitost, str. 18.

Řešené území se rozprostírá v oblasti Hercynika v průměrné nadmořské výšce 428 m n. m. Řadí se do celku Jevišovická pahorkatina a podcelku Bítovská pahorkatina, kde nejvyšším vrcholem je Suchá hora s 571 m n. m. (CULEK, 2005).

Hlavním krajinnotvorným prvkem jsou na území vodní toky, zejména řeka Dyje (Vranovská přehrada) a Želetavka. Ty zde do rovinatého povrchu pahorkatiny modelují hluboce zaříznutá skalnatá údolí, na kterých se často dochovala původní skladba vegetace. Koryto řeky má meandrovitý charakter, díky čemuž se v území nacházejí svahy všech expozičních směrů. Jeden z meandrů Dyje byl silou vodního toku napřímen a vzniklo tak příhodné místo pro kemp s pláží zvané Horka. Pro tento typ reliéfu jsou charakteristické skalní stěny a ostrožny, na kterých se v katastru nacházejí i hrady Bítov a Cornštejn.

V.C.2. Geologická a pedologická charakteristika

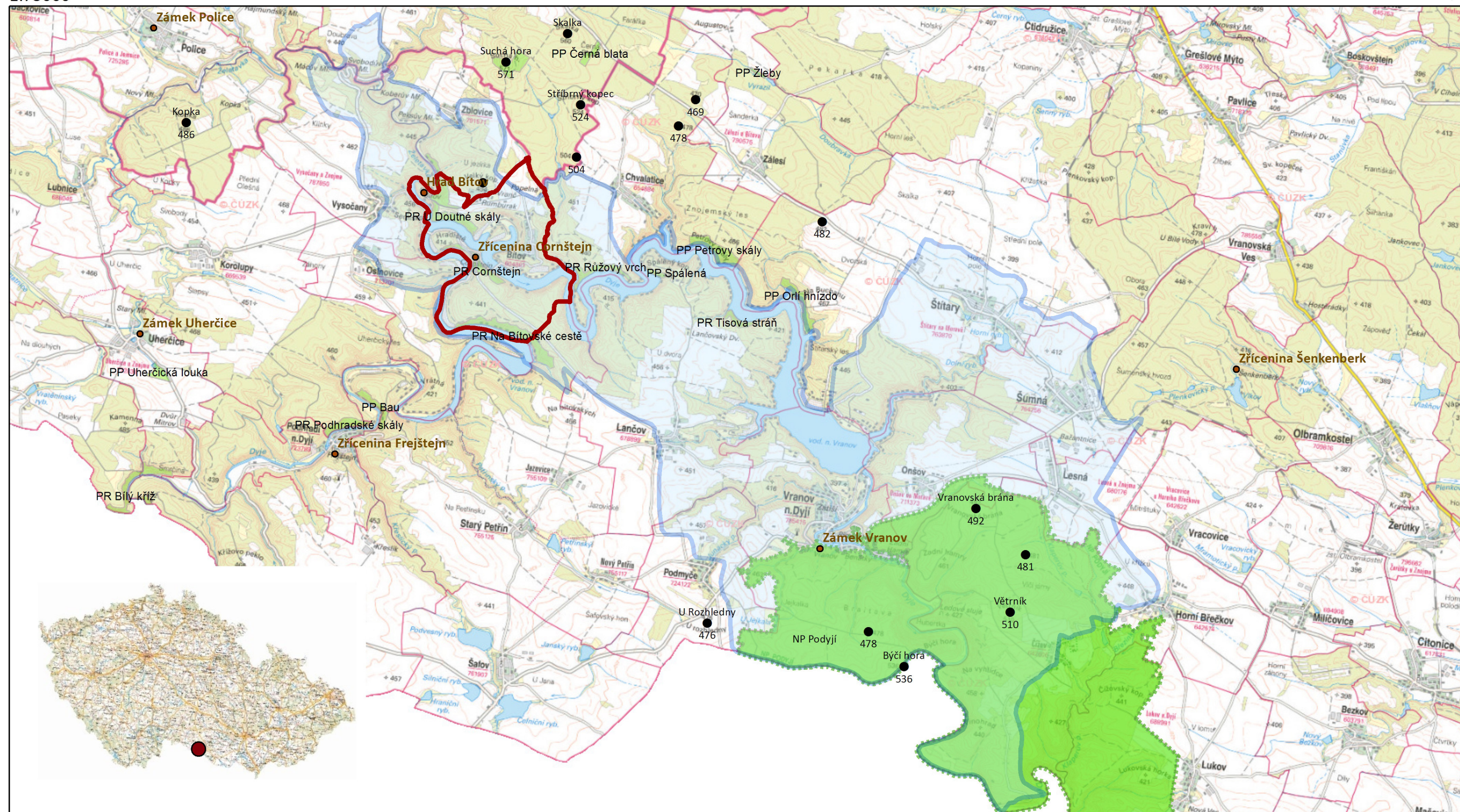
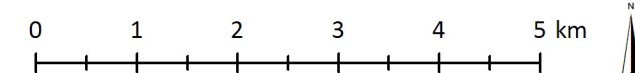
a) Geologická charakteristika

Kartogram Geologické a pedologické podmínky v území, str. 18.

Oblast spadá pod jednotku Českého masivu, konkrétně pod moldanubikum. Vyskytují se zde tedy především metamorfované kyselé i bazické horniny, zejména amfibolity, ruly, pararuly, ortoruly, migmatity a místy odkryté krystalické vápence a aplity. Masy amfibolitů a rul pak vystupují na povrch v podobě skalních masivů na březích řek. V této podobě tvoří vhodná stanoviště pro teplomilnou květenu, jako je tomu například na skalách okolo zříceniny hradu Cornštejn. Podloží je tedy převážně kyselé, méně bohaté na živiny. Ojedinele se zde vyskytují vápnité živné substráty ovlivňující menší plochy vegetace. Tyto horniny jsou místy překryty druhohorními a třetihorními zvětralinami a neogenními usazeninami.

MAPA LOKALIZACE A ŠIRŠÍCH VZTAHŮ

1:75000

- Hranice řešeného území
- Hranice KPZ Vranovsko-Bítovsko
- NP Podýjí
- Maloplošně chráněná území

b) Pedologická charakteristika

Kartogram Geologické a pedologické podmínky v území, str. 18.

Největší plochu území zabírají kambizemě, které jsou místy střídány úrodnější hnědozemí, či luvizemí s výrazně vyběleným eluviálním horizontem. Okolí drobných toků je pokryto fluvizemí, na rozdíl od břehů Vranovské přehrady, kde skalnaté stěny dávají základ rankerům, vznikající ze skeletových zvětralých rozpadů silikátových hornin. Místy se zde vyskytují i gleje a pseudogleje, vázané na podmáčené lokality v území.

Rozsáhlá plocha orné půdy na severu katastru je ohrožena vodní i větrnou erozí, proto zde územní plán obce počítá se založením mezí, což v pozměněné formě respektuje i návrh zpracovaný v rámci této bakalářské práce.

V.C.3. Klimatické poměry a hydrogeologická charakteristika

a) Klimatické poměry

Klima Bítovska je typické mediteránními vlivy přivalových dešťů. Řadí se do klimatického regionu MT9 (QUITT, 1971), což je oblast mírně teplá s dlouhým suchým teplým létem a mírnou krátkou a suchou zimou. Charakteristické jsou zde návětrné polohy, teplotní inverze a krátké trvání sněhové pokrývky.

Tabulka č. 2: Klimatické charakteristiky:

Klimatické charakteristiky	MT9
Počet letních dnů	40-50
Počet dnů s průměrnou teplotou 10°C a více	140-160
Počet mrazových dnů	110-130
Počet ledových dnů	30-40
Průměrná teplota v lednu	-3 až -4
Průměrná teplota v červenci	17-18
Průměrná teplota v dubnu	6-7
Průměrná teplota v říjnu	7-8
Průměrný počet dnů se srážkami 1 mm a více	100-120
Srážkový úhrn ve vegetačním období	400-450
Srážkový úhrn v zimním období	250-300
Počet dnů se sněhovou pokrývkou	60-80
Počet dnů zamračených	120-150
Počet dnů jasných	40-50

b) Hydrologická charakteristika

Hydrologicky spadá oblast do povodí Dyje, která zde od roku 1934 tvoří Vranovskou přehradu. Dyje se skládá ze dvou přítoků, a to Moravské a Rakouské Dyje. Její název je předkeltského původu a znamená „těct“. V Rakousku se jí říká Thaya. Přímo v oblasti se také nachází soutok řeky Dyje a Želetavky, která pramení nedaleko obce Lesná v okrese Třebíč. Na východ od obce protéká Bítovský potok pramenící na úpatí Suché hory, který tvoří přirozenou hranici s KÚ Chvalatice.

V.C.4. Biogeografie a druhová skladba modelového území

a) Jevišovický bioregion

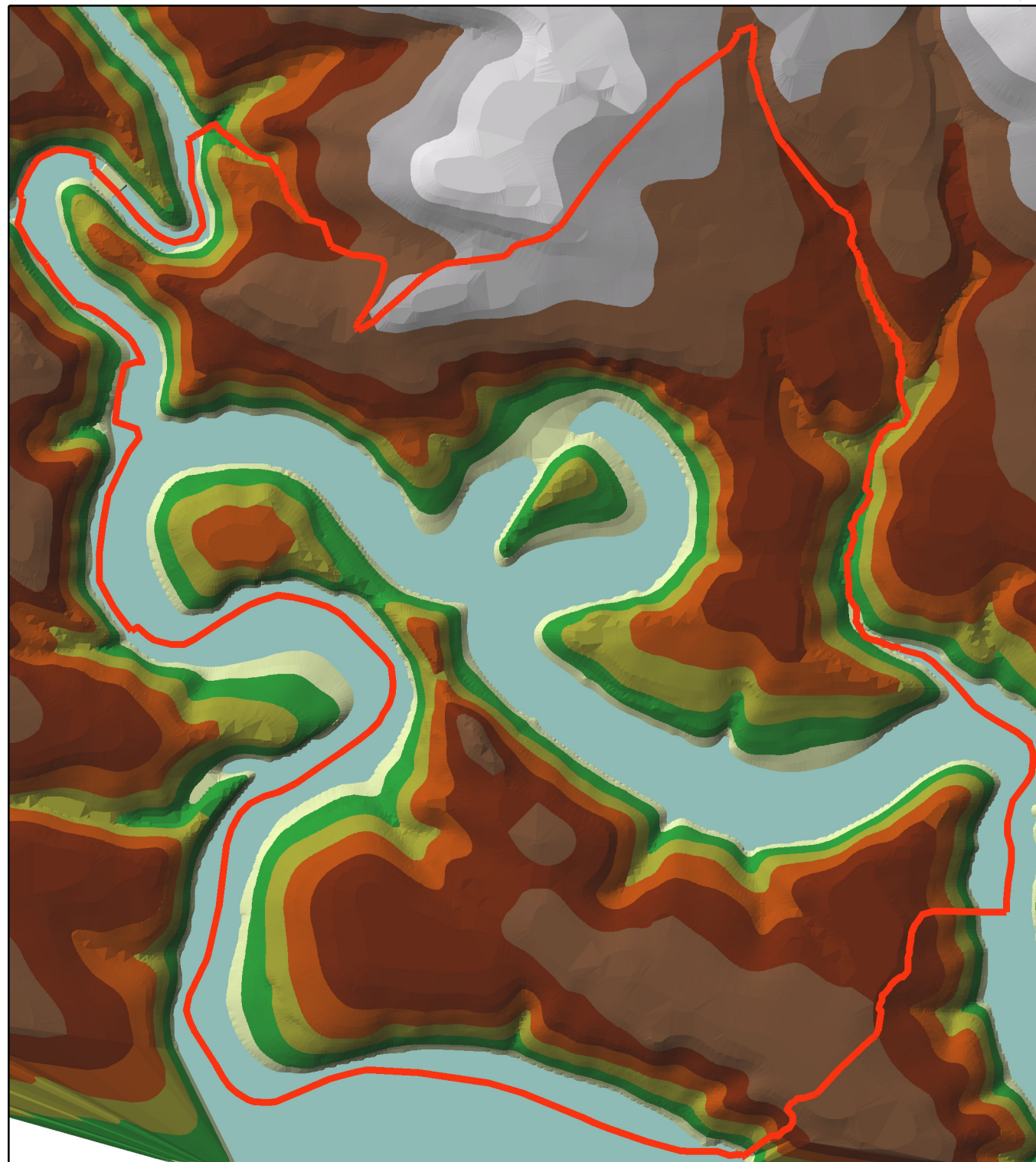
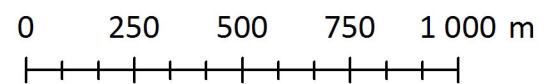
Dle Culkova členění ČR na bioregiony náleží modelové území k Jevišovickému bioregionu. Ta tvoří okrajovou pahorkatinu Hercynika a téměř se shoduje s geomorfologickou jednotkou Jevišovická pahorkatina. Charakteristická je zde teplomilná biota pronikající údolími na západ a zároveň zde v inverzích sestupují podhorské prvky až k východnímu okraji. Významní jsou též alpští migranti. Plošiny jsou jednotvárnější a řazeny jsou k dubohabřinám, přičemž lesní vegetace je místy poměrně dobře zachována, zejména na svazích okolo řeky Dyje (reliktní bory, suťové lesy). Na plošinách nalezneme především ornou půdu. Projevuje se zde srážkový stín Českomoravské vrchoviny a vliv mediteránního klimatu přivalových dešťů. (CULEK, 2005).

b) Biota

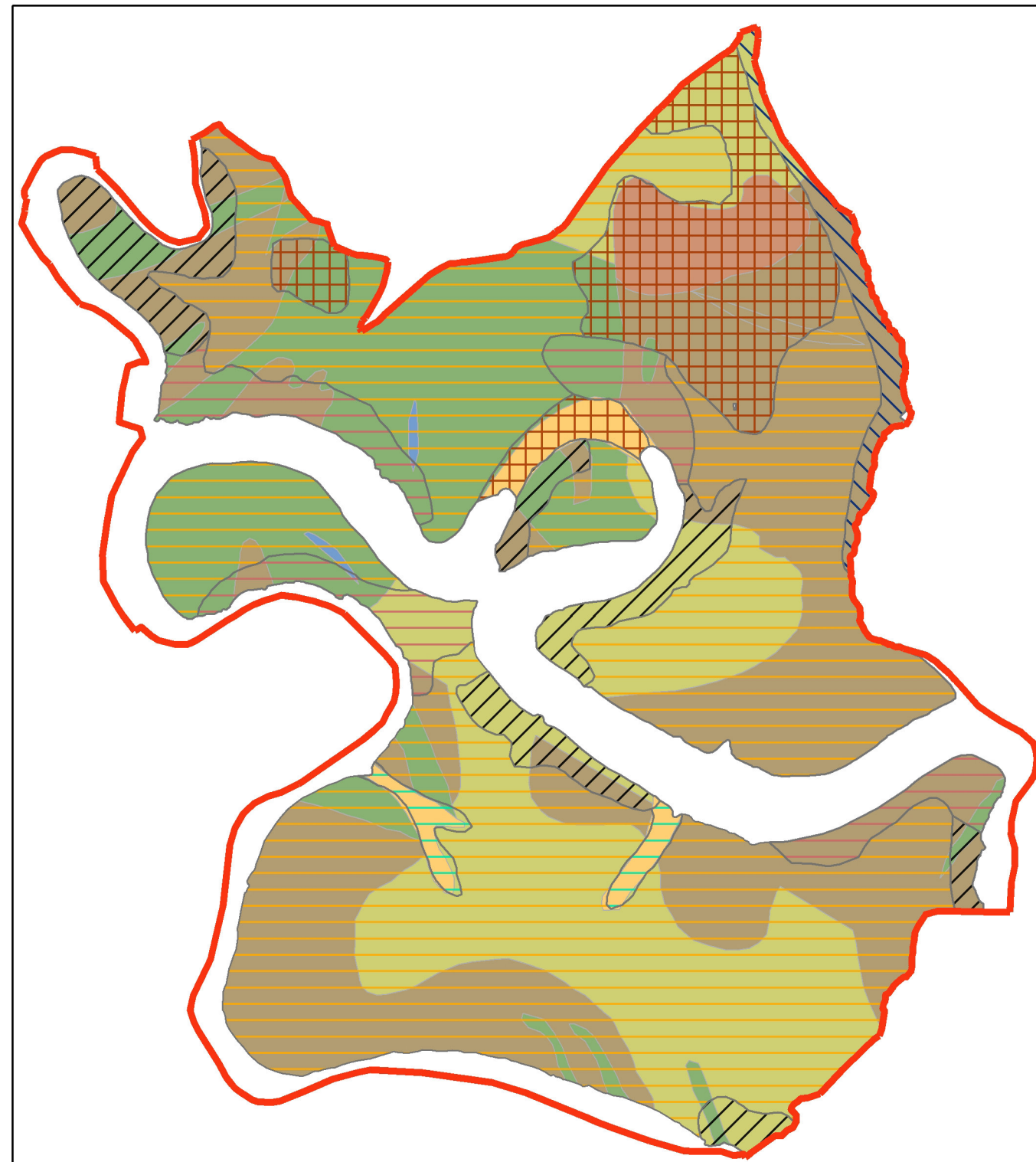
Území se nachází v provincii Středoevropské listnaté lesy, subprovincii Hercynská. Většinu oblasti tedy pokrývají hercynské dubohabřiny se zastoupením jedle, dále jsou zde typické teplomilné doubravy, ale též v menším zastoupení acidofilní doubravy, na hranách skal reliktní bory a suťové lesy. Najít v oblasti můžeme například brambořík nachový (*Cyclamen purpurascens*), oměj jedhoj (*Aconitum anthora*), či koniklec velkokvětý (*Pulsatilla grandis*).

V oblasti zoologie jsou zajímavé průniky mediteránních živočichů. Fauna i flora vodních toků jsou značně ovlivněny člověkem díky Vranovské přehradě. K vidění je zde například myšice malooká (*Apodemus microps*), vydra říční (*Lutra lutra*), vrápenec malý (*Rhinolophus hipposideros*), netopýr brvitý (*Myotis emarginatus*), kudlanka nábožná (*Mantis religiosa*), užovka stromová (*Elaphe longissima*), výr velký (*Bubo bubo*), labuť velká (*Cygnus olor*), poštolka obecná (*Falco tinunculus*), puštík obecný (*Strix aluco*), včelojed lesní (*Pernis apivorus*), krahujec obecný (*Accipiter nisus*), jestřáb lesní (*Accipiter gentilis*), krkavec velký (*Corvus corax*), nebo čáp černý (*Ciconia nigra*) (CULEK, 2005).

VÝŠKOVÁ ČLENITOST
1:17500

GEOLOGICKÉ A PEDOLOGICKÉ PODMÍNKY V ÚZEMÍ
1:17500

c) Potenciální vegetace

Dle geobotanické mapy (MIKYŠKA, 1972) by se v území přirozeně vyskytovala zejména společenstva C - dubo-habrové háje (*Carpinion betuli*), v menších plochách pak Q - subxerofilní doubravy (*Potentillo-Quercetum*), P - acidofilní bory a reliktní bory silikátových podkladů (*Dicrano-Pinion*), A - suťové lesy (*Tilio-Acerion*) a Qp - šípákové doubravy a skalní lesostepi (*Eu-Quercion pubescentis*).

Dle mapy potenciální přirozené vegetace (NEUHAUSELOVÁ, 1998) spadá oblast do Černýšovských dubohabřin (*Melampyro nemorosi-Carpinetum*).

d) Skupiny typů geobiocénů

Kartogram Skupiny typů geobiocénů, str. 20.

Prudké střídání expozic a svažitosti vedlo k nemalým problémům spojených s určením skupin typů geobiocénů, neboť bylo pracné určit byť jen vegetační stupně. V krajině můžeme pozorovat dva fenomény:

1. Říční fenomén – týkající se právě rychlých střídání expozice, trofické řady, hydrické řady, atp.
2. Inverzi vegetačních stupňů – danou mimo jiné hloubkou a pestrostí kaňonu.

V bitovském katastru bylo vymezeno 13 základních jednotek geobiocenologického klasifikačního systému, tedy skupin typů geobiocénů.

- Vegetační stupně – Na území se nacházejí 3 vegetační stupně, tedy 1.-3., přičemž byl doplněn stupeň 0, charakterizující skalní masivy, které se dají ke klasicky uváděným stupňům přiřadit jen stěží.
- Trofické řady – Povětšinou zde nalezneme spíše chudší kyselejší půdy. Byly tedy určeny řady AB, B a BC.
- Hydrické řady – Byly zde určeny hydrické řady 0, 1, 2, 3, 4. Místa s nejnižší hydrickou řadou můžeme nalézt na skalách. 4 je pak velmi málo hojná a reprezentuje vodnaté okolí potoků.

Na území byly vyčleněny tyto jednotky geobiocénů:

- 1 AB 1 *Querceta pinea humilia inferiora*
- 1 AB 2 *Querceta humilia inferiora*
- 1 AB 3 *Querceta*
- 1 B 3 *Querceta typica*
- 2 B 2 *Fagi-querceta humilia*

2 B 3 *Fagi-querceta typica*

2 BC 3 *Fagi-querceta aceris*

3 AB 3 *Querci-fageta*

3 B 3 *Querci-fageta typica*

3 B 4 *Tilia-querceta roboris fagi*

3 BC 3 *Querci-fageti aceris*

3 BC 4 *Fraxini-alneta inferiora*

3 C 3 *Tili-acereta*

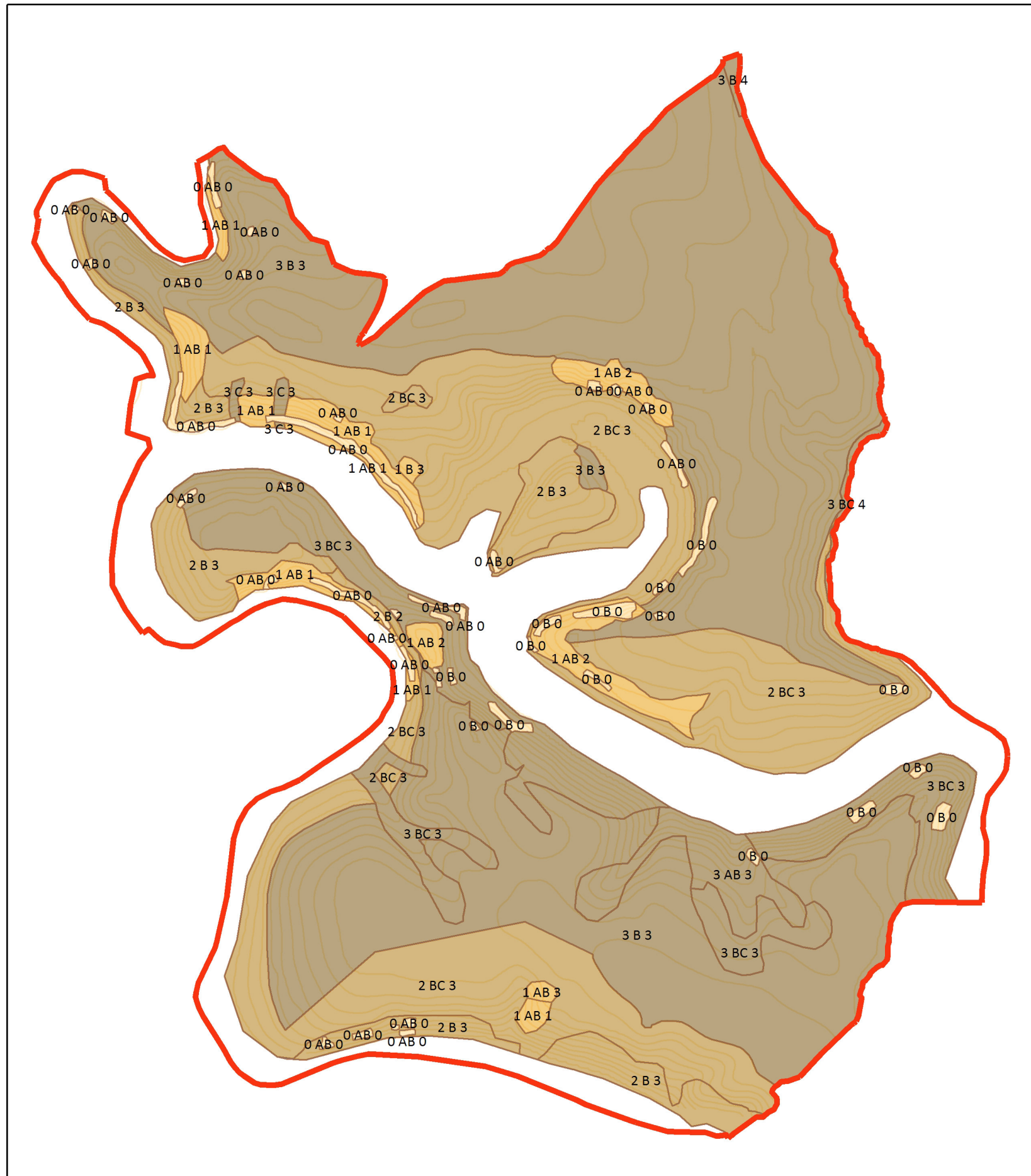
V.C.5. Přírodní hodnoty

Kartogram Přírodní hodnoty, str. 23.

a) Maloplošně chráněná území

PR U Doutné skály - ev. č. 2022, vyhlášena 8.4.1999 Krajským úřadem Jihomoravského kraje, ve správě AOPK Havlíčkův Brod, výměra 24,41 ha, v nadmořské výšce 345-465 m, nachází se na KÚ Bítov a Zblovce. Jedná se o strmé skalnaté stráně na pravém údolním svahu Želetavky nad jejím soutokem s řekou Dyjí. Lokalita cenná pro pralesní společenstva s výskytem jedle (*Abies alba*) a pro reliktní bory s cennými trávobylinnými společenstvy. Konkrétně se jedná o ekosystémy hercynské dubohabřiny (L3.1), suťové lesy (L4) a boreokontinentální bory (L8.1B). Z keřů se zde vyskytují *Euonymus verrucosa*, *Daphne cneorum* či *Cornus mas.* Z bylin *Cyclamen purpurascens*, *Aurinia saxatilis*, *Genista pilosa* a *Stipa*. Na zdejší jedle v různých stádiích rozpadu je vázán výskyt celé řady ohrožených živočichů, zejména brouků a hmyzožravých ptáků, jako je datel černý (*Dryocopus martius*), strakapoud (*Dendrocopos*) a brhlík lesní (*Sitta europaea*). Přírodní rezervace je součástí komponovaného celku lesů a lesoparku okolo hradu Bítova.

PR Cornštejn - ev. č. 5933, vyhlášena 23. 1. 2014 krajským úřadem Jihomoravského kraje, výměra 16,5 ha, v nadmořské výšce 348-446 m, nachází se na KÚ Bítov. Převážně lesní území obklopuje zříceninu hradu Cornštejn, jedná se o hodnotné stanoviště díky kombinaci rozmanitých geomorfologických, geologických a mikroklimatických podmínek s výskytem chráněných druhů rostlin i živočichů. Nalezneme zde cenné hercynské dubohabřiny (L3.1), perialpidské bazifilní teplomilné doubravy (L6.1), suťové lesy (L4), štěrbínovou vegetaci silikátových skal a drolin (S1.2), pohyblivé sutě silikátových hornin (S2B), skalní vegetace s kostřavou sivou (T3.1) a acidofilní vegetaci efemér a sukulentů bez převahy netřesku výběžkatého (T6.1B). Za zmínku stojí výskyt ohrožených

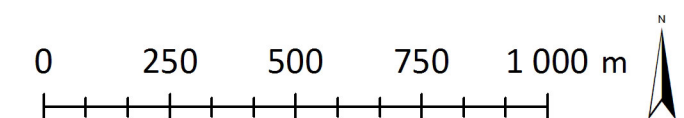

SKUPINY TYPŮ GEOBIOCÉNŮ

1:15000

- Hranice území
- Vrstevnice po 10 m

Vegetační stupně	Skupiny typů geobiocénů
 0	0 AB 0 - Skála 0 B 0 - Skála
 1	1 AB 1 - Querceta pinea humilia inferiora 1 AB 2 - Querceta humilia inferiora 1 AB 3 - Querceta 1 B 3 - Querceta typica
 2	2 B 2 - Fagi-querceta humilia 2 B 3 - Fagi-querceta typica 2 BC 3 - Fagi-querceta aceris
 3	3 AB 3 - Querci-fageta 3 B 3 - Querci-fageta typica 3 B 4 - Tili-querceta roboris fagi 3 BC 3 - Querci-fageta aceris 3 BC 4 - Fraxini-alneta inferiora 3 C 3 - Tili-acereta

druhů *Aconitum lycoctonum*, jasoně dymnivkového (*Parnassius mnemosyne*), roháče obecného (*Lucanus cervus*), tesaříka obrovského (*Cerambyx cerdo*) a rorýse obecného (*Apus apus*).

PR Na Bítovské cestě - ev. č. 5934, vyhlášena 23.1.2014 krajským úřadem Jihomoravského kraje, výměra 30 ha, v nadmořské výšce 348-445 m, nachází se na KÚ Bítov a Jazovice. Území se rozprostírá v nejnižší části katastru na příkrých svazích a skalách a má jižní expozici. Předmětem ochrany jsou ekosystémy hercynských dubohabřin (L3.1), suťových lesů (L4), štěrbinové vegetace silikátových skal a drovin (S1.2), pohyblivých sutí silikátových hornin (S2B). Dále je lokalita chráněná díky výskytu kriticky ohroženého jasoně dymnivkového (*Parnassius mnemosyne*), roháče obecného (*Lucanus cervus*), tesaříka obrovského (*Cerambyx cerdo*). Přirozené lesy vzácných společenství na severu rezervace přecházejí v kulturní lesy se smrkem (*Picea abies*) a borovicí (*Pinus sylvestris*). Cenné jsou věkově i prostorově diverzifikované porosty se starými a suchými stromy a světliny, které dávají domov mnoha druhům chráněných živočichů zejména z řad motýlů, brouků a ptáků. Jedná se rovněž o potenciální hnízdiště čápa černého (*Ciconia nigra*).

b) Evropsky významná lokalita

V rámci soustavy NATURA 2000 byla vyhlášena Evropsky významná lokalita **Údolí Dyje** CZ0624095 o rozloze 1821 ha, do které spadají katastrální území Bítov, Chvalatice, Jazovice, Korolupy, Lančov, Onšov na Moravě, Oslovice, Podhradí nad Dyjí, Stálky, Starý Petřín, Štítary na Moravě, Uherčice u Znojma, Vranov nad Dyjí, Vratěšín, Vysočany u Znojma a Zblovce. Jedná se o kontinentální biogeografickou oblast, na jejímž území bylo vyhlášeno několik přírodních rezervací a přírodních památek. Rozmezí nadmořských výšek se pohybuje mezi 327 a 492 metry. Hlavním důvodem ochrany je rozmanitost stanovišť a tedy i vegetace a řady prioritních vegetačních typů.

Chráněny jsou zde tato stanoviště: Přirozené eutrofní vodní nádrže s vegetací typu *Magnopotamion* nebo *Hydrocharition*, Bahnitě břehy řek s vegetací svazů *Chenopodion rubri* p.p. a *Bidention* p.p., Kontinentální opadavé křoviny, - Panonské skalní trávníky (*Stipo-Festucetalia pallentis*), Extenzivní sečené louky nížin až podhůří (*Arrhenatherion*, *Brachypodio-Centaureion nemoralis*), Středoevropské silikátové sutě, Chasmofytická vegetace vápnitých skalnatých svahů, Chasmofytická vegetace silikátových skalnatých svahů, Pionýrská vegetace silikátových skal (*Sedo-Scleranthion*, *Sedo albi-Veronicion dillenii*), Dubohabřiny asociace *Galio-Carpinetum*, Lesy svazu *Tilio-Acerion* na svazích, sutích a v roklicích, Panonské šípákové doubravy a Lesostepní bory. Vyskytují se zde evropsky chráněné druhy hořavka duhová (*Rhedeus sericeus amarus*), hrouzek běloploutvý

(*Gobio albipinnatus*), hvozdík moravský (*Dianthus moravicus*), kovařík fialový (*Limoniscus violaceus*), netopýr velký (*Myotis myotis*), roháč obecný (*Lucanus cervus*) a tesařík obrovský (*Cerambyx cerdo*).

Lesní porosty této lokality jsou mnohde negativně ovlivněny lesním hospodářstvím. Vysazovány zde byli borovice (*Pinus sylvestris*), smrk (*Picea abies*) a modřín (*Larix decidua*). Lesní plochy jsou neustále zmenšovány, nejméně ohrožené jsou prudké a skalnaté stráně. Nejvíce ohroženy jsou dubohabřiny rostoucí na méně extrémních stanovištích. Podrosty jsou pak ohroženy rozrůstáním netýkavky malokvěté (*Impatiens parviflora*). Značnou zátěž lokalitě působí i rekreační využívání lesních porostů a turistika. V rámci managementu území je navržena postupná náhrada jehličnatých porostů za původní listnaté, omezení těžby v dochovaných přirozených porostech a odstraňování křovin u nelesních společenstvech.

c) Územní systém ekologické stability

Bítov se nachází v nadregionálním biokoridoru NRBK13 vymezeném v ose mezofilně hájová a teplomilná doubrava. Na regionální úrovni je Bítov zastoupen prvky:

- regionální biokoridor RK069
- regionální biokoridor RK070
- regionální biocentrum Cornštejn RCJ33

Lesní porosty katastru jsou ekologicky relativně stabilní, až na smrkové monokultury zejména v jihovýchodní části. Hodnotná jsou též společenstva podél Bítovského potoka. Za ekologicky labilní je nutno považovat rozsáhlé plochy orné půdy na severu katastru. Pro dostatečné plnění je nutné uskutečnit řízení pozemkových úprav.

d) Památné stromy

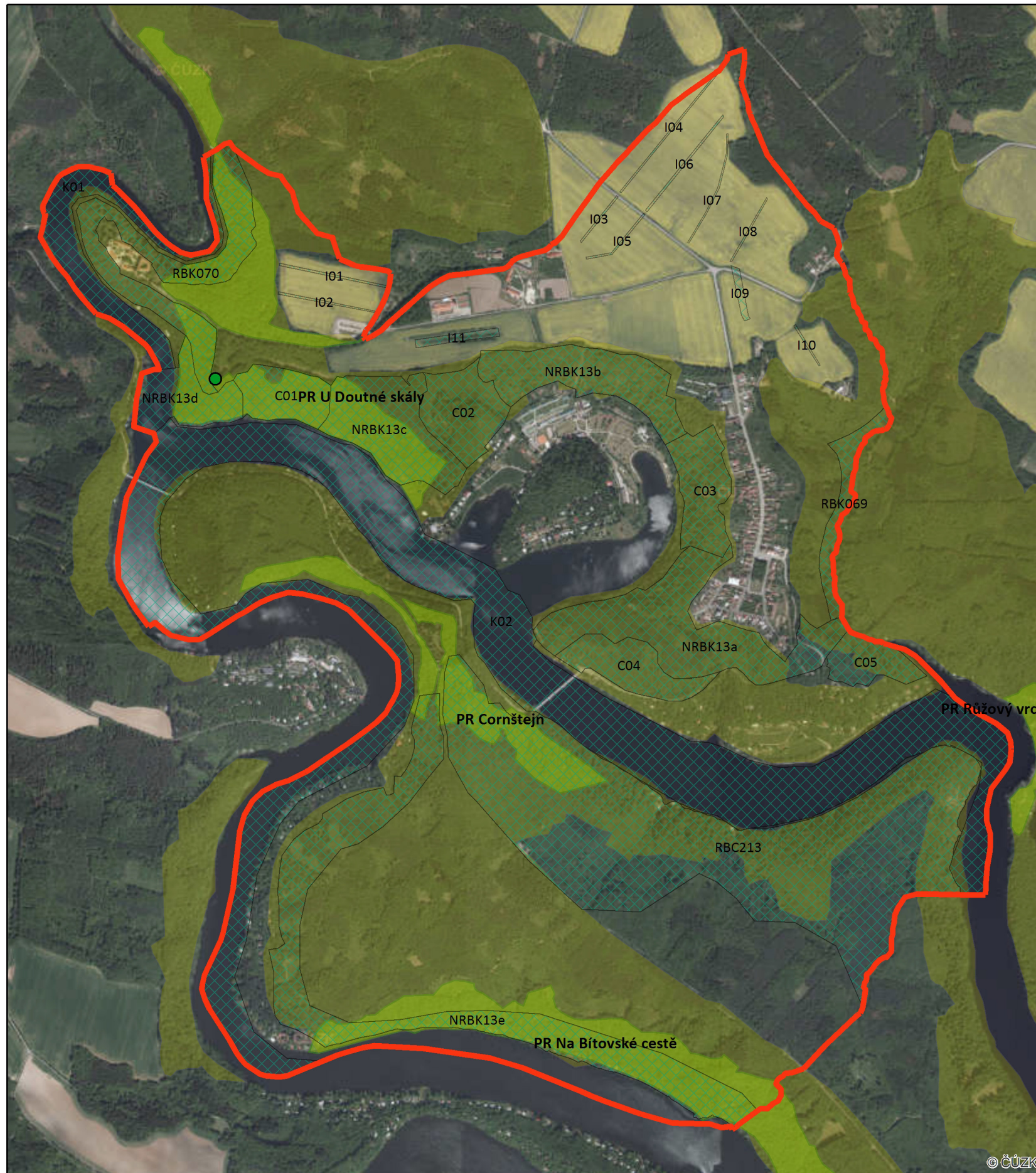
V řešeném území jsou evidovány Památné stromy u hradu, jedná se o skupinu stromů na parcele č. 76. Řadí se mezi ně 2 zástupci *Fagus sylvatica* (obr.1), 1 *Tilia cordata* a 1 *Taxus baccata*. V ÚSOP má skupina kód 100637 a vyhlášena byla 5.6.2001 okresním úřadem ve Znojmě (AOPK ČR, ÚSTŘEDNÍ SEZNAM OCHRANY PŘÍRODY: PAMÁTNÉ STROMY, online).

Tabulka č. 3: Památné stromy u hradu

Pořadové číslo	Taxon	Kategorie	Fyziologie	Popis	Důvod ochrany	Ochranné pásmo (Ø m)
1	<i>Fagus sylvatica</i>	veterán	kvete, plodí	vyložená kosterní větev, plodnice dřevních hub	esteticky zajímavý strom, krajinná dominanta, významný vzrůstem, doupný strom, významný ekologicky	19
2	<i>Fagus sylvatica</i>	dospělec	kvete, plodí	zdravý buk rostoucí zčásti v zápoji na okraji pozemku	esteticky zajímavý strom, krajinná dominanta	15
3	<i>Tilia cordata</i>	veterán	kvete, plodí	strom projevuje menší vitalitu, koruna prosychá, v kmeni je dutina nezjištěného rozměru	významný biologicky (z více hledisek), esteticky zajímavý strom, krajinná dominanta	16,5
4	<i>Taxus baccata</i>	dospělec	nekvete	zdravý strom s rozložitou korunou	krajinná dominanta, významný vzrůstem, významný biologicky (z více hledisek), esteticky zajímavý strom	5

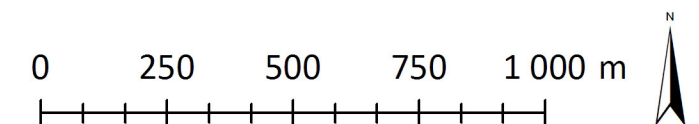
Obrázek 1: Památný strom č. 1 (*Fagus sylvatica*)

PŘÍRODNÍ HODNOTY

1:15000

- Hranice řešeného území
- Památné stromy
Památné stromy u hradu (100637)
- Evropsky významná lokalita
Údolí Dyje (CZ0624095)
- Maloplošně chráněná území
- Územní systém ekologické stability

V.D. Kulturní a historické hodnoty v území

V.D.1. Historický vývoj a hodnoty

Historický vývoj osídlení

Nejstarší archeologické nálezy v této oblasti spadají do doby před půl milionem let, tedy z éry člověka druhu *Homo erectus*. Oblast má totiž dobré předpoklady k osídlení, je zde voda a vyšší úrodnost půdy. Hojnější osídlení oblasti sahá dle archeologických nálezů do dob mladší doby kamenné, kdy se zde vyskytoval člověk druhu *Homo sapiens sapiens*, o čemž svědčí nálezy z místa, kde se nyní nachází hrad Bítov. Další hradisko bylo údajně na protějším kopci, zatím však není datováno. Starší neolit pak přináší první trvalé osady. Osady byly původně pouze na vyvýšených místech, v eneolitu ale už nacházíme i zemědělské osady v otevřené krajině, hradištím na kopcích ale stále zůstává správní funkce. Další nálezy pak dokládají přítomnost Keltů, kdy došlo k rozšíření obchodních tras a jedna velmi důležitá šla pravděpodobně podél koryta řeky Dyje. Nasvědčují tomu nálezy obsidiánových a jiných nástrojů. Keltové byli později vytlačeni Germány. Již ve čtvrtém století našeho letopočtu sem začínají přicházet Slované. Nejvíce nálezů z této doby pochází z tzv. Palliardiho hradiště, které se nachází asi dva kilometry severozápadním směrem od dnešního hradu Bítov. Po rozpadu Velkomoravské říše způsobeném vpádem Maďarů zde mělo vzniknout centrum slovanského osídlení (JANKŮ, 2005).

V první polovině 11. století kníže Oldřich I. znovu připojil Moravu k Čechám, když zde porazil Poláky. Moravu dal do správy svému synovi Břetislavu I., který zde začal budovat administrativní členění reprezentované hradskou soustavou. Na Moravě ji tvořil Bítov, Brno, Břeclav, Olomouc, Přerov, Svytlava a Znojmo. Tato centra měla jak fortifikační, tak soudní, či trhovou funkci. Také to byla ale místa vybírání daní. Ve zmíněných centrech pak sídlil kastelán, který měl území na starosti. Do své funkce byli kasteláni jmenováni, ale přesto se některým podařilo svou funkci zastávat tak dlouho, až na daném území získali patřičný vliv a dali tím vzniknout pozemkové šlechtě. Na místě dnešního hradu Bítova vzniklo v této době raně středověké dřevěné hradiště (BARTUŠEK, 1956).

Bítov získal velký význam během pútek moravských údělných knížat (konec 12. století), kdy bylo Konrádem Otou zlepšeno opevnění, a proběhl marný pokus o dobytí hradiska údělným knížetem Přemyslem. Situace se uklidnila po nástupu Přemysla Otakara I. na trůn, když údělná knížectví přepracoval na krajská zřízení dle českého vzoru. V té době proběhla kolonizace jihozápadní části Moravy a vznikl dokonce samostatný bítovský kraj. Na Bítově začínají působit zeměpanští úředníci. V této době (13. století) získalo dosud dřevo-hlinité hradiště podobu kamenného hradu, jednoho z nejstarších u nás (JAŠA, 1949). Během této přestavby bylo centrum hradu přeneseno

z ostrohu výše, do míst dnešního paláce. Původní jádro hradiště však zůstalo nadále využíváno. Podoba hradu byla inspirována raně gotickými hrady Francie s trojúhelníkovou koncepcí a zdejší břitová věž byla vůbec první svého typu u nás. Stalo se tomu tak zřejmě kvůli obléhání Fridrichem Bojovným, kterému Bítov podlehl roku 1233. Díky přestavbě hrad potřeboval nové pracovní síly pro zdejší hospodářské zázemí a to byl začátek rozvoje osady pod hradem zvané Bítovec. Zájem o Bítov později poněkud zmírnil, ale hrad nabyl své důležitosti opět v době rozmachu uherského rodu Arpádovců (PAUKERT, 2001).

Roku 1298 hrad a panství získává do držení Rajmund z Lichtenburka, který se díky Václavu II. stává moravským zemským hejtmanem. Rajmund pocházel z významného a starobylého rodu Ronovců a stal se zakladatelem moravské větve Bítovských z Lichtenburka. Roku 1307 pak získává Bítovsko do dědičného léna. Po Rajmundově smrti se leníky stávají jeho synové Čeněk I. a Smil I., kteří budují nedaleký hrad Cornštejn. Jejich široce rozvětvené rodiny jsou však i důvodem dalšího rozšiřování Bítova.

V roce 1421 se Bítov stal terčem útoku husitských vojsk, což vedlo k dalšímu opevnění. Byly postaveny dvě hranolové věže propojené štítovou zdí. Bítov tak zůstal netčen. Jinak tomu ale bylo s Cornštejnem, který byl roku 1422 pravděpodobně husity dobyt. Cornštejn byl obléhán ještě v letech 1464-65 vojsky krále Jiřího z Poděbrad. Jeho posádka byla vyhladověna a po 11 měsících se vzdala. Hrad byl z rozkazu krále pobořen, přičemž později proběhly dva pokusy o rekonstrukci. Cornštejn byl však odsouzen k postupnému zániku. Roku 1617 je již označován jako pustý (KACETL, 2011).

Cornštejn po obléhání získávají Krajíři z Krajku, kteří na Lichtenburcích sídlících na Bítově vymáhají polnosti, lesy a vsi v okolí. Z roku 1497 máme zmínku o soudním řízení moravským komorním soudem o podhradní městečko Bítovec (dnešní Bítov), které si Lichtenburkové obhájili. Současně se jedná o první písemnou zmínku o této obci.

13. 7. 1498 se král Vladislav II. Jagellonský vzdává lenního nároku na bítovské panství, které tedy získávají Lichtenburkové do dědičného vlastnictví. Zmiňován je zde i Bítovec, který má v té době být trhovým střediskem, zemědělskou poddanskou (s mnoha privilegii) vsí návesního typu na zemské stezce.

Začátkem 16. století byl hrad Bítov opět přestavován. Byly sjednoceny starší části hradu a zvětšen palác. Zároveň přibyla hranolová věž a hospodářské budovy s pivovarem. Věž se stala novým průjezdem do hradu a tedy i těžištěm strážní obrany. Hrad byl v té době považován za nejbezpečnější příhraniční pevnost u nás. Roku 1572 Bítovští z Lichtenburka vymírají po meči. V té

době je již hrad částečně přestavěn do renesanční podoby a patří k němu již jen zlomek obcí. Postupně ztrácí svou strategickou funkci díky rozvoji válečné techniky, stává se nepohodlným a později je využíván již jen k hospodářským účelům. Poslední majitelka Bítova z rodu Bítovských z Lichtenburka, Ludmila, prodala panství roku 1576 Volfu Strejnovi ze Švarcenavy.

Dolnorakouský protestantský rod Strejnů ze Švarcenavy Bítovsko vlastnil jen krátce. Volf v té době již vlastnil nedaleké Uherčice a jeho syn pak koupil i Vranov nad Dyjí a Nový Hrádek. Strejnové pokračovali v renesančních úpravách, avšak nákladné přestavby jejich držav vedly ke značnému zadlužení. Roku 1612 tak hrad prodávají hofrychtěři (královský sudí pro královská města) Fridrichu Jankovskému z Vlašimi (PAUKERT, 2001).

V té době k Bítovu patřilo pouze šest vesnic, ale Fridrich získal díky svým úřadům po pobělohorské konfiskaci možnost zakoupit další obce a pokračovat v přestavbách Bítova, který se stal rodovým hradem Jankovských. V dubnu roku 1645 sem přitáhlo švédské vojsko pod velením generála Torstensonova, které obec Bítovec vypálilo. Úbytek obyvatelstva byl později nahrazován přicházejícími Němci. V letech 1646-48 bylo panství vyčerpáváno vydržováním procházejících císařských vojsk. Jankovští však i přesto pokračovali v přestavbách. Fridrichův pravnuk Maxmilián Arnošt II., přítel císaře Josefa I., získává hraběcí titul a díky své ženě Kateřině z Lemberka nesmírně cenné sbírky po uherském hraběcímu rodu Zrinských. Na hradě se dodnes nachází skvostná šavle vojevůdce Mikuláše Zrinského, který se účastnil několika vítězných bitev s Turky. Spolu s šavlí jsou zde pak i zdobené pušky, moždíře a děla, které se staly základem dnes proslulé bítovské zbrojnice. Za Maxmiliánovy vlády panství prosperovalo. Bítov v té době získal nový mobiliář, tapety a bronzová děla. Maxmilián a Kateřina měli pouze dvě dcery a po jeho smrti panství spravovala dcera Marie Johana, provdaná za hraběte z Kounic (díky tomuto sňatku opět rozšířila rodinný majetek) a podruhé provdaná za hraběte Cavrianiho. Po její smrti se majetek dostává do rukou syna dcery druhé, Maximiliána Františka hraběte Dauna. (BOLOM, 2008)

I Daunové mocensky i finančně těžili z třicetileté války. Z bítovského hradu Daunové vytvořili své letní sídlo a pokračovali v údržbě paláce i hospodářských staveb. Obec Bítov musela v této době čelit velkému požáru v roce 1790, který obec téměř zlikvidoval. Následovala pak mohutná povodeň v roce 1862. Roku 1866 tudy procházela císařská vojska za Prusko-Rakouské války, která zde rozšířila cholera. Nepříznivé podmínky vedly ke dvěma vzpourám vesničanů, které musely být tvrdě potlačeny. V té době byla obec sídlem velkostatku se dvěma cihelnami, lihovarem a mlýny na Želetavce (Velkostatek Bítov, 1640-1931).

Roku 1811 začal František Josef s radikální romantickou pseudogotickou úpravou hradu. Bylo zde vybudováno divadlo (bývalá sýpka) a konírny s vozovkami. Spodní patro paláce bylo propojeno v sálu terrenu, která byla spolu s piano nobile vymalována iluzivními výmalbami vídeňským dekorátérem Antonínem Schüllerem. Přestavěna byla i hradní kaple, parkánová zahrada a západní zahrada, která se nachází v původním centru hradu. Okolí hradu získalo podobu lesoparku s procházkovými trasami a drobnými stavbami. Cesta k hradu byla olemována lipovou alejí. V těchto úpravách pokračoval i syn Františka Josefa, Jindřich. Práce byly dokončeny roku 1863, což dokládá i letopočet na kamenné bráně pod hradu na cestě do obce starý Bítov (BARTUŠEK, 1956). Hrad získal svou dnešní podobu, která již nebyla narušena většími přestavbami. Po smrti Jindřicha dochází ke zrušení pivovaru a vyměření poslední ze tří větví hraběcího a knížecího rodu Daunů po meči.

Panství roku 1904 zdědil Jindřich Vilém hrabě Haugwitz. Ten však Bítov roku 1906 prodal. Stihl si odvézt značnou část knihovny a zbrojnice na své sídlo do Náměště nad Oslavou. Koupil jej polský šlechtic Jan Ladislav Zamoyski, který panství opět prodal Poláku, knížeti Františku Radzivillovi.

Konečně roku 1912 hrad kupuje velkopřemyslník novobaron (titul udělený Františkem Josefem I.) Jiří Haas z Hasenfelsu. Ten zdědil první porcelánku v Čechách ve Slavkově nad Ohří. Pod jménem Haas a Czjzek fungovala porcelánka až do roku 2010. V současné době dochází k obnově výroby. Roku 1914 Jiří umírá a porcelánku po něm dědí manželka, pruská šlechtička Olga Dannenbergová. Dědicem hradu a polností se stává jeho syn, Jiří Haas mladší.

Baron se opravám hradu příliš nevěnoval a i jeho okolí značně zpustlo. Zbudoval však na hradě jednu z prvních soukromých zoologických zahrad u nás. Daunovské divadlo se stalo psincem, který dal základ baronově sbírce 51 vycpaných psů, kteří se dnes nacházejí ve druhém patře paláce v prohlídkovém okruhu. Choval zde také nejrůznější druhy zvířat v klecích, voliérách i teráriích. Konfiskací majetku po první světové válce byl Haas uchráněn.

Po ukončení války, 11. 5. 1945, však na hrad přišli členové bítovského národního výboru a přikázali mu, aby se jako Němec odebral druhého dne pěšky do Vídně. Šedesáti-devítiletý Jiří se s touto zradou a především s nutností rozloučit se se svými zvířaty nemohl smířit. 12.5.1945 byl nalezen mrtev s prostřelenou hlavou ve své pracovně. Zemřel bez legitimních potomků a dědic Coppée se nechal z majetku vyplatit.

Bítovské panství bylo posléze zkonfiskováno a od roku 1949 bylo ve správě Národní kulturní komise. Hrad prošel opravami a dnes je majetkem Národního památkového ústavu a je otevřen veřejnosti. (PAUKERT, 2001)

Obec nový Bítov

Roku 1908 vznikly první myšlenky o stavbě Vranovské přehrady Podyjskými závody. Přehrada měla být zdrojem elektrické energie, centrem rekreace a měla také vyřešit problémy s častými záplavami. Bítov byl obcí, která by musela být kvůli přehradě zničena. Myšlenka vyvrcholila zákazem úprav a staveb v Bítově od roku 1912. Stavbu však pozastavila první světová válka. Vznik ČSR a pozemková reforma z roku 1919 přinesla nespokojenost obyvatel s nedostatkem půdy a tábor lidu (1926) požadoval parcelaci půdy bývalého velkostatku, k čemuž roku 1927 skutečně došlo. Obnovily se také plány stavby přehrady a bítovští požadovali umístění nové obce do obory východně od hradu. Roku 1929 padl finální verdikt Vranovskou přehradu zbudovat. Obec měla v té době 416 obyvatel (s německou menšinou) a 70 domů. Občané se mohli buď odstěhovat (nejčastěji do sousedních Vysočan), nebo získali v bývalé oboře stejně velkou parcelu, jakou měli v Bítově starém. Bylo vyhlášeno výběrové řízení, které vyhrál architekt Josef Karel Říha, který svůj plán nazval Oplocená vesnice. Byť se místní velmi neradi loučili se svými domovy, stěhování mělo i jistá pozitiva. Domy ve starobylé vsi pod hradem dosud neměly elektrické připojení a kanalizaci a díky zákazu oprav byly již značně poničeny. Získali tak zcela moderní bydlení. Stavební práce byly dokončeny roku 1933 a obec se mohla pyšnit kostelem, školou, obecním úřadem i hostincem. Nový Bítov je první vsí postavenou po vzniku ČSR a má typickou atmosféru díky svému unikátnímu jednotnému stylu (BÍTOV, ŽIVÉ OBCE, online).

24. 4. 1936 dosáhla hladina vody plného stavu a ihned zde začala lodní doprava, která je dnes rovněž obnovena hned dvěma společnostmi. Voda zaplavila obec Bítov s kostelem sv. Václava a poutní kostel Nejsvětější Trojice. Kostely byly definitivně zlikvidovány roku 1954 (BARTUŠEK, 1956). Nad hladinou zůstal pouze bítovský hřbitov, který se již pro pohřební účely nepoužívá.

Historie využití řešeného území

Historie využití území člověkem vychází z historie osídlení. Nejprve zde tedy vznikaly osady, později oppida a hradiště. S nimi souvisel sběr plodin, lov a později zemědělství a chov dobytka. S vystavěním hradů přišli i další obyvatelé, kteří zde založili vesnici. V době, kdy panství vlastnili Jankovští z Vlašimi, byl na Bítově pivovar. Vznikaly zde tedy i chmelnice. Tento fakt dal později název chatové oblasti Chmelnice v sousedním KÚ Oslnovice. Další rod, hrabata z Daunu, pak v 19. století dle módních trendů romantismu založili oboru, loveckou stezku a přírodní park, ve kterém se nacházely vyhlídky, altánky, rotunda a kaplička. Vysázeli zde mnoho často exotických dřevin. Poslední soukromý majitel, novobaron Jiří Haas mladší, přebudoval hrad Bítov na jednu z největších

soukromých zoologických zahrad u nás (SYLABUS BÍTOV). Na tuto tradici navázal pan Zdeněk Nikolai, který zřídil nad hradem Bítovem malou Zahradu se zvířaty. Jedním z využití dané krajiny je i Vranovská přehrada, která má vodárenský, energetický a rekreační význam.

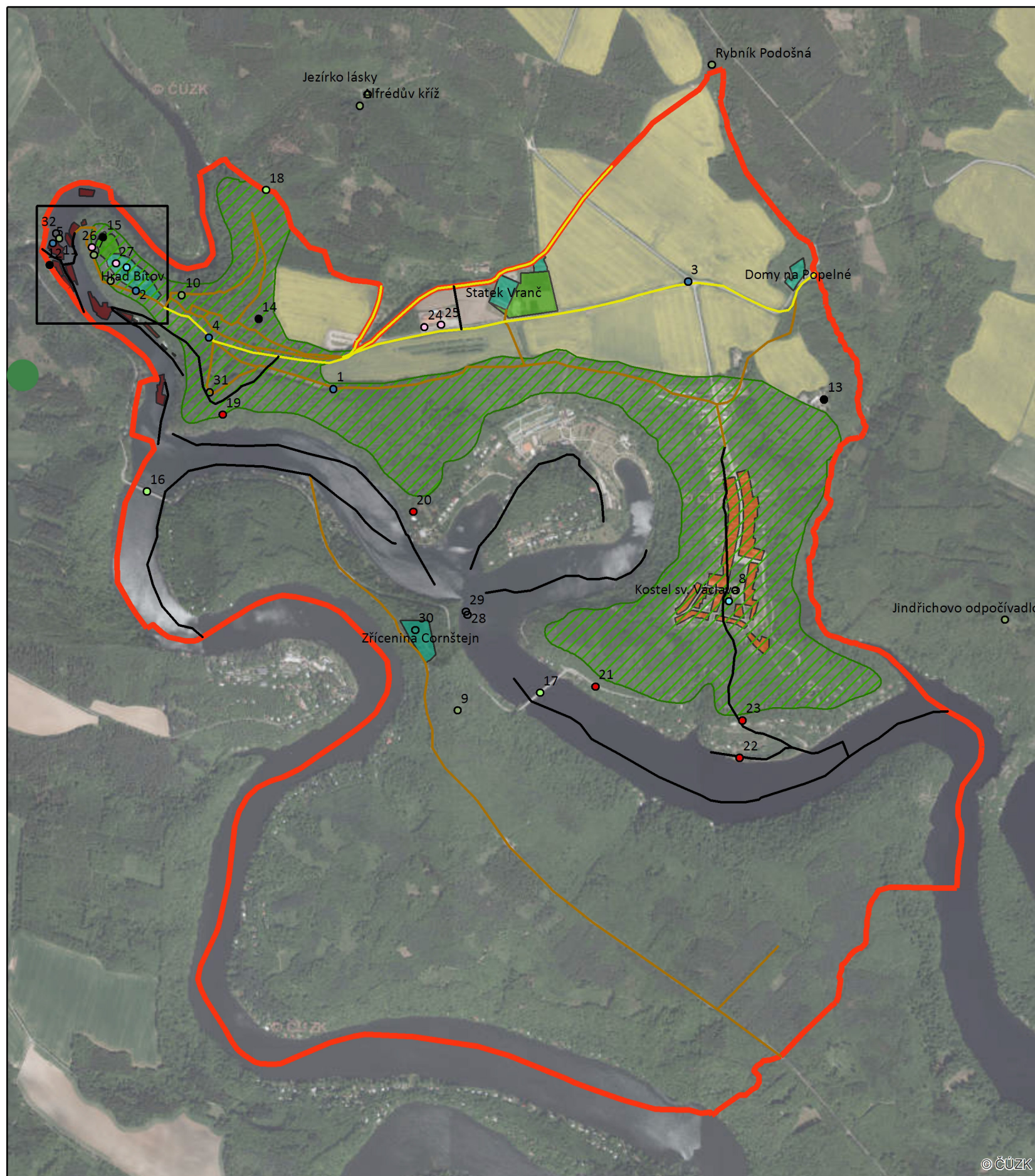
Část lesních porostů byla v minulosti lesnický využívána, zejména přístupné části na plošině v okolí přístupové cesty k hradu Bítov. Naopak jen málo byly lesnický využívány strmé svahy nad řekou Želetavkou a nad vodní nádrží, prováděla se zde tzv. toulavá těžba. Docházelo zde pouze k prosvětlování porostů, vytváření průhledů, dosadbě parkových druhů a pastvě dobytka. Bezprostřední okolí hradu Bítova i Cornštejna pak bylo téměř odlesněno.

Dnes se na katastrálním území nachází velké množství rekreačních chat, a to především na březích Vranovské přehrady. Největší chatovou oblastí jsou zde dvě zátoky zvané Horka, kde je také kemp, několik hospod, půjčovna loděk a bazén. Směrem proti proudu Dyje se nachází Pařezí a dále oblast Suchá. Některé chaty pod hradem Bítovem jsou postaveny na základu domů ze starého Bítova. V katastru jsou také dvě přístavní mola lodní dopravy, a to na Horce a pod hradem Bítovem, která jsou napojená na cesty bývalého lesoparku. Vedou tudy též turistické trasy (zelená a modrá) a naučné stezky.

Severní část katastru, navazující na zemědělskou usedlost Vranč, tvoří polnosti, tyto pak sousedí s lesoparkem na západě. Podstatná část je chráněna jako přírodní rezervace, a to PR U Doutné skály, PR Na Bítovské cestě a PR Cornštejn. Největší část však zabírají smíšené lesy, kde převládají listnáče. Nachází se zde mnoho archeologických nalezišť, která dosud nebyla dostatečně prozkoumána, proto by prozatím nemělo docházet k větším zásahům do krajiny.

Obec Bítov tvoří poměrně kompaktní celek. Dodržena je koncepce humen a záhumenních cest u statků, za kterými jsou lesy. U domků v jižní části se nacházejí oplocené zahrady, za kterými rovněž začíná les. Obec působí velmi harmonicky a je citlivě zasazena do krajiny. Na severním konci pak přechází v pole. Chaty v okolí jsou povětšinou v lesích na skalách. Při pohledu z hladiny přehrady se však některé jeví jako velmi esteticky rušivé.

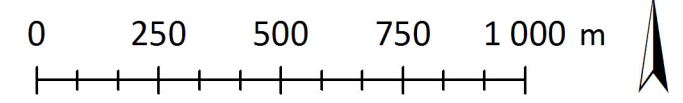
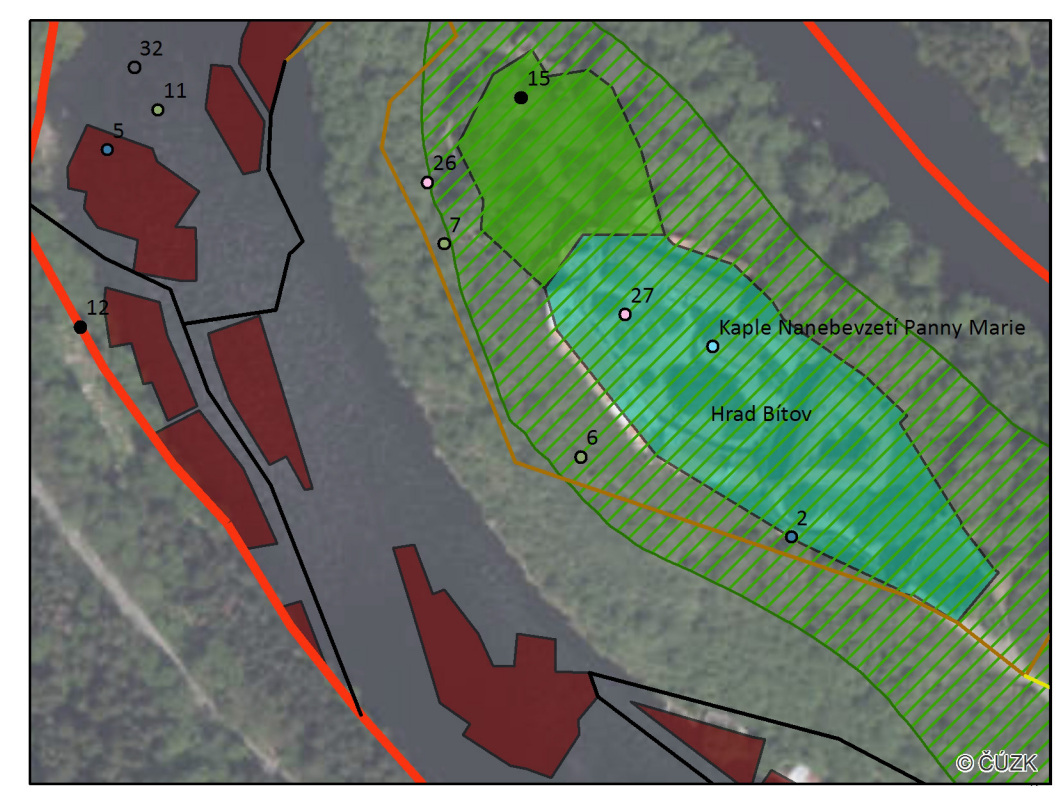
Kartogram Kulturní hodnoty, str. 27.

KULTURNÍ HODNOTY
1:15000

	Hranice řešeného území		Historická cesta s líniovou vegetací
	Nový Bítov		Historická cesta
	Zbytky starého Bítova		Zaniklá historická cesta
	Historické zahrady		
	Historické stavby		
	Lesní komponovaná krajina		
	Církevní objekty		
	Drobné církevní objekty		
	Drobné stavby a památníky		
	Hřbitovy		
	Mosty		
	Pevnůstky lehkého opevnění		
	Umělecké prvky		
	Zaniklé objekty		

Detail
1:3000

V.D.2. Aktuální stav území

Land Use

Mapa Land Use, str. 29.

Z přiložených map je zřejmá větší rozmanitost využití území v minulosti. Tento jev je patrný například na odlesněných prudkých svazích pod hradem Bítovem, kde v části probíhala pastva. Rozdíl v procentuálním zastoupení ploch se projevuje také díky Vranovské přehradě, která zabírá část bývalých orných ploch, luk a pastvin. Přehrada ovlivnila i zánik polí v zátokách Horky, kde se nyní rozprostírá rekreační oblast s trvalými travnatými porosty. V současné době též větší procento zaujímají zahrady, které byly ve starém Bítově plošně velmi omezeny díky poloze obce v zaříznutém údolí. Pověšinou tak byly ovocné stromy pěstovány na pastvinách na rovinatějších částech území.

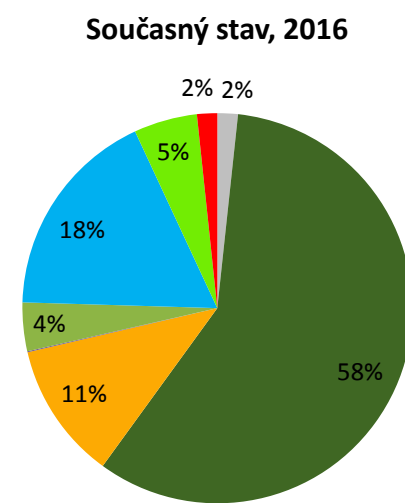
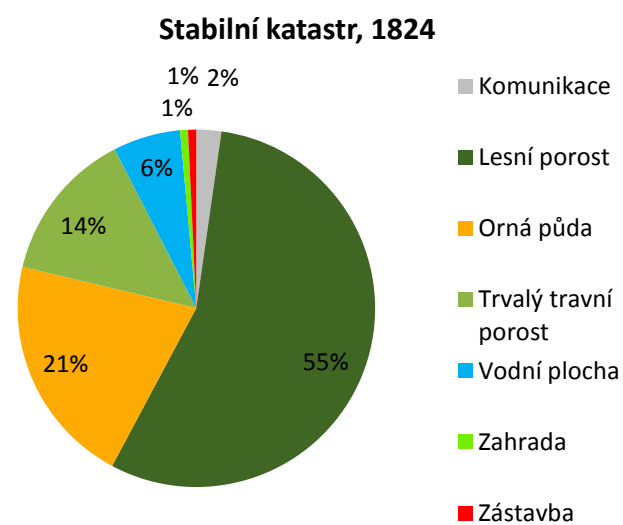
Smrkové monokultury jsou zde ve většině případů parcel nahrazovány smíšenými lesy odpovídajícími svým složením původní vegetaci, a to díky ochraně části území jako PR a ochraně většiny území jako EVL.

Část území je v současnosti využívána pro potřeby turismu a rekreace. Díky těmto fenoménům zde nalezneme celou řadu rekreačních chat, penziony, hotel, restaurace, kemp a rozsáhlé parkoviště.

Obrázek 2: Pohled na hladinu Vranovské přehradě z vyhlídky u hradu Bítova

Graf č. 1: Srovnání využití území katastru Bítov

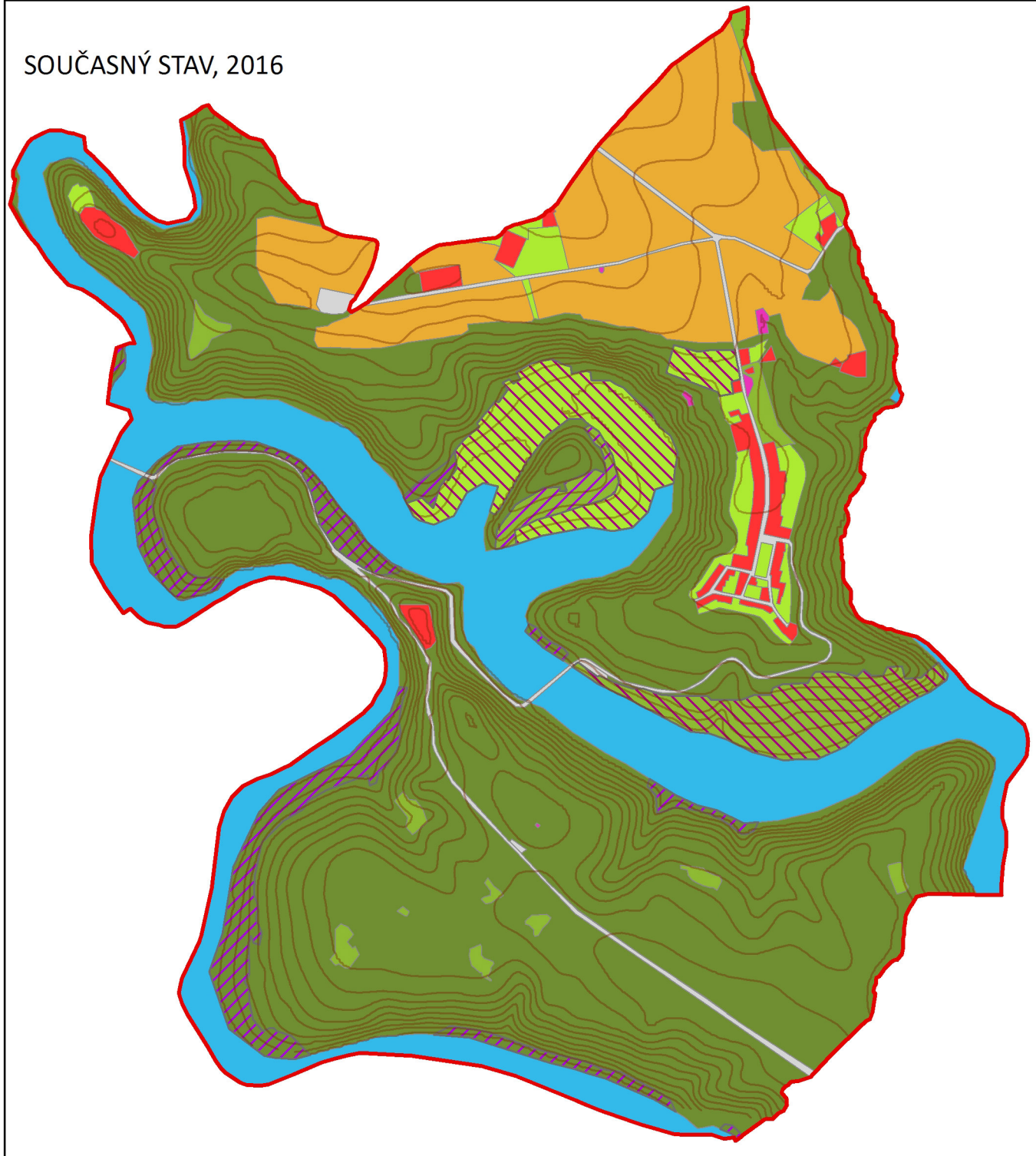

STABILNÍ KATASTR, 1824

SOUČASNÝ STAV, 2016

Hranice řešeného území	Komunikace	Orná půda	Trvalý travní porost	Zahrada	Chatová oblast
Vrstevnice po 10 m	Lesní porost	Technická vybavenost	Vodní plocha	Zástavba	Rekreační zóna

Půdorysný typ

Jak stará, tak i nová obec byly původně návesního lánového typu, jelikož se jednalo (a jedná) o obec zejména zemědělskou. Úctyhodný je způsob, jakým Josef Karel Říha se svým návrhem "Oplocená vesnice" (BÍTOV, ŽIVÉ OBCE, online) přistupoval k původnímu konceptu obce, realizovaný plán se však od původního soutěžního liší. Nový Bítov má velkou náves, která prošla nedávno revitalizací, a na které se nachází dvouřadá lipová alej, končící památníkem padlých ve válce. Zachována je i struktura rozmístění jednotlivých sídel dle velikosti a způsobu života jejich obyvatel, kde jsou za grunty a většími domy stodoly na konci zahrady. Za humny a ploty pak záhumenní cesty navazující na staré lesoparkové stezky. Obec se rozšiřuje severním směrem podél silnice vedoucí k hradu Bítov do Chvalatic a Zblovic. Mimo rodinné domy a menší zástavbu přibyla benzinová pumpa a hotel Bítov.

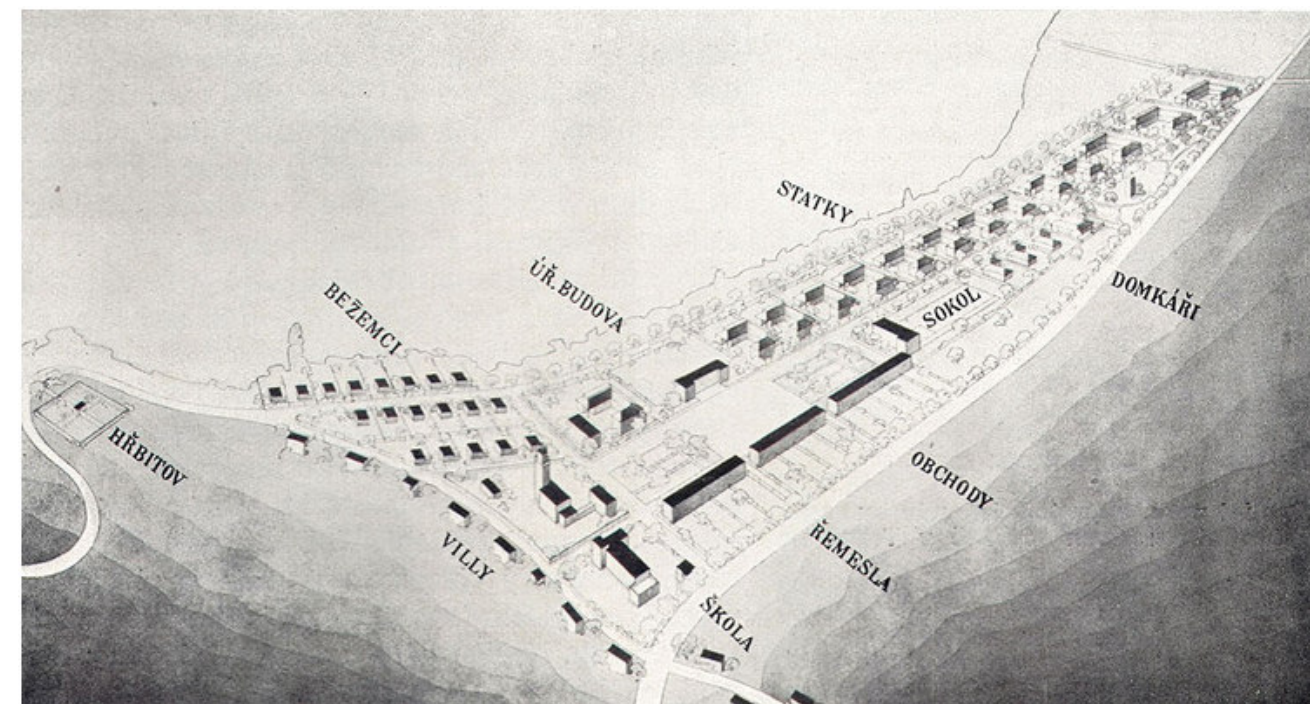
Znaky architektury

Domy ve starém Bítově byly kamenné, vzhledem k častým povodním a dostatku stavebního kamene. Jako střešní krytina je pro tuto oblast typická taška bobrovka, zde často střídána jinými typy pálené střešní tašky. Domy Bítova nového dodržují tradici tašky bobrovky, jsou ale stavěny především z cihel a to díky přítomnosti dvou cihelen v blízkém okolí. Základy nových domů byly postaveny povětšinou z vápencového lomu v nedalekých Zblovicích. Ze Zblovic pochází také použité vápno, které sloužilo k výrobě omítek, malty a štukových výzdob. Stavební komponenty byly výhradně lokálního původu. Použit byl také materiál získaný při demolici starého Bítova. Bítov byl dříve důležitým městečkem s privilegii a trhem. Dá se předpokládat, že bylo dostatečně bohaté, čemuž odpovídala i velikost domů a statků (PAUKERT, 2001).

Obec nový Bítov je zcela unikátní svým jednotným vzhledem. Byla vybudována během tří let ve 30. letech 20. století dle návrhu architekta Josefa Karla Říhy, nazvaném Oplocená vesnice. Ten byl žákem Jiřího Kotěry a věnoval se především návrhům obytných domů, urbanismu a krajinnému plánování. Byl autorem textu „Město a upravovací plán“ (1932) a knihy „Země krásná: kniha o přírodě, civilizaci a plánování“ (1948) (ARCHIWEB, JOSEF KAREL ŘÍHA, online). Pro domy nového Bítova jsou typické barevné okenice s výkroji různých tvarů, stejně jako dodržení sídelní struktury návesní obce. Za domy se nacházejí stodoly a záhumenní cesty. Dodrženo je také rozvrstvení jednotlivých domů, kdy se na návsi nachází obecní úřad, kostel, hospoda a obchod. Navazují statky, domy domkařů, bezzemků a vily.

Z hlediska znaků architektury je zajímavá rokoková stavba statku Vranč, kde jsou dochovány původní stavební prvky jako jsou klenby, ostění oken, či krovky. V současné době se objekt rekonstruuje a je využit jako penzion a konopná farma.

Vranovská přehrada na svém dně pohřbila dva kostely. Jeden se nacházel přímo v obci a byl zasvěcen sv. Václavu. Údajně to byla původně románská rotunda, přestavěná v gotickém slohu (PAUKERT, 2001) a znovu po roce 1790 po velkém požáru, po kterém se dochovala se románská okna a klenba kostelní lodi (HRUDIČKA, 1908). Patron, oltář i veškerý mobiliář byl přenesen do kostela na návsi v nové obci, kde je také obraz Nejsvětější Trojice, který je kopií originálu pocházejícího z druhého zatopeného kostela. Kopii zhotovil akademický malíř Roman Havelka. Druhým kostelem, poutním, byl kostel Nejsvětější Trojice, nacházející se pod hradem Cornštejnem, který byl postaven roku 1346 Smilem z Lichtenburka, který tak měl mimo jiné odčinit vraždu faráře Vojslava (KACETL, 2013).

Obrázek 3: Původní návrh nového Bítova dle J. K. Říhy

Demografické údaje

Obec Bítov v současné době obývá pouze zlomek původního počtu obyvatel. V roce 2011 zde žilo 152 obyvatel, zatímco v roce 1929, tedy před výstavbou Vranovské přehrady, to bylo 416 osob v 70 domech. Zajímavý je i vývoj složení národností. V první třetině 17. století je obec uváděna jako národnostně smíšená, co se týče Čechů a Němců. Po roce 1645 dochází k částečnému vylidnění kvůli vpádu švédských vojsk, což se stává impulzem k příchodu německých rodin. Postupně však Němců opět ubývalo. Že byla obec česká je patrné i ze zasvěcení kostela v zatopeném Bítově svatému Václavu. Tento kostel měl být románského původu. Oblast Bítovska je spíše katolická, přičemž i zpráva z roku 1838 hovoří o katolické převaze. Zmíněny jsou také dvě židovské rodiny.

V.D.3. Kompozice a estetické hodnoty

Viz Mapová příloha č. 1: Kompoziční vztahy v území.

Kompozice území

Prvky komponované krajiny jsou v katastru soustředěny do blízkosti hradů Bítov a Cornštejn. To respektuje i kartogram znázorňující pouze jeho severní část. Tato lesní komponovaná krajina je hvězdovitého půdorysu a vybíhá svými cestami mimo řešené území k Jindřichovu odpočívadlu na východě, Jezírku Lásky na severu a k mlýnům na Želetavce severozápadním směrem. Součástí kompozice je několik vyhlídek. Za další výchozí bod kompozice můžeme považovat také hospodářské centrum KÚ, velkostatek Vranč.

Vizuální projev krajiny

Vnímání bítovské krajiny člověkem značně ovlivňuje jeho poloha při pozorování. Zcela odlišně se jeví strmé stráně při pohledu z vodní hladiny přehrady, kdy se nad námi hrady majestátně tyčí jako nedosažitelné pevnosti. Rozhled je omezený, ale o to více dává vyniknout svým dominantám.

Naproti tomu při pohledu z rovinatých částí katastru můžeme hrady vidět skoro schoulené do okolních kopců. Zdánlivě se mohou jevit jako snadné cíle obléhatelů. Z jejich historie však víme, že tomu tak není. Krajina je z tohoto pohledu přehledná, až velmi malebná.

Pohledové dominanty

Velmi často pozorovatel svým pohledem ulpí na rozhledně u restaurace Rumburak. Ta však z mnoha pohledů konkuruje velkostatku Vranč, takže přenáší důraz kompozice do neharmonických proporcí. Za pravé pohledové dominanty však můžeme oprávněně považovat hrady Bítov a Cornštejn. U těchto je nutné provádět cílené odlesňování pro lepší přehlednost krajiny. Ne již ze všech pozorovacích stanovišť se jeví jako pohledová dominanta nová obec Bítov.

Stanoviště vhodná k pozorování krajiny

Většina vyhlídkových míst byla založena vykácením porostů již v době budování lesní komponované krajiny. Jedná se zejména o vyhlídky v okolí hradu Bítova. Jedním z nich je skála Hvězdička, která byla roku 2014 přejmenována na "skálu Vladimíra Kundera", který zde od roku 1972 hraje bítovské večerky na trumpetu.

Velmi dobrý rozhled pochopitelně poskytuje zřícenina Cornštejn, ze které je viditelná značná část katastru. Nejinak je tomu u hlásky tohoto hradu, ze které je dnes patrné pouze torzo.

Rozhledna Rumburak pak nabízí pohled přes katastr až k rakouským Alpám a Pálavě za příznivého počasí.

Odras krajiny v umění

Malebná údolí řeky Dyje byly odjakživa lákadlem řady umělců. Pochopitelně největší zájem můžeme zaznamenat v době romantismu, kterému hrad, zřícenina, starobylé městečko a skaliska imponovala. Ani později však zájem neustal. Mezi nejvýznamnější osobnosti patří hudební skladatel Vítězslav Novák, který zde trávil čas dovolené od konce 19. století. Jeho díla Pan, Svatební košile a Podzimní symfonie jsou zdejší krajinou přímo inspirovány (Slovník české hudební kultury, 1997). Dodnes se po něm říká skále v přírodní rezervaci Růžový vrch Skála Vítězslava Nováka.

Za zlidovělou můžeme považovat trampskou píseň Bítovská romance, velmi často hranou u táborových ohňů místních chatařů. Autorem je dačický písničkář Vladimír Fuka a píseň nese název Bítovská romance.

Mezi malíři je třeba vyzdvihnout akademika Romana Havelku, autora desítek olejomalb na téma krajiny kolem řeky Dyje a rovněž autora kopie obrazu Nejsvětější Trojice ze stejnojmenného poutního kostela pod hradem Cornštejnem. Dalším malířem zde působícím byl též profesor F. B. Zvěřina (1835-1908) (BARTUŠEK, 1956).

Přítomnost hned dvou hradů byla živnou půdou též pro vznik nejrůznějších pověstí a mýtů. Řada z nich byla sepsána v brožurce Pověsti a příběhy z Podyjí, sepsané Leo Zerhauem. Mezi místními se však šuškájí další podivnosti dějící se v okolí a zejména na hradech.

V.D.4. Inventarizace drobných prvků architektury

V řešeném území proběhlo mapování drobných prvků architektury, které pak byly zaneseny do mapy kulturních hodnot. Mezi jednotlivými kategoriemi prvků žádná příliš početně nepřesahuje ostatní. Část z těchto prvků náleží ke komponentům lesoparku a je sakrálního, memoriálního i technického původu. V KÚ se nachází též pět betonových bunkrů ze soustavy opevnění budovaného po druhé světové válce.

Jejich evidence byla zpracována do následující tabulky:

Tabulka č. 4: Evidence drobných prvků architektury:

Číslo v mapě	Kategorie	Název kategorie	Název objektu	Ochranný režim objektu	Číslo parcely	Vlastník/správce	Materiál	Technický stav objektu
1	132	Sakrální - Kaplička výklenková	Červená kaplička		108	Česká republika/Lesy České republiky	5	Dobrý
2	132	Sakrální - Kaplička výklenková	Morová kaple		44/1	Česká republika/Národní památkový ústav	5	Narušený
3	132	Sakrální - Kaplička výklenková	Kaplička se sochou sv. Jana Nepomuckého		614/1	Obec Bítov	5	Dobrý
4	152	Sakrální - Architektonicko-figurální kompozice - Sloup se sochou	Švédská Madona (plastika Panny Marie)		611/1	Obec Bítov	1	Vyhovující
5	190	Místo přemístěného sakrálního artefaktu	Původní poloha sochy sv. Jana Nepomuckého		11/2	Česká republika/Povodí Moravy	-	Zaniklý
6	600	Umělecko-řemeslné	Kamenná zídka podél cesty do Starého Bítova		610/1	Obec Bítov	4	Narušený
7	600	Umělecko-řemeslné	Kamenná brána pod hradem s erbem rodu Daunů		610/1	Obec Bítov	4	Narušený
8	330	Memoriální - Pietní spojené se smrtí nebo s výkonem práva	Pomník na náměstí		634/1	Obec Bítov	1	Dobrý
9	840	Technické - Vojenské	Hláška hradu Cornštejn	NKP	st. 67	JMK/Jihomoravské muzeum ve Znojmě	4	Dezolátní
10	810	Technické - Vodohospodářské	Burgquelle s Lurdskou Madonou		85/1	Česká republika/Lesy České republiky	4	Vyhovující
11	390	Místo přemístěného memoriálního artefaktu	Původní poloha pomníku 1. světové války		11/2	Česká republika/Povodí Moravy	-	Zaniklý
12	250	Sepulkrální - Hřbitov	Starý bítovský hřbitov		169/2	Obec Vysočany	-	Narušený
13	250	Sepulkrální - Hřbitov	Bítovský hřbitov		799/2	Obec Bítov	-	Dobrý
14	240	Sepulkrální - Mohyla	Mohyla předků		85/1	Česká republika/Lesy České republiky	7	Narušený
15	250	Sepulkrální - Hřbitov	Psí hřbitov		47	Česká republika/Národní památkový ústav	-	Zaniklý
16	820	Technické - Komunikační	Vysočanský most			JMK/Správa a údržba silnic JMK	7	Dobrý
17	820	Technické - Komunikační	Bítovský most			JMK/Správa a údržba silnic JMK	7	Dobrý
18	820	Technické - Komunikační	Slaměný most		85/1	Česká republika/Lesy České republiky	4	Vyhovující
19	840	Technické - Vojenské	Pevňůstka lehkého opevnění		st. 853	Česká republika/Lesy České republiky	7	Vyhovující
20	840	Technické - Vojenské	Pevňůstka lehkého opevnění		st. 854	Česká republika/Lesy České republiky	7	Vyhovující
21	840	Technické - Vojenské	Pevňůstka lehkého opevnění		st. 855	SJM Krejzovi	7	Vyhovující
22	840	Technické - Vojenské	Pevňůstka lehkého opevnění		st. 856	Česká republika/Povodí Moravy	7	Vyhovující
23	840	Technické - Vojenské	Pevňůstka lehkého opevnění		st. 857	Obec Bítov	7	Vyhovující
24	500	Umělecké	Socha krkavce		132/14	SJM Pyskovi	7	Dobrý
25	500	Umělecké	Socha krkavce		132/5	SJM Pyskovi	7	Dobrý
26	151	Sakrální - Architektonicko-figurální kompozice - Sousoší	Socha padajícího kněze s andělem		44/1	Česká republika/Národní památkový ústav	1	Narušený
27	500	Umělecké	Kašna na nádvoří		st. 1	Česká republika/Národní památkový ústav	1	Vyhovující
28	710	Reliktní - Samostatné objekty	Kostel sv. Trojice		495/2	Česká republika/Povodí Moravy	4	Zaniklý
29	720	Reliktní - Skupiny objektů	Myslivna s poustevnou		495/2	Česká republika/Povodí Moravy	-	Zaniklý
30	720	Reliktní - Skupiny objektů	Kaple na Cornštejně	NKP	st. 68	JMK/Jihomoravské muzeum ve Znojmě	4	Dezolátní
31	590	Místo zaniklého uměleckého artefaktu	Rotunda		st. 70	Česká republika/Lesy České republiky	-	Zaniklý
32	710	Reliktní - Samostatné objekty	Kostel sv. Václava		11/2	Česká republika/Povodí Moravy	4	Zaniklý

V.E. Plánovaný rozvoj území

V.E.1. ZÚR Jihomoravského kraje

Dne 5.10.2016 bylo Zastupitelstvem Jihomoravského kraje schváleno ZÚR JMK formou opatření obecné povahy.

Specifické oblasti nadmístního významu

Obec Bítov zde spadá do Specifické oblasti nadmístního významu Vranovsko-Jevišovicko. Pro tuto oblast byly určeny tyto požadavky a úkoly územního plánování:

Požadavky na uspořádání a využití území

a) *Usměřovat prostorový rozvoj sídel s ohledem na specifický rozptýlený charakter osídlení s vyšším zastoupením populačně menších sídel.*

b) *Podporovat stabilizaci dlouhodobého demografického vývoje v území a minimalizaci marginalizace území při hranicích s Krajem Vysočina.*

c) *V centrech osídlení (Jevišovice, Vranov nad Dyjí) podporovat stabilizaci a rozvoj obslužných funkcí; v dlouhodobém horizontu podporovat zahuštění sítě lokálních obslužných a pracovních center v území.*

d) *Podporovat rozšiřování nabídek a vybavenosti pro celoroční rekreaci, cestovní ruch a ekologicky orientovanou turistiku v koordinaci s ochranou přírody a krajiny.*

e) *Podporovat na území JMK zlepšování parametrů dopravní infrastruktury, zejména zlepšení dostupnosti center osídlení Znojmo a Moravský Krumlov a sídel v Kraji Vysočina (Jaroměřice nad Rokytnou, Jemnice, Moravské Budějovice, Náměšť nad Oslavou, Třebíč), Jihočeském kraji (Slavonice) a Dolním Rakousku.*

Úkoly pro územní plánování

a) *Vytvářet územní podmínky pro záměry a opatření ke zlepšení parametrů dopravní infrastruktury.*

b) *Vymezit v ÚPD obcí síť cyklostezek a cyklotras, zejména směřujících do center osídlení.*

(ZÁSADY ÚZEMNÍHO ROZVOJE JIHMORAVSKÉHO KRAJE, KAPITOLA C)

Územní systém ekologické stability

ZÚR JMK vymezuje na katastrálním území Bítov tyto skladebné prvky ÚSES:

Koridory pro nadregionální biokoridory:

- K 164MH
 - rozmanitost ekosystémů: -3BQ, -3BS, -3UJ, -3UQ, -3US
 - šířka biokoridoru: 400 m
- K 164T
 - rozmanitost ekosystémů: -3BQ, -3BS, -3UJ, -3UQ, -3US
 - šířka biokoridoru: 400 m

Plochy pro regionální biocentra:

- RBC JM33 Cornštejn
 - rozmanitost ekosystémů: -3US, -3UQ
 - rozloha biocentra: 91 ha
- RBC 1727 Suchá
 - rozmanitost ekosystémů: -3UQ, -3BQ
 - rozloha biocentra: 49 ha

Koridory pro regionální biokoridory:

- RK 92A
 - rozmanitost ekosystémů: -3BQ, -3UQ
 - šířka biokoridoru: 400 m
- RK 97
 - rozmanitost ekosystémů: -3BQ, -3BS, -3US, -4PS
 - šířka biokoridoru: 400 m

Územní podmínky koncepce ochrany a rozvoje přírodních, kulturních a civilizačních hodnot území kraje

ZÚR stanovuje požadavky na využití a uspořádání území, které podporují zachování přírodních hodnot kraje, rekultivace území po těžbě, posílení retenční schopnosti krajiny, ochranu vodních zdrojů, přírodě blízkých biotopů a ohrožených rostlin a živočichů. Dále stanovuje požadavky na podporu obnovy a udržení kulturních hodnot kraje a zachování genia loci daného sídla. Podporován má být také rozvoj center osídlení a veřejné infrastruktury (ZÁSADY ÚZEMNÍHO ROZVOJE JIHOMORAVSKÉHO KRAJE, KAPITOLA E).

Cílové charakteristiky krajiny

ZÚR JMK vymezuje v souladu s Evropskou úmluvou o krajinně jednotlivé typy krajinných typů, jejichž charakter je výsledkem vzájemného působení přírodních a lidských faktorů. Stanovuje charakteristické rysy a hodnoty a požadavky zabezpečující jejich ochranu v rámci územně plánovacího procesu. Akceptuje činnost člověka, ale klade důraz na zachování krajinného rázu. Celkem bylo v Jihomoravském kraji vymezeno 38 krajinných typů, na území katastrálního území Bítov se nacházejí typy Jevišovický a Vranovsko-dyjský.

Krajinný typ Jevišovický

- *Cílová charakteristika:*

a) Harmonická leso-zemědělská krajina s různě velkými lesními porosty, se středně velkými bloky orné půdy a místy významným podílem travních porostů, s různě velkými enklávami osídlení venkovského typu s navazujícími zemědělsky využívanými plochami a plošně významným zastoupením krajinné nelesní vegetace.

b) Pohledově otevřená krajina s významnými dálkovými pohledy do sousedních celků.

c) Krajina s vodními toky přirozeného až přírodě blízkého charakteru s břehovými a doprovodnými porosty.

- *Požadavky na uspořádání a využití území:*

a) Podporovat opatření k zachování krajiny s pestrou strukturou využití území.

b) Podporovat členění velkých bloků orné půdy prvky rozptýlené krajinné zeleně pro posílení ekologické stability a prostorové struktury krajiny.

c) Podporovat protierozní opatření a opatření k zajištění zadržování vody v krajině.

d) Podporovat zachování a obnovu přirozeného vodního režimu vodních toků.

- *Úkoly pro územní plánování:*

a) Vytvářet územní podmínky pro ekologicky významné segmenty krajiny (meze, remízky, liniová i mimolesní zeleň, trvalé travní porosty atd.) s cílem členění souvislých ploch orné půdy.

b) Vytvářet územní podmínky pro revitalizační opatření na vodních tocích a jejich nivách.

c) Vytvářet územní podmínky pro ochranu krajiny před umísťováním výškově, plošně a objemově výrazných staveb.

d) Na území přírodních parků vytvářet územní podmínky pro důslednou ochranu krajinného rázu.

Krajinný typ Vranovsko-dyjský

- *Cílová charakteristika*

a) Krajina mimořádnými estetickými a ekologickými kvalitami dyjského a želetavského údolí s lesními komplexy, nižším zastoupením malých až středně velkých bloků orné půdy a travních porostů.

b) Pohledově se uplatňující kulturně historické a architektonické dominanty (hrady Bítov, Cornštejn a historicky významná vinice Šobes).

- *Požadavky na uspořádání a využití území*

a) Podporovat opatření k zachování krajiny s pestrou strukturou využití území.

b) Podporovat zachování rázovitost vinařské oblasti.

c) Podporovat protierozní opatření a opatření k zajištění zadržování vody v krajině.

d) Podporovat měkké formy rekreace (turistika, cykloturistika, hipoturistika apod.).

(ZÁSADY ÚZEMNÍHO ROZVOJE JIHOMORAVSKÉHO KRAJE, KAPITOLA F)

ZÚR JMK nenařizuje zpracování regulačního plánu ani územní studie v řešeném území.

V.E.2. Územní plán obce Bítov

Kartogram Změny v aktuálním územním plánu KÚ Bítov, str. 36.

Dne 26.12.2013 vstoupil v platnost Územní plán obce Bítov, který nahradil ÚP z 28.9.2001. Plán nepřipouští výstavbu nových sídel v otevřené krajině. Místní část Kopaninky v blízkosti přehrady má více sloužit rekreaci a turismu, a to díky podpoře podnikání ze strany obce. ÚP nařizuje používat urbanistickou koncepci stávající struktury sídla a respektovat trasy původních cest.

Mezi hodnoty krom částí území se zajištěnou ochranou právními předpisy plán řadí urbanistickou strukturu obce nový Bítov, usedlost Vranč, vybrané stavby v Bítově a drobné prvky architektury. Z přírodní hodnot jsou vyzdvihnuty vyhlídky, lesopark a doprovodní zeleň komunikací.

Z územního plánu jsou zde vyňaty pouze statě změn týkajících se krajinného plánování a návrhu řešení.

Urbanistická koncepce, vymezení zastavitelných ploch, ploch přestaveb a systému

sídelní zeleně

Plochy bydlení

- venkovského typu - v intravilánu obce v sousedství benzinové pumpy, má být vypracována územní studie (v mapě pod číslem 1)

- smíšeně obytné - v areálu usedlosti Vranč, má být vypracována územní studie (2)

Plochy rekreace

- rekreační areál - v části Kopaninky (3)

Plochy technického vybavení

- plocha pro rozšíření stávající čistírny (4)

- plocha pro vybudování vodojemu (5)

- koridor pro umístění vodovodního přivaděče do sousedních obcí (6)

- koridor pro splaškovou kanalizaci od statku Vranč (7a) a části Kopaninky (7b) do ČOV

- koridor pro umístění skluzu pro odvod dešťové vody z obce do Bítovského potoka (8)

Plochy občanské vybavenosti

- plocha pro víceúčelové hřiště (9)

Plochy veřejných prostranství a systému veřejné zeleně

- možnost umístění účelové komunikace a splaškové kanalizace při jižním okraji obce (10)

- veřejná zeleň má být revitalizována v souladu s charakterem venkovského prostředí a přirozené vegetace v území

Plochy dopravní infrastruktury

- plocha pro parkování v souvislosti s rozvojem rekreace v části Kopaninky (11)

Koncepce veřejné infrastruktury

- v návaznosti na silnice a místní komunikace je možno zřizovat zpevněné plochy za účelem parkování vozidel rekreatantů navštěvujících okolní přírodu

- zřizování odstavných ploch nákladních automobilů a autobusů je v nezastavěném území nepřípustné

- zastávky hromadné autobusové dopravy budou zachovány ve svých současných lokalitách, je však možno měnit jejich podrobné umístění a podobu, tím by se měla zabývat příslušná projektová dokumentace

- nově budované účelové komunikace jsou přípustné v souladu s využitím území

- navrženy jsou cyklotrasy vedoucí od obce na hrad Bítov a pak dále ke Slaměnému mostu a dále do obce Zblovice, první z nich již byla realizována v rámci cyklotrasy Vranovsko (č. 5007)

- na cyklotrasách i turistických stezkách je možno budovat odpočinková místa

- ÚP počítá s likvidací dešťové vody vsakem v lokalitách, kde není možnost prodloužení stávající dešťové kanalizace, z obce pak má být dešťová voda odvedena do Bítovského potoka

Koncepce uspořádání krajiny

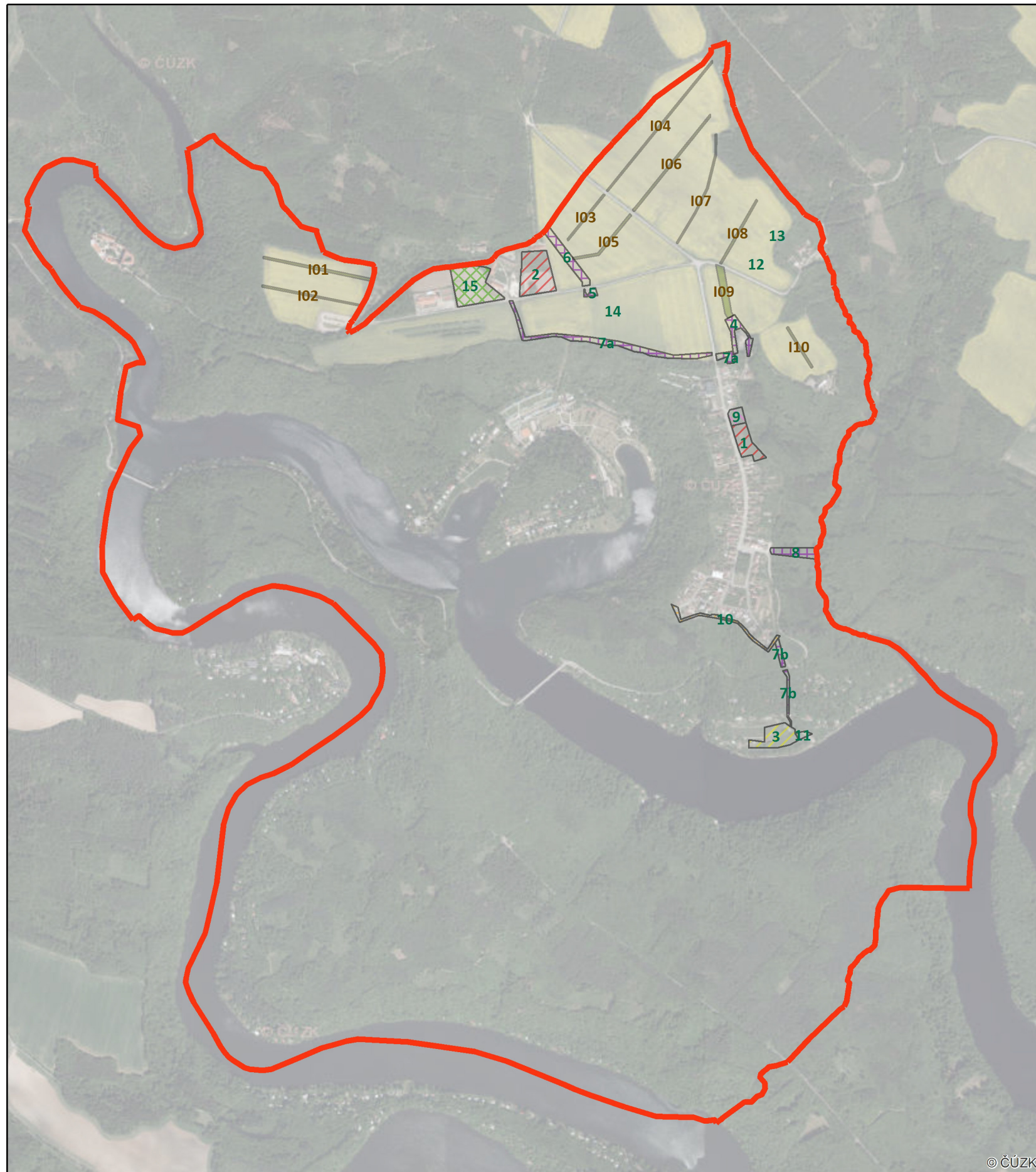
- možnost zřizovat sady, prvky ÚSES, protierozní opatření (především interakční prvky) i prvky ochrany proti povodním

- ÚP navrhuje nové interakční prvky v podobě protierozních pásů

- je nutno preferovat opatření směřující ke zlepšení kvality rekreace z důvodů extrémního zatížení

Nepřípustné využití území

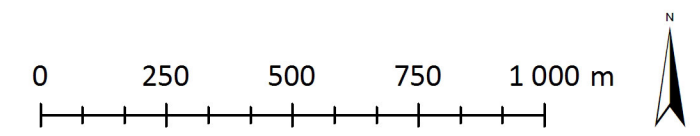
Územní plán vyjmenovává celou řadu způsobů využití území, která jsou pro KÚ nepřípustná, neboť by negativně ovlivnily tuto cennou lokalitu chráněnou režimem KPZ. Stavby mají svým charakterem odpovídat venkovskému obrazu sídla.

ZMĚNY V AKTUÁLNÍM ÚZEMNÍM PLÁNU KÚ BÍTOV
1:15000

- Hranice řešeného území
- Nově navržené interakční prvky
- Plochy bydlení
- Parkoviště
- Plochy rekreačních areálů
- Plochy smíšeného nezastavěného území
- Plochy technické infrastruktury
- Plochy veřejných prostranství a zeleně
- Víceúčelové hřiště
- Plochy zemědělské vyhrazené

Číslo v mapě	Původní Land Use	Navržené Land Use
1	veřejné prostranství a zeleň	bydlení
2	plocha zemědělská vyhrazená	bydlení
3	veřejné prostranství a zeleň	rekreační areál
4	plocha zemědělská	technická infrastruktura
5	plocha zemědělská	technická infrastruktura
6	plocha zemědělská	technická infrastruktura
7a	plocha zemědělská	technická infrastruktura
7b	plocha lesní	technická infrastruktura
8	plocha lesní	technická infrastruktura
9	veřejné prostranství a zeleň	víceúčelové hřiště
10	plocha lesní	veřejné prostranství a zeleň
11	veřejné prostranství a zeleň	parkoviště
12	plocha zemědělská	plocha smíšená nezastavěná
13	plocha zemědělská	plocha smíšená nezastavěná
14	plocha zemědělská	plocha smíšená nezastavěná
15	plocha zemědělská	plocha zemědělská vyhrazená

V.F. Problémy a hodnoty v území

Viz. mapová příloha č. 2: Problémová mapa.

Hodnoty území

O hodnotách území již bylo psáno výše a jejich znázornění je patrné v kartogramech Přírodní a Kulturní hodnoty. Problémová mapa tedy shrnuje pouze nejzásadnější hodnoty území.

Z přírodních hodnot se tak jedná o PR U Doutné skály, PR Cornštejn a PR Na Bítovské cestě a o Evropsky významnou lokalitu Údolí Dyje. Mezi kulturními je pak zařazen hrad Bítov, zřícenina Cornštejn, velkostatek Vranč, pozůstatky obce starý Bítov a stavby nového Bítova. Dále pak drobné stavby architektury v mapě značené bodově.

Problémy území

Dopravní situace

Část silnic katastru je ve velmi špatném stavu. Jedná se o neznačenou komunikaci vedoucí od obce Lančov, která se pod Cornštejnem napojuje na silnici III. třídy č. 40813. Ta je právě v úseku pod zříceninou značně zúžená. Havarijní stav vykazuje i samotná silnice III. třídy č. 40813 v úseku mezi Vysočanským a Bítovským mostem a silnice III. třídy č. 40813 v úseku od kapličky sv. Jana Nepomuckého po turistické odpočívadlo "U Dubu" (KÚ Zblovice). V mapě jsou tyto cesty značeny černou linií.

Pohledové horizonty jsou z hlediska dopravy narušeny v místě, kde bylo vybudováno rozsáhlé parkoviště hradu Bítova (v mapě číslo 6).

Zástavba

Za problematickou bychom mohli považovat původní zástavbu obce, neboť je velmi citlivá na rekonstrukce a stavební zásahy. To by mohla být překážka v případném rozvoji obce například při potřebě změny funkce stavby (v mapě území značeno červenou šrafou).

Na území obce se nachází velkostatek Vranč, který je svou historií a významem řazen mezi hodnoty katastru. Jeho areál však postrádá legislativní ochranu, neboť nebyl zapsán na seznam národních kulturních památek. To se jeví jako problematické z důvodu nevhodných zásahů do staveb i celého areálu, které potírají původní funkci a koncepci (v mapě čísla 12 a 13).

V území byly vystavěny budovy nezapadající do charakteru zástavby svým vizuálním působením i výškovou hladinou zástavby. Jsou jimi Museum Tatra (11), hotel Bítov (10) a restaurace

Rumburak (9) se svým areálem. První z nich se nachází v jižní části obce, druhá přímo navazuje na zástavbu obce, třetí se pak nachází na pohledovém, velmi exponovaném horizontu.

Diskutabilní částí katastru je i místní část Horky se svým rekreačním areálem a kempem, kde výstavba postrádá promyšlenou koncepci. Rovněž svou podobou zaostává za současnými trendy v oblasti turistiky a rekreace (7).

Obrázek 4: Velkostatek Vranč, mapa stabilního katastru, 1824.

Faktory ohrožující životní prostředí

Větrnou i vodní erozí jsou ohroženy plochy orné půdy na severu katastrálního území (značeno 1-5). Těmito plochami se již zabývá současný územní plán obce z roku 2013, který zde navrhuje vybudování prvků ÚSES, konkrétně interakčních prvků v podobě 3 metry širokých pásů dřevin místní skladby.

V plánu péče PR U Doutné skály je již řešeným problémem rozrůstání šeříku (*Syringa vulgaris*) a akátu (*Robinia pseudoacacia*) v odlesněném skalnatém svahu pod hradem Bítovem (8). Tyto nepůvodní invazivní dřeviny zde potlačují přirozená společenstva a chráněné biotopy.

Komponovaná krajina

Část původních vyhlídek lesní komponované krajiny v okolí hradu Bítova zarůstá vegetací, která tak omezuje výhled na úzké průhledy bez možnosti vidět širší kontext krajiny (14-16).

VI. Návrhová část

Viz mapová příloha č. 3: Návrhová mapa.

VI.A. Ochrana stávajících prvků

Ochrana stávajících prvků se týká především kulturních a přírodních hodnot území. Právě ty totiž mají určující vliv na krajinný ráz katastru.

VI.A.1. Původní zástavba

Původní zástavbou se rozumí budovy a komplexy staveb vystavěné před rokem 1934, kdy byla dostavěna obec nový Bítov.

Hrad Bítov a zřícenina Cornštejn

Tyto stavby jsou řazeny mezi Národní kulturní památky, a jako takové jsou legislativně chráněny.

Statek Vranč

Vranč bohužel nebyl zahrnut do ochranných režimů. Proběhla zde celá řada nevhodných rekonstrukčních zásahů vedoucích ke značné nejednotnosti budov. Územní plán zde počítá se stavebními rezervami v místech bývalých zahrad, pro které by měla být vypracována územní studie. Se zástavbou takto hodnotné plochy nelze než nesouhlasit.

Domy obce nový Bítov

Nový Bítov byl vystavěn dle návrhu architekta Říhy (viz výše), čímž se stává jedinečnou památkou architektury v České republice. Je tedy nanejvýš vhodné chránit původní koncepci obce, jakož i jednotný vzhled budov. Pro ty jsou typické bílé fasády s barevnými okenicemi. Zachována by měla být též struktura pozemků s klasickým dělením na předzahrádky, domy, zahrady, stodoly a záhumenky. Návrh byl pojmenován jako "oplocená vesnice", což samo o sobě volá po co možná nejšetrnějšímu zabírání další zastavitelné plochy.

Základy domů starého Bítova

Obec starý Bítov byl zbourán kvůli stavbě Vranovské přehrady. Jednalo se o starou obec s významným kostelem sv. Václava. Dodnes jsou zde při nízkém stavu hladiny přehrady patrné základy a sklepy obce i kostela. Tyto pozůstatky by měly být postupně likvidovány pouze přírodními procesy a měly by tak být uchovány jako stopy historie v krajině po co možná nejdelší dobu.

VI.A.2. Drobné prvky architektury

Na pozůstatky obce navazuje kamenná zídka s bránou vymežující cestu z hradu. I tyto prvky je třeba chránit jako historické stopy v krajině. Z těchto prvků je pak nutné věnovat pozornost též drobným stavbám náležícím k bítovskému lesoparku. Zde je třeba vyzdvihnout hodnotu tzv. Slaměného mostu, jednoho z nejstarších kamenných mostů u nás. Ten byl v nedávné době opraven svým vlastníkem, společností Lesy České republiky.

VI.A.3. Historická cestní síť

Z historických map byly vymezeny trasy starých cest. Část z nich byla pohřbena pod hladinou Vranovské přehrady. Zbylá síť je velmi dobře zachována ve formě silnic a zpevněných či lesních cest. Zaniklou cestou z Vranče k rybníku Podošná se práce věnuje dále.

Část cest je lemována historickými alejemi. Lipové aleje podél cesty k hradu Bítovu byly obnoveny společností Lesy České republiky, která zde část lip vykácela a vysázela nové jedince. Jabloňová alej na cestě kolem Vranče zůstala zachována pouze v torzech, byla tedy zpracována její obnova.

VI.A.4. Ochrana přírodních hodnot

ÚSES

Návrh počítá se zachováním existujících skladebných částí ÚSES, které zde zabírají značnou část území díky příslušnosti k evropsky významným lokalitám.

Územní plán obce z roku 2013 ustanovuje vybudování interakčních prvků dělících rozsáhlé plochy orné půdy na severu obce. Ty tento návrh respektuje, avšak modifikuje je způsobem podporujícím též využití těchto prvků člověkem.

Maloplošně chráněná území

V katastrálním území Bítov se nacházejí tři přírodní rezervace. Ochrana těchto biologicky cenných území je tedy legislativně podložena. Chráněny jsou zde především pralesní společenstva a významné biotopy vhodné pro zachování biodiverzity a refugií chráněných druhů rostlin a živočichů.

VI.B. Komentář k územnímu plánu

Plochy bydlení

Územní plán počítá s územní studií, která by měla definovat podmínky výstavby smíšeně obytných staveb v areálu usedlosti Vranč (obr. 5, 6). Návrh považuje za nepřijatelné zastavět tento hodnotný areál původního barokního statku. Ten by měl být naopak chráněn jako nemovitá kulturní památka a být využíván co nejpodobněji svému původnímu účelu.

Obrázek 5: Současná podoba areálu barokního velkostatku Vranč, pohled na přístupovou cestu a bývalé zahrady

Obrázek 6: Současná podoba areálu barokního velkostatku Vranč, pohled na bývalou sýpku

Náhradou za obytnou zástavbu návrh počítá s využitím plochy, která by vznikla po demolici nevyužívaného hotelu Bítov, který svou architekturou nezapadá do charakteru prvorepublikové obce.

Plochy rekreace

ÚP pracuje s výstavbou nového rekreačního areálu v části Kopaninky. Tuto problematiku je nutno důkladněji prozkoumat, avšak návrh upřednostňuje využití stávajících ploch rekreace s jejich reorganizací a rekonstrukcí tak, aby byl eliminován negativní vliv na krajinu a životní prostředí.

Technické vybavení obce

ÚP se zmiňuje o skluzu pro odvod dešťové vody z obce do Bítovského potoka. V souladu s udržitelným rozvojem i současným trendem v zahraničí je však nutno snažit se o zadržení dešťové vody v krajině, čemuž mohou napomoci například sběrné nádoby u každého domu v obci. Tato voda může být využívána na závlahu přilehlých zahrad.

Plochy občanské vybavenosti

ÚP vymezuje plochu víceúčelového hřiště v sousedství silnice a benzinové pumpy. Vhodným místem pro tuto stavbu se jeví být zahrada u bývalé základní školy, která v současné době není využívána. Hřiště by tak bylo přirozeně napojené na veřejnou budovu, která by zajišťovala sociální zařízení i zázemí pro úschovu potřebných předmětů (balony, sítě,...).

Koncepce veřejné infrastruktury

ÚP umožňuje zřizování odstavných parkovacích ploch v návaznosti na silnice a místní komunikace. Tato možnost by měla být regulována, aby nedocházelo k budování rozsáhlejších parkovišť, která by působila rušivě na celkovou kompozici krajiny, či která by působila negativně na životní prostředí (kácení mnoha dřevin a podobně).

Koncepce uspořádání krajiny

ÚP navrhuje vybudování interakčních prvků v podobě protierozních pásů. Ty jsou v návrhu respektovány, avšak některé z nich jsou modifikací rozšířeny a navrženy jsou i na dalších místech v území.

VI.C. Navržená opatření

VI.C.1. Řešení dopravní situace

Stávající hustota sítě dopravních komunikací vyhovuje nárokům.

Za nutnou však musíme považovat opravu silnice vedoucí podél západní strany zříceniny Cornštejna směrem na nedalekou obec Lančov. Tato silnice nemá označení, avšak jedná se o hojně využívanou vozovku, po které sem přijíždějí mimo jiné turisté mířící na návštěvu zříceniny. Místy je vozovka velmi úzká, z toho důvodu je zde navrženo snížení maximální možné rychlosti.

Oprava je nutná též u silnice III. třídy č. 40813 v úseku od Vysočanského po Bítovský most a u silnice III. třídy č. 41112 v úseku od kapličky sv. Jana Nepomuckého po turistické odpočívadlo "U Dubu" (KÚ Zblovce).

VI.C.2. Obnova a výsadba stromořadí

Stromořadí v krajině hrají velmi významnou roli. Zastávají funkci biologickou, meliorační, izolační, kulturní, historickou i naučnou. V řešeném území je navržena obnova několika stromořadí, z čehož většina bude složena z ovocných dřevin (*Malus domestica*).

Navržená oboustranná stromořadí se nacházejí podél cesty vedoucí od parkoviště hradu Bítova po domy na Popelné a od konce obce Bítov po turistické odpočívadlo "U Dubu" (KÚ Zblovce). První jmenované tak bude formovat optickou bariéru mezi otevřenou krajinou a restaurací Rumburak.

Jednostranné stromořadí má lemovat polní cestu vedoucí od parkoviště hradu Bítov podél hranice s KÚ Zblovce v místech ovocného sadu, kde se dnes nachází Zahrada se zvířaty.

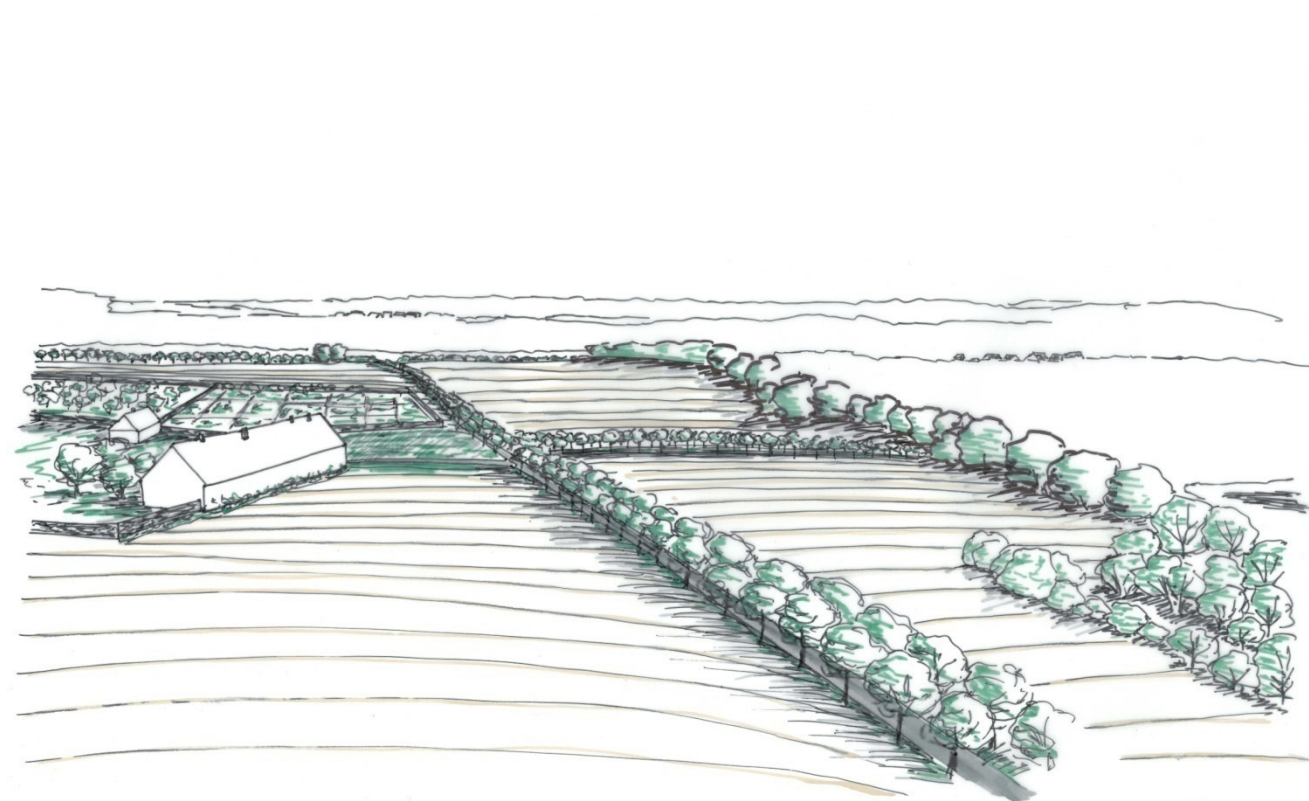
Výjimku bude tvořit alej lemující nově navrženou cestu navazující na historickou trasu vedoucí od Vranče k rybníku Podošná. Ta bude tvořena lípou srdčitou (*Tilia cordata*) a spolu s cestou bude vést návštěvníky lesoparku do vzdálenějších míst komponované krajiny. Cesta se stromořadím bude též protierozním opatřením a útočištěm migrujících živočichů.

Stromořadí z ovocných dřevin

Stromořadí budou tvořena odrůdami jabloně (*Malus domestica*). Vybírány budou staré vysokokmenné odrůdy vhodné pro alejové výsadby, jako jsou například 'Žďárské úrodné', 'Panenské české' a 'Matčino'.

Postup výsadby a rozvojové péče bude stejný jako v případě lipové aleje zmíněné výše. Rozestup jednotlivých dřevin však bude vzhledem k velikosti koruny stromu 10 m (obr. 7).

V případě stromořadí doprovázejícího přístupovou cestu ke hradu Bítovu bude vegetační prvek přejímat též funkci ochranné zeleně, a to v pohledovém odclonění restaurace Rumburak.

Obrázek 7: Navržená jabloňová alej doprovázející přístupovou cestu ke hradu Bítov

Obnova historické cesty se stromořadím k rybníku Podošná

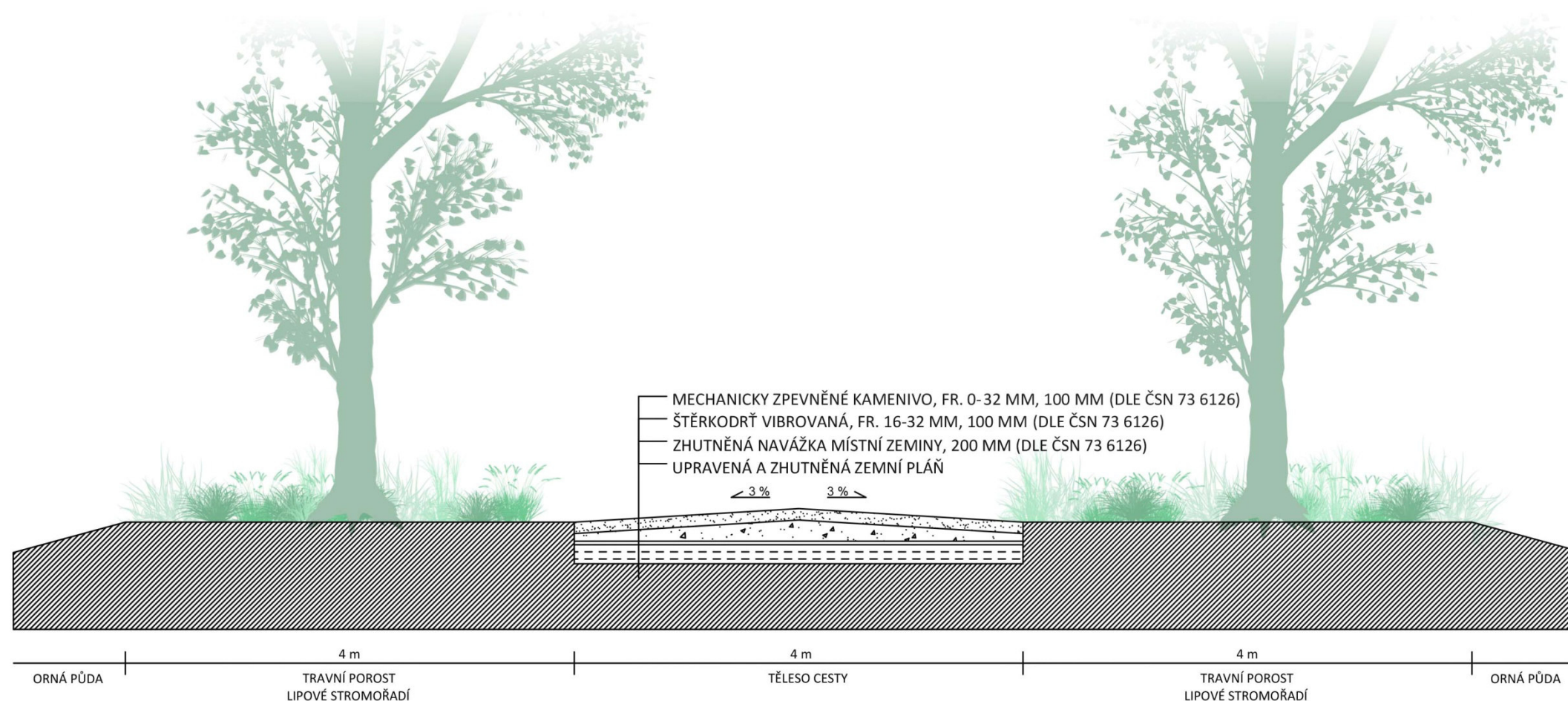
V rámci návrhu bude obnovena historická cesta vedoucí od velkostatku Vranč po rybník Podošnou. Ta bude tvořena mechanicky zpevněným kamenivem a lemovat ji bude oboustranné stromořadí složené z lípy srdčité (*Tilia cordata*). Šířka cesty bude činit 4 m a měla by tak sloužit jak pěším a cyklistům, tak případné motorové dopravě (obr. 8). Zde pak návrh počítá s doplněním turistické žluté trasy spojující existující modrou a zelenou značku, která by sloužila jako průvodce lesoparkovou cestou a mohla by tedy být doplněna originálními informačními tabulemi o území.

Jednotlivé stromy budou mezi sebou mít rozstup 15 m a budou vysázeny podle normy ČSN 83 9021: Technologie vegetačních úprav v krajině - Rostliny a jejich výsadba. Dodržen bude též dokument AOPK: Standardy péče o přírodu a krajinu - Výsadba stromů (SPPK A02 001:2013). Sazenice musí odpovídat kritériím jakosti dle normy ČSN 46 4902: Výpěstky okrasných dřevin.

Vysazovat se budou vzrostlé alejové výpěstky s balem, u kterých bude před výsadbou

proveden komparativní řez dle standardu SPPK A02002 - Řez stromů. Výsadbová jáma bude 1,5 násobkem velikosti kořenového balu a dřeviny budou ukotveny třemi dřevěnými kůly se špicí. Po výsadbě bude následovat důkladná záливka a aplikace třech tablet pomalu rozpustného minerálního hnojiva po 10 g ke každé dřevině. Vzhledem k exponovanosti stanoviště bude nutné uchovat kotvení stromů po dobu nejméně dvou let, kůly proto budou předem impregnovány pro jejich delší životnost. Stabilita a stav kůlů bude pravidelně kontrolován nejméně jednou ročně. Ke každé vysazené dřevině bude upevněna chránička proti okusu zvěří a kmínek bude opatřen nátěrem proti korní spále. Každá dřevina bude rovněž opatřena vrstvou mulče (100 mm) z drcené kůry, dřevní štěpky či slámy. Mulč se přitom nesmí přímo dotýkat kmínku dřeviny.

Po dobu minimálně tří let je nutné kontrolovat uchycení dřeviny a provádět rozvojovou péči dle ČSN 83 9051: Technologie vegetačních úprav v krajině - Rozvojová a udržovací péče o vegetační plochy.

Obrázek 8: Řez cestou a výsadbou, M 1:50

VI.C.3. Obnova historických struktur

Odlesnění exponovaných míst

Stráž pod hradem Bítov

Ze strategických důvodů byla dříve stráž pod hradem Bítovem odlesňována (v návrhové mapě značeno 1a). Tato stráž náleží PR U Doutné skály a odlesňování odpovídá i snaze ochránců o zachování skalních společenstev. Tyto plochy v současné době zarůstají invazivním nepůvodním šeríkem (*Syringa vulgaris*). To bohužel nepůjde bez použití chemických přípravků, například glyfosátu (širokospektrálního systémového herbicidu). Likvidaci je možno financovat z Programu péče o krajinu (PPK - chráněná území) Ministerstva životního prostředí ČR.

Stráž u hlásky zříceniny Cornštejn

Rovněž se strategických důvodů byly stráně pod hradem Cornštejnem cíleně odlesňovány člověkem. Uchytili se zde tak mnozí zástupci teplomilné vegetace. Odlesňování těchto ploch a zároveň potlačení nepůvodních dřevin je tak v souladu s historickými stopami v krajině i plánem péče o PR Cornštejn nacházející se v těchto místech (značeno 1b).

Obnova lesní komponované krajiny

Lesní cesty

Trasy komponované krajiny v okolí hradu jsou poměrně dobře zachovány jakožto lesní nezpevněné cesty. Bude však nutné pečovat o udržení jejich dobrého stavu a místy doplnit vyplavený materiál. Velmi vhodné by bylo i doplnění tras lavičkami a odpadkovými koši.

Průhledy

Průhledy do krajiny z některých vyhlídkových míst pomalu zarůstají vysokými stromy. Návrh počítá s jejich rozvolněním tak, aby byly zachovány pohledové osy na krajinné dominanty. Pravidelně pak musí probíhat kontrola stavu těchto vyhlídek, aby nedošlo k jejich opětovnému zarůstání (značeno 1c, 1d).

Statek Vranč

Penzion

Penzion U Miloslava byl vybudován z bývalé sýpky datované do roku 1870. V nedávné době byl prodán, přičemž v popisu stavby v inzerátu se psalo jako o "zdařilé rekonstrukci" z roku 2014. Během rekonstrukce však byla poničena původní historická podoba budovy.

Statek Vranč

Ubytování na Vranči zajišťuje také penzion Statek Vranč s penzionem U Miloslava sousedící.

Konopná farma

Velká část areálu je v současné době využívána jako konopná farma. V jižní části zahrady se nachází bludiště mezi konopím. V místech bývalé stodoly je pak Jamaica bar a plocha pokrytá pískem.

Navržený způsob využití velkostatku

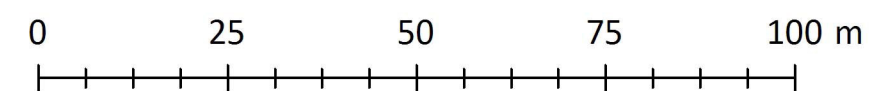
Areál Vranče by měl být užíván způsobem navazujícím na jeho původní funkci (obr. 9). Velmi blízce tomu odpovídá dnes oblíbená agroturistika. Budovy dnešních penzionů by nadále zůstaly ubytovacími prostory, další stavby by pak poskytly zázemí pro chov zvířat (například koní) a restaurace. Bývalé zahrady by měly sloužit k rostlinné produkci, v jižní části zeleniny a bylin, v severní by měl být vysázen ovocný sad (značeno 2). Ovocný sad by měl být revitalizován též na parcele 141/1 jižně od Vranče, kde sad přebírá protierozní funkci (značeno 3).

Obrázek 9: Velkostatek Vranč a jeho okolí po revitalizaci

HRANICE ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ	TRÁVNÍKY	LESNÍ CESTY A PĚŠINY	BUDOVOY - HOSPODÁŘSKÉ ZÁZEMÍ
VRSTEVNICE	ZÁHONY ZELENINOVÉ	ASFALT	BUDOVOY - BYDLENÍ SOUKROMÉ
STÁVAJÍCÍ POROSTY DŘEVIN	ZÁHONY BYLINKOVÉ	ZPEVNĚNÁ PLOCHA (MZK)	
NOVĚ NAVRŽENÉ DŘEVINY	PASTVINY A VÝBĚHY	BUDOVOY - UBYTOVÁNÍ	
NOVĚ NAVRŽENÉ OVOCNÉ DŘEVINY	ORNÁ PŮDA	BUDOVOY - RESTAURACE	
TRAVOBYLINNÁ SPOLEČENSTVA	VODNÍ PLOCHA		

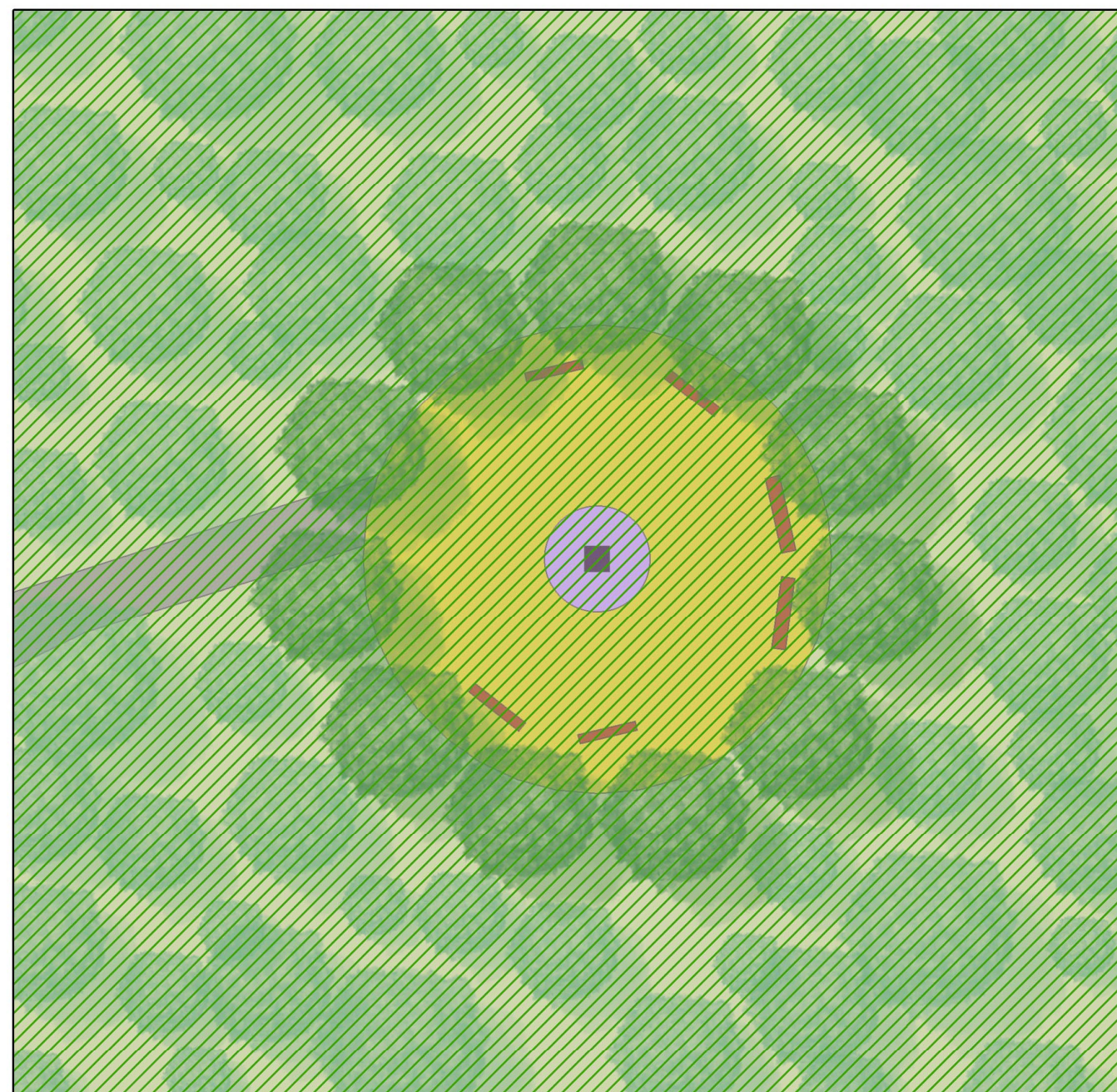
Zahrada na hradě

Jedná se o původní polohu hradiště, které předcházelo hradu Bítovu. Již v mapě z roku 1824 je v ní zaznamenána přítomnost vodní plochy, která je zde přítomna dodnes. Baron Jiří Haas mladší zde choval část ze svých zvířat nejstarší zoologické zahrady u nás a zůstaly zde zachovány některé klece a voliéry. Do nedávné doby zde obnovenou zoologickou zahradu spravoval Zdeněk Nikolai, který nyní v činnosti pokračuje v sousedství parkoviště hradu. Návrh počítá se znovuobnovením chovatelské tradice například v podobě expozice dravých ptáků.

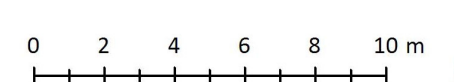
Ve spodní části zahrady nechal baron Haas pochovat některé ze svých psů. Původní náhrobky se však bohužel nedochovaly. Upomínat na ně by však mohl memoriál, který by se mohl stát tématem sochařského symposia uspořádaného v prostorách hradu (značeno 4).

Mohyla předků

Mohyla předků vyznačuje místo, kde byly roku 1838 uloženy ostatky pánů Bítovských z Lichtenburka a Jankovských z Vlašimi, tedy majitelů panství před hrabaty z Daunu. Návrh počítá se zachováním stávající stély, avšak pracuje s jejím bezprostředním okolím. To by mělo být doplněno jednoduchými lavičkami v podobě dubových trámů nestejných délek. Obnoven a doplněn by měl být také zde identifikovaný pozůstatek kruhu z borovic (*Pinus sylvestris*), borovice symbolizuje věčný život a neporazitelnost (HAGENEDER, 2012). Místo by tak mělo být určeno k tichému rozjímání a odpočinku. Okolo stávající stély bude vybudován trvalkový záhon o průměru 1,2 m. Osázen bude kakosty (*Geranium × cantabrigiense* 'St. Ola' a *Geranium × cantabrigiense* 'Biokovo'). Záhon bude lemován ocelovou pásovinou. Okolí pomníku až po kruh z borovic bude oset předem smíchanou směsí travin a bylin vhodnou na pochozí plochy v polostínu. Plochu bude nutno pravidelně udržovat sečením trávníku a odstraňováním případných plevelných rostlin (značeno 5).

- STÁVAJÍCÍ POROSTY DŘEVIN
- OBNOVA VÝSADBY BOROVIC
- TRAVOBYLINNÁ SPOLEČENSTVA
- TRÁVNÍK
- TRVALKOVÝ ZÁHON
- LESNÍ CESTY A PĚŠINY
- LAVIČKY
- STÉLA MOHYLY
- PR U DOUTNÉ SKÁLY

Rotunda

Návrh řeší vyhlídkové místo nedaleko hradu Bítova, kde se dříve nacházel altán zvaný Rotunda (značeno 6). Stopy komponované krajiny zde zůstaly pouze v podobě vyhlídky, základů Rotundy a několika vysázených stromů, z nichž část je chráněna jakožto Památné stromy u hradu.

O původní podobě Rotundy se zmiňuje například KOZDAS, 2000. Měl sloužit jako vyhlídkové místo, nebo také lovecký salonek (obr. 10). Důraz by tedy v jeho okolí měl být kladen na likvidaci zeleně zamezující výhledu. Louka v okolí altánu bývala využívána pro dožínkové slavnosti a dle historických map zde také probíhala pastva. Na tyto tradice navazuje i návrh prostoru (značeno 7). Vybudována zde bude ohrada určená pro chov spárkaté zvěře, například raněných srnců, či jelenů. Altán by měl mimo velkolepé výhledy do krajiny nabízet informace o místní komponované krajině formou map a textů uvnitř na stěnách.

Obrázek 10: Obnovený klasicistní altán Rotunda

VI.C.4. Změna Land Use

Rybník

Mapa z roku 1824 znázorňuje rybník v soukromém vlastnictví na parcele č. 809/3, která je dnes zarostlá nálety. Rybník byl napájen stejným bezejmenným potokem jako nedaleký rybník Podošná. Jeho obnovou by se tato jinak těžce využitelná plocha stala opět součástí rybníční soustavy sloužící k zadržení vody v krajině. Plochu rybníka by bylo možné využít například pro chov ryb pro osobní, nebo i komerční účely (značeno 8).

Hotel Bítov

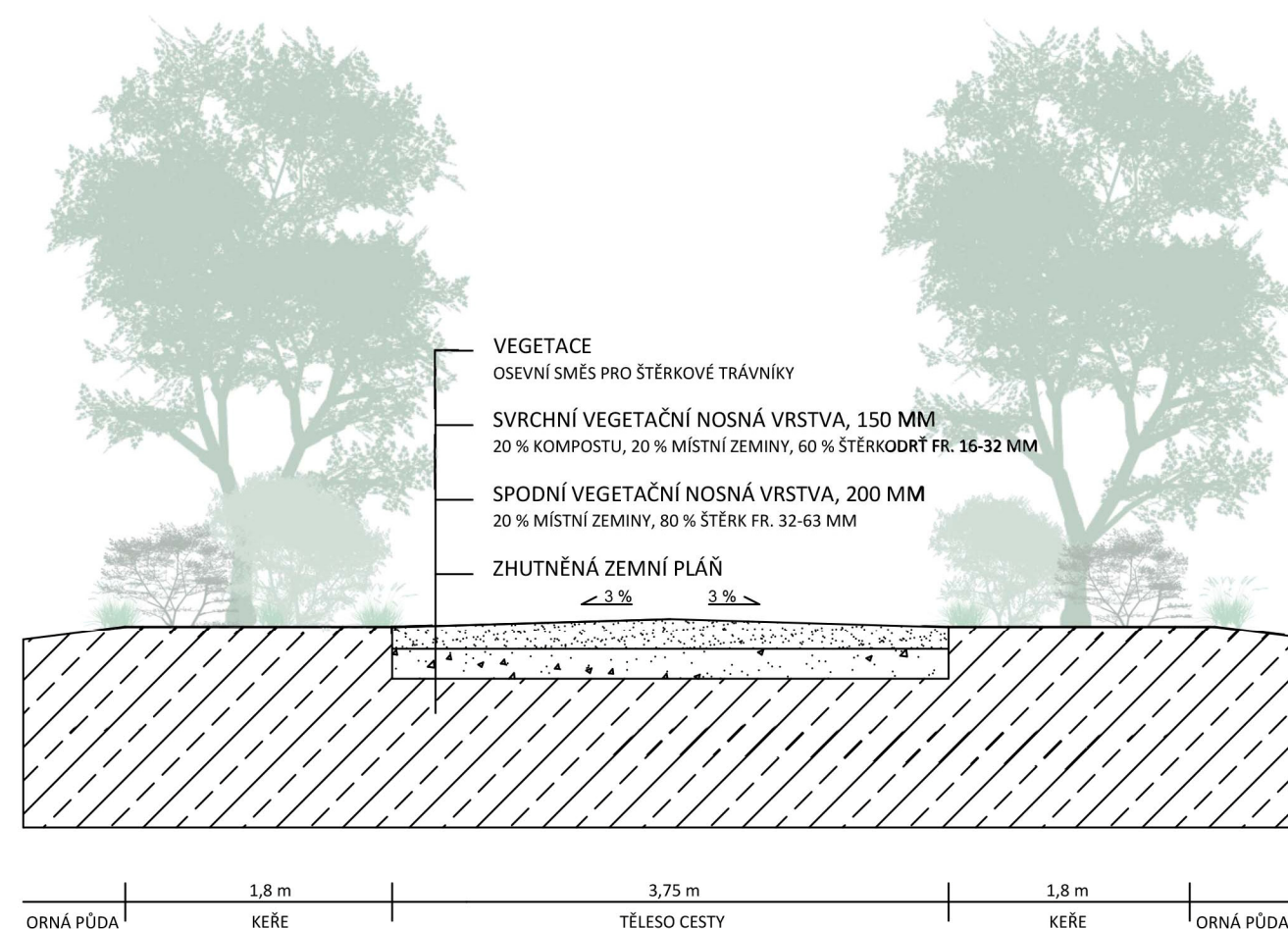
Budova hotelu Bítov na severním konci obce je již několik let na prodej. Postupně chátrá a návrh počítá s jejím odstraněním. Vzniklá volná plocha by pak měla coby přirozená rozvojová osa obce sloužit jako stavební rezerva. Měla by nahradit takto značenou plochu nacházející se v původní zahradě statku Vranč. Nová výstavba by měla být regulována územní studií vzhledem k charakteru a kulturní hodnotě samotné obce (značeno 9).

Interakční prvky

Rozsáhlé plochy orné půdy na severu území mají být dle územního plánu rozděleny interakčními prvky v podobě 3 m širokých pásů osazených vegetací odpovídající STG 3B3 a 3AB3. Ty se mají nacházet na obecních parcelách 834 (kategorie ostatní komunikace), 803/4, 820/5, 827/11 (všechny v kategorii orná půda) a soukromých pozemcích 827/1 a 820/6 (orná půda).

V návrhu je pracováno s modifikací některých z těchto interakčních prvků pro možnost jejich využití zemědělskou technikou, pěšími chodci či cyklisty zhotovením komunikace. Ty by měly mít šířku 7,35 m a měly by být složeny z polní cesty lemované domácími dřevinami (STG 3B3 a 3AB3).

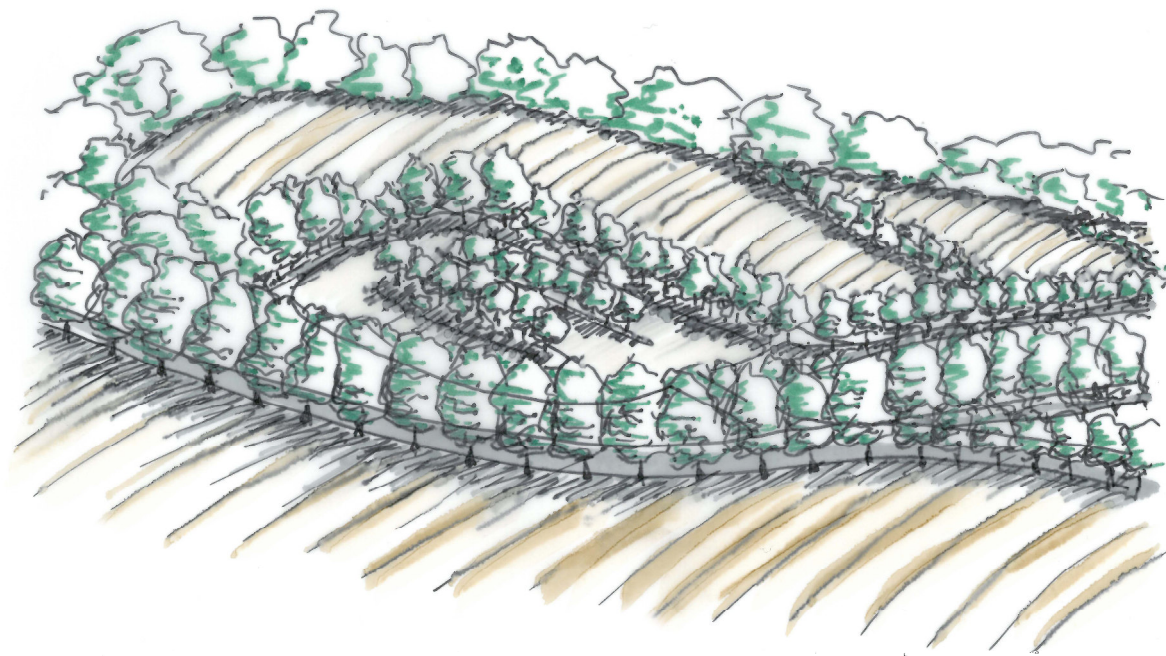
Těleso cesty je tvořeno štěrkovým trávníkem o mocnosti 35 cm. Po stranách této cesty se nacházejí pásy keřů, kterým dominuje pravidelně vysázená trnka obecná (*Prunus spinosa*) tvořící stromořadí s rozestupy 10 m (obr. 11). V jejím podrostu se pak nacházejí místní keřové dřeviny, jako například *Rosa canina*, *Corylus avellana* a další.

Obrázek 11: Řez cestou a výsadbou modifikovaných interakčních prvků, M 1:50

Výsadba ochranné zeleně

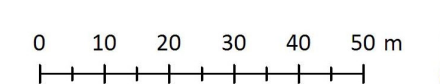
Výsadba dřevin se týká také ochranné zeleně v blízkosti vodojemu, kde přechází v protierozní pás v podobě meze směřující jižním směrem k zalesněným svahům (značeno 10). Optické odclonění pak zeleň vytváří též v okolí parkoviště hradu Bítova (obr. 12), kde přebírá i funkci větrolamu (značeno 11). V obou případech bude pracováno s dřevinami místními (STG 3B3, 3AB3).

Obrázek 12: Ochranná zeleň parkoviště u hradu Bítova

- HRANICE ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ
- ELEKTRICKÉ VEDENÍ
- VRSTEVNICE
- STÁVAJÍCÍ DŘEVINY
- NOVĚ NAVRŽENÉ DŘEVINY
- TRAVOBYLINNÁ SPOLEČENSTVA
- ORNÁ PŮDA
- BUDOVI
- POLNÍ CESTY A PĚŠINY
- ASFALT
- PLOCHA PARKOVIŠTĚ (MZK)

VI.C.5. Další opatření

Škola v Bítově

Budova školy (st. 78/1, č. p. 16) je v současné době nevyužita a v obci chybí základní škola, což může odradit případné zájemce o bydlení v Bítově. Bylo by zde možno následovat trend soukromých školek a škol nerozdělující děti dle věku do tříd, ale vyučující současně několik žáků různého věku (jednotřídky a malotřídky). Tak by mohlo být zajištěno vzdělávání dětí v místě i při nízkém počtu žáků. Vznikla by tak volná pracovní místa pro stávající i případné nové obyvatele. Ve školní zahradě by mělo být vybudováno již zmíněné víceúčelové hřiště (značeno 12).

Museum Tatra a restaurace Kornelly

Převážně plechová budova muzea Tatra by měla být nahrazena moderním prostorem dávajícím vyniknout vystavovaným exponátům (značeno 13). Budova muzea by měla proporčně a stylově navazovat na sousední, v současné době uzavřenou, restauraci Kornelly. Ta by se mohla stát příslušným zázemím.

Referenční příklady:

1. České museum motocyklů, Lesná

Stylová restaurace se nachází nedaleko obce Bítov, asi 18 km směrem do okresního města Znojmo. V areálu toho pensionu je k vidění mimo jiné kompletní sbírka motocyklů značky Jawa po motocykl Jawa 250 Duplex.

Harley Pub, Otrokovice

Komplex otrokovické restaurace zahrnuje minipivovar, pension a museum motocyklů Harley Davidson a dalších amerických exponátů. Jedná se o největší sbírku této značky ve střední Evropě.

BMW Museum, Mnichov

Velmi moderně pojatá budova BMW Welt nabízí k nahlédnutí všechny aktuální automobily značky BMW. Dále pak motocykly a automobily značky MINI, Rolls-Royce Motor Cars a Husqvarna Motorcycles. V budově se nachází bufet a restaurace.

Rekreační areál Horky

Bítovské zátoky jsou turisty vyhledávanou lokalitou nabízející ubytování v campu Bítov, či chatách k pronájmu. Tento areál je však nutné vybavit kvalitním sociálním zázemím a možností stravování v restauraci nabízející regionální jídla a pokrmy z čerstvých surovin. Měl by být zbaven všech nefunkčních staveb (obr. 13) a objektů a mělo by dojít k celkové obnově areálu včetně revitalizace

Obrázek 13: Nefunkční objekty rekreačního areálu Horky

zeleně. Lokalita by měla být zpřehledněna jednotným informačním systémem, ideálně v návaznosti na celé území katastru a přilehlých míst.

VI.D. Všeobecná opatření

VI.D.1. Šetrný turismus

V celém území katastru by pro jeho historické a přírodní hodnoty měl být kladen důraz na šetrný turismus. Návštěvník by měl být z turistických příruček i informačních tabulí obeznámen s faktory, které narušují stabilitu krajiny. Rovněž by nemělo docházet k umělému navyšování únosnosti krajiny pro turistický ruch, jako je například budování nových rekreačních areálů.

VI.D.2. Pozemkové úpravy

Pro realizaci opatření v krajině by bylo nanejvýš vhodné provést komplexní pozemkové úpravy, které mají za cíl efektivnější a šetrnější využití krajiny člověkem. Bylo by tak usnadněno budování protierozních a protipovodňových opatření, prvků systému ekologické stability, zlepšení prostupnosti krajiny a dalších opatření. V některých sousedních obcích (Chvalatice, Lančov, Jazovice) již byly pozemkové úpravy zahájeny.

VII. Diskuse

Tato bakalářská práce se týkala území chráněného jako krajinná památková zóna, KÚ Bítov (KPZ Vranovsko-Bítovsko). Byly prozkoumány příslušné materiály, zejména územní plán obce a zásady územního rozvoje Jihomoravského kraje. Katastr byl podroben analýze abiotických a biotických podmínek. Na základě zjištění z těchto průzkumů byl vypracován návrh pro rozvoj území z hlediska krajinářské architektury.

Práce zdaleka není všeobjímajícím komplexním dílem. Každé kapitole by mohlo být věnováno více místa a času, avšak cílem práce nebyla vyčerpávající výpověď analytických výsledků, ale snaha o zpracování relevantních opatření, která by odpovídala trendu udržitelného rozvoje a uchování historických stop v krajině, ale i potřebám dnešního člověka.

Autorka si uvědomuje, že některá opatření jsou v praxi velmi obtížně proveditelná, jejich zpracování se ale snaží poukázat na jiné možnosti využití, než jaké dnes platí. Velmi kontroverzní se například může zdát demolice hotelu Bítov, avšak autorka považuje tuto uniformní stavbu minulého režimu za naprosto nevhodnou dnešnímu pojetí rekreace a estetických hodnot. Dalším těžce proveditelným opatřením je rekonstrukce velkostatku Vranč, která by měla areálu navrátit jeho původní produkční funkci hospodářského centra katastru. To je nelehký úkol zejména díky tomu, že areál nevlastní jedna osoba, nýbrž hned několik subjektů. Těm navíc současná legislativa neumožňuje nařídit realizaci navržených opatření a tak zůstává záchrana této památky na jejich libovůli.

Naopak velmi snáze realizovatelná opatření jsou dosadby alejí ovocných stromů, jakožto doprovodné vegetace stávajících silnic a místních komunikací. Podobné stromořadí vzniklo na základě návrhu studentů Mendelovy univerzity u obce Lesná, nacházející se rovněž v KPZ Vranovsko-Bítovsko. Proveditelné jsou též drobné krajinářské úpravy v areálu lesní komponované krajiny, zejména opravy lesních cest, či dosadby u Mohyly předků.

Velmi citlivým tématem katastru se jeví otázka cestovního ruchu, který je v celé KPZ enormní díky početným přírodním i kulturním hodnotám. Otázkou zůstává, nakolik je pro krajinu tento trend únosný, kolik lidí vlastně dokáže uspokojit, aniž by bylo potlačeno její kouzlo relativně nedotknuté romantické krajiny.

Veškeré zásahy do krajiny by měly být prováděny na základě podrobné diskuse odborníků mnoha vědních oborů se zástupci veřejnosti v dané krajině žijící. Samotný krajinářský architekt

bohužel není schopen uchopit všechna vlákna spletené krajinné struktury. Velmi vhodnou metodou je tzv. participační plánování přímo v obci.

Na definici podstatných bodů krajinné památkové zóny vyžadujících patřičnou ochranu je třeba nadále pracovat. V těchto územích bude nutné pečlivě posuzovat vliv změn v území na dochované kvality, což bude úkolem jednotlivých zainteresovaných správních orgánů, jako například Národní památkový ústav, či Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, které budou na těchto ustanoveních muset aktivně spolupracovat, aby s vaničkou nevyšli i pověstné dítě.

VIII. Závěr

Obec Bítov se potýká se ztrátou části svých hodnot ve prospěch Vranovské přehrady, která naopak krajinně přinesla nové možnosti jejího využití a způsobu života. Atraktivita území a rozvoj cestovního ruchu vedly k výstavbě nespočet rekreačních chat na březích vzedmutých hladin řeky Dyje.

Roku 2002 byla obec jako součást komponované krajiny Vranovsko-Bítovsko vyhlášena krajinnou památkovou zónou. Způsob ochrany tohoto legislativního statutu však dosud nebyl definován. Tato práce pak může být považována za odrazový můstek podrobného plánu způsobu a cílů ochrany a upozorněním na důležité aspekty ovlivňující stav krajiny.

Tato bakalářská práce se snaží pracovat s co možná největším repertoárem fenoménů, které se zde vyskytují. Navrhuje pak krajinářské úpravy ve smyslu koncepce krajiny a některým místům a prvků věnuje větší pozornost v podobě půdorysů a nákresů. Cílem nebylo zpracovat vyčerpávající návrh řešící veškeré otázky územního rozvoje, ale zdůraznit podstatné hodnoty utvářející krajinný ráz, které je nutné chránit či rozvíjet.

IX. Resumé a klíčová slova

Resumé

Bakalářská práce se zabývá problematikou krajinných památkových zón, konkrétně možnostmi jejich ochrany a možnými opatřeními vedoucími k jejich zkvalitnění. Představuje legislativní nástroje, metodiky a nástroje financování ochrany a obnovy krajiny. Popisuje jak národní legislativu, tak mezinárodní úmluvy a ustanovení. Za modelové území byl zvolen katastr Bítov náležící do krajinné památkové zóny Vranovsko-Bítovsko. Zde byla na základě terénního průzkumu a dostupných materiálů o území zpracována krajinná analýza včetně problémové mapy. Navržen pak byl soubor úprav uspořádání krajiny, který je v několika případech doveden do detailnějšího řešení v podobě půdorysných plánů a skic.

Klíčová slova

Bítov, Vranovsko-Bítovsko, krajinná památková zóna, krajinářská studie, komponovaná krajina,

Resume

This bachelor thesis deals with problematics of landscape conservation areas, especially possibilities of their protection and measures leading to their improving. It represents legislative tools, methodology and possibilities of financial support of landscapes protection and revitalization. The thesis describes national legislation as well as international convention and constitution. Village *Bítov* and its surrounding was chosen as a studied area related to conservation landscape *Vranovsko-Bítovsko*. There was created proposal of adjustments for this landscape based on research of its conditions. There are also some details of design for several cases of these adjustments.

Key words

Bítov, Vranovsko-Bítovsko, conservation area, landscape studies, composed landscape

Použité zdroje a literatura

BARTUŠEK, Antonín. *Bitov - státní hrad a okolí*. 2., rozšíř. vyd. V Praze: Státní tělovýchovné nakladatelství, 1956. Publikace Státní památkové správy.

Bitov. *ŽIVÉ OBCE*. [online]. [cit. 2017-03-15]. Dostupné z: https://www.ziveobce.cz/bitov_c593753.

CÍLEK, Václav. *Krajiny vnitřní a vnější: texty o paměti krajiny, smysluplném bobrovi, areálu jablkového štrůdlu a také o tom, proč lezeme na rozhlednu*. Praha: Dokořán, 2002. ISBN 80-86569-29-2.

CULEK, Martin. *Biogeografické členění České republiky*. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2005. ISBN 80-86064-82-4.

DOHNALOVÁ, Barbora. *Metodika identifikace kulturních artefaktů v krajině*. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2015. ISBN 978-80-7509-382-0.

HAGENEDER, Fred. *Moudrost stromů: historie, lidová tradice, symbolika, léčení*. Vyd. 2. Přeložil Wanda DOBROVSKÁ. Praha: Knižní klub, 2012. ISBN 978-80-242-3520-2.

HÁKOVÁ, Alice, et al. *Zásady péče o nelesní biotopy v rámci soustavy NATURA 2000* [online]. [cit. 2017-02-25]. Praha: AOPK ČR, 2003. 157 s. Dostupné z WWW: <<http://users.prf.jcu.cz/kucert00/HABIT/management.pdf>>

HRUDIČKA, Alois. *Topografie diecese brněnské*. Brno: Papežská knihtiskárna benediktinů rajhradských, 1908.

QUITT, Evžen. *Klimatické oblasti Československa*. Brno: Geografický ústav ČSAV, 1971. *Studia Geographica*, 16.

JANKŮ, Vlastimil. *Historie Znojma v obrazech: příběhy z historie a současnosti*. Brno: K-Public, 2005. ISBN 80-902504-7-5.

JÁŠA, Václav. *Z dějin podyjských hradů: Znojmo, Bitov, Cornštejn, Frejštej, Jaroslavice, Jevišovice, Lapikus, Nový Hrádek, Plaveč, Šenkenberk, Vranov nad Dyjí, Žerotice*. Ve Znojmě: Nákladem musea, 1949.

Josef Karel Říha: *Biografie*. *ARCHIWEB* [online]. [cit. 2017-03-15]. Dostupné z: <http://www.archiweb.cz/architects.php?type=arch&id=1126&action=show>

KACETL, Jiří. *Cornštejn: podyjská pevnost*. Ilustroval Roman FILA. Znojmo: Jihomoravské muzeum ve Znojmě, 2011. ISBN 978-80-86974-06-4.

KACETL, Jiří. *Hrady a zámky moravsko-rakouského Podyjí slovem: Burgen und Schlösser des österreichisch-mährischen Thayatal in Wort*. Znojmo: Jihomoravské muzeum ve Znojmě, 2013. ISBN 978-80-86974-12-5.

Kapitola C: Zpřesnění vymezení specifických oblastí vymezených v politice územního rozvoje a vymezení dalších specifických oblastí nadmístního významu. In: *Zásady územního rozvoje Jihomoravského kraje* [online]. s. 6 [cit. 2017-03-20]. Dostupné z: http://www.kr-jihomoravsky.cz/archiv/oupsr/zur_jmk_5/TEXTOVA_CAST/NAVRH/IC.pdf#view=fit.

Kapitola E: Upřesnění územních podmínek koncepce ochrany a rozvoje přírodních, kulturních a civilizačních hodnot území kraje. In: *Zásady územního rozvoje Jihomoravského kraje* [online]. s. 6 [cit. 2017-03-20]. Dostupné z: http://www.kr-jihomoravsky.cz/archiv/oupsr/zur_jmk_5/TEXTOVA_CAST/NAVRH/IE.pdf#view=fit.

Kapitola F: Stanovení cílových charakteristik krajiny, včetně územních podmínek pro jejich zachování nebo dosažení. In: *Zásady územního rozvoje Jihomoravského kraje* [online]. s. 6 [cit. 2017-03-20]. Dostupné z: http://www.kr-jihomoravsky.cz/archiv/oupsr/zur_jmk_5/TEXTOVA_CAST/NAVRH/IF.pdf#view=fit.

KOLEKTIV AUTORŮ. *Památkové lokality: Územní plánování a cestovní ruch* [online]. Brno, 2002, , 8 [cit. 2017-03-07]. DOI: Ústav územního rozvoje Brno, odbor územního plánování Ministerstva pro místní rozvoj a Státní ústav památkové péče. Dostupné z: <http://www.uur.cz/images/publikace/metodickeprirucky/PDF/Památkové%20lokality.pdf>.

KOZDAS, Jan. *Památkový fond parků, lesoparků a komponované krajiny v okolí hradu Bitova*. In: *Ročenka Státního okresního archivu ve Znojmě*. Brno: Moravský zemský archiv, 2000-. 1x ročně, s. 86 – 100.

Krajinný ráz a výstavba. *AOPK* [online]. [cit. 2017-02-26]. Dostupné z: <http://www.ochranaprirody.cz/obecna-ochrana-prirody-a-krajiny/krajiny-raz-a-vystavba/>.

KUČA, Karel, KUČOVÁ, Věra, SALAŠOVÁ, Alena, VOREL, Ivan a WEBER, Martin. *Krajinné památkové zóny České republiky*. Praha: Národní památkový ústav, 2015. ISBN 978-80-7480-045-0.

KUČERA, Tomáš, Martin KOČÍ a Milan CHYTRÝ, ed. *Katalog biotopů České republiky: interpretační příručka k evropským programům Natura 2000 a Smaragd*. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2001. ISBN 80-86064-55-7.

KUČOVÁ, Věra. *Kulturní krajina a krajinné památkové zóny v České republice v kontextu světového kulturního a přírodního dědictví*. *Zprávy památkové péče*. 2008, roč. 68, č. 4, s. 295–301. ISSN 1210-5538.

KUČOVÁ, V., STROBLOVÁ, L., WEBER, M. (2013): *Ochrana a péče o historickou kulturní krajinu v České republice prostřednictvím institutu krajinných památkových zón (SWOT analýza)*. *Zprávy památkové péče*. roč. 73., č. 4, s. 340 - 346. ISSN 0044-4863.

KULIŠŤÁKOVÁ, Lenka. *Metody identifikace komponovaných krajin*. KUPKA, Jiří. *Ochrana kulturní krajiny: Hledání cílů, možností a pravidel*. Praha : České vysoké učení technické v Praze, 2013, s. 12-27.

LIPSKÝ, Zdeněk. Krajinné památkové zóny jako nástroj ochrany historické kulturní krajiny [online]. 2014, 5 [cit. 2017-02-28]. Dostupné z: <http://docplayer.cz/736897-Krajinne-pamatkove-zony-jako-nastroj-ochrany-historicke-kulturni-krajiny.html>

MACKOVČIN, Peter, et al. *Brněnsko: Chráněná území ČR, svazek IX*. Praha: AOPK ČR, 2007. 932 s. ISBN 978-80-86064-66-6.

MARHOUL, Pavel, TUROŇOVÁ, Dana. *Zásady managementu stanovišť druhů v evropsky významných lokalitách soustavy Natura 2000: Metodika AOPK ČR*. Praha: AOPK ČR, 2008. 163 s. ISBN 978-80-87051-38-2.

MIKYŠKA, Rudolf. *Geobotanická mapa ČSSR: Geobotanische Karte der ČSSR*. Praha: Academia ve spolupráci s Kartografií Praha, 1972. Vegetace ČSSR.

MZA Brno. Velkostatek Bítov. F-38, 1640-1931.

NEUHÄUSLOVÁ-NOVOTNÁ, Zdeňka. *Mapa potenciální přirozené vegetace České republiky: textová část*. Praha: Academia, 1998. ISBN 80-200-0687-7.

Občanská společnost: Územní plánování [online]. [cit. 2015-12-17]. Dostupné z: <http://obcan.ecn.cz/index.shtml?w=u>

PAUKERT, Jiří. *Bítov*. Libice nad Cidlinou: VEGA-L, 2001. ISBN 80-7276-011-4.

Podmínky pro přiznání příspěvku z programu: Ministerstvo kultury ČR [online]. 2016, 1 [cit. 2017-03-06]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/program-pece-o-vesnicke-pamatkove-rezervace-vesnicke-pamatkove-zony-a-krajinne-pamatkove-zony-284.html>

Program péče o vesnické památkové rezervace a zóny a krajinné památkové zóny finanční přísliby pro rok 2016: Ministerstvo kultury ČR [online]. 2016, 1 [cit. 2017-03-06]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/program-pece-o-vesnicke-pamatkove-rezervace-vesnicke-pamatkove-zony-a-krajinne-pamatkove-zony-284.html>

Program rozvoje venkova 2014-2020. *Státní Zemědělský Intervenční Fond* [online]. [cit. 2017-03-07]. Dostupné z: <http://www.szif.cz/cs/prv2014>.

Program záchrany architektonického dědictví: Ministerstvo kultury ČR [online]. 2017, 1 [cit. 2017-03-06]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/program-zachrany-architektonickeho-dedictvi-283.html>

Projekt výzkumu a vývoje NAKI DF12P01OVV001 Ochrana a péče o historickou kulturní krajinu prostřednictvím institutu krajinných památkových zón. *KPZ-NAKI* [online]. [cit. 2017-03-07]. Dostupné z: http://www.kpz-naki.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=79&Itemid=128.

SALAŠOVÁ, Alena. *Krajinné plánování I.: úvod do plánovacích procesů*. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2015. ISBN 978-80-7509-242-7.

SDRUŽENÍ PRO NATURA 2000. *Plán péče o přírodní rezervaci Cornštejn: na období 2015 – 2025* [online]. , 36 [cit. 2017-02-21]. Dostupné z: http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/zchru/index.php?frame&SHOW_ONE=1&ID=14342.

SKLENIČKA, P.; VOREL, I. (eds.), 1999: Péče o krajinný ráz cíle a metody. Sborník přednášek a diskusních příspěvků z kolokvia konaného 17. a 18. února na Fakultě architektury v Praze. ČVUT Praha, s. 22

Údolí Dyje. In: *Evropsky významné lokality v České republice: Seznam lokalit* [online]. AOPK ČR [cit. 2017-02-23]. Dostupné z: http://www.nature.cz/natura2000-design3/web_lokality.php?cast=1805&akce=karta&id=1000128567.

ÚSES. *AOPK* [online]. [cit. 2017-02-26]. Dostupné z: <http://www.ochranaprirody.cz/obecna-ochrana-prirody-a-krajiny/uses/>.

UNESCO, *Úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví* [online]. Paříž, 2013 [cit. 2017-02-28]. Dostupné z: <http://www.unesco.org/culture/ich/doc/src/00009-CS-PDF.pdf>

Ústav územního rozvoje.: Metodika: Územní studie [online]. [cit. 2015-12-17]. Dostupné z: http://www.uur.cz/images/konzultacnistedisko/MetodickeNavody/US/US_metodika_20100727.pdf

Ústřední seznam ochrany přírody: Památné stromy u hradu [online]. AOPK ČR [cit. 2017-03-01]. Dostupné z: http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/pstromy/index.php?frame&SHOW_ONE=1&ID=7437&SO_MOST=100637.

Legislativa a normy

Česká republika. Zákon č. 20/1987: o státní památkové péči. Česká národní rada. In: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>.

Česká republika. Zákon č. 114/1992: o ochraně přírody a krajiny. Česká národní rada. In: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>.

Česká republika. Zákon č. 183/2006: o územním plánování a stavebním řádu. Česká národní rada. In: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>.

Česká republika. Vyhláška č. 157/2002 Sb.: o prohlášení vybraných částí krajinných celků za památkové zóny. Česká národní rada. In: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>.

Česká republika. Nařízení vlády č. 132/2005 Sb., kterým se stanoví národní seznam evropsky významných lokalit. In: http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/chrob_ostdokumenty/ug_file.php?RECORD_ID=1

Česká republika. Nařízení vlády č. 164/1991 Sb.: o zřízení Národního Parku Podyjí a stanovení podmínek jeho ochrany. In: <https://zakonyprolidi.cz/cs/1991-164>.

Česká republika. Nařízení vlády č. 208/2012 Sb., o vyhlášení evropsky významných lokalit zařazených na evropský seznam. In: http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/scan_vyhlasaky/brow.php?frame&ID_DOC=24323&FROM_ZC_HRU=12173&cacheid=1487872295001.

Česká republika. *Úmluva o ochraně architektonického dědictví Evropy*. Sbírka mezinárodních smluv č. 73/2000. In: http://old.npu.cz/pp/dokum/legisl/umlarchit/#_ftn1

Česká republika. *MMR: Památkové lokality, územní plánování a cestovní ruch*. [online]. [cit. 2015-12-17]. Dostupné z: <http://www.uur.cz/images/publikace/metodickeprirucky/PDF/Pam%C3%A1tkov%C3%A9%20lokality.pdf>

Evropská úmluva o krajině. In: [http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/evropska_umlouva_o_krajine_smlouva/\\$FILE/OZV_cesky_text_EoUK_20170220.pdf](http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/evropska_umlouva_o_krajine_smlouva/$FILE/OZV_cesky_text_EoUK_20170220.pdf).

Nařízení Jihomoravského kraje ze dne 23.1.2014 o zřízení Přírodní rezervace Cornštejn a jejího ochranného pásma. Věstník právních předpisů Jihomoravského kraje. Krajský úřad Jihomoravského kraje. Ročník 2014, částka 4.

Nařízení Jihomoravského kraje ze dne 23.1.2014 o zřízení Přírodní rezervace Na Bítovské cestě a jejího ochranného pásma. Věstník právních předpisů Jihomoravského kraje. Krajský úřad Jihomoravského kraje. Ročník 2014, částka 4.

Mapové podklady

Česká geologická služba. *Geologická mapa 1:50000*. Dostupné z: http://mapy.geology.cz/geocr_50/.

Česká geologická služba. *Půdní mapa 1:50000*. Dostupné z: <http://mapy.geology.cz/pudy/>.

Český úřad zeměměřický a katastrální. *Data ZABAGED*.

Moravské zemské muzeum v Brně. *Mapa stabilního katastru, 1824*. Dostupné z: <http://www.mza.cz/indikacniskici/#> pod příslušným heslem.

Moravské zemské muzeum v Brně. *Neúplná mapa II. vojenského mapování, 1874*. Dostupné z: <http://www.mza.cz/indikacniskici/#> pod příslušným heslem.

Seznam použitých zkratk

AOPK	Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
č.	číslo
čl.	článek
ČOV	čistírna odpadních vod
čp.	číslo popisné
ev. č.	evidenční číslo
EVL	Evropsky významná lokalita
ICOMOS	Mezinárodní rada pro památky a sídla
JMK	Jihomoravský kraj
KPZ	krajinná památková zóna
KÚ	katastrální území
LČR	Lesy České republiky, s. p.
MKČR	Ministerstvo kultury ČR
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj ČR
m n. m.	metr nad mořem
MÚSES	místní územní systém ekologické stability
MZe	Ministerstvo zemědělství ČR
MŽP	Ministerstvo životního prostředí ČR
NKP	národní kulturní památka
NP	národní park
obr.	obrázek
PP	přírodní památka
PR	přírodní rezervace
PÚR	politika územního rozvoje
SJM	společné jmění manželů

str.	strana
ÚP	územní plán
ÚÚR	Ústav územního rozvoje
ÚSES	územní systém ekologické stability
ÚSOP	ústřední seznam ochrany přírody
VKP	významný krajinný prvek
WMS	webová mapová služba
ZÚR	zásady územního rozvoje

Seznam obrázků

Obrázek 1: Památný strom č. 1 (Fagus sylvatica), Vojtková 2014	22
Obrázek 2: Pohled na hladinu Vranovské přehrady z vyhlídky u hradu Bítova, Vojtková 2014	28
Obrázek 3: Původní návrh nového Bítova dle J. K. Říhy, Archiweb [online] [cit. 20.3.2017]. Dostupné z: http://www.archiweb.cz/buildings.php?&action=show&id=1128 .	30
Obrázek 4: Velkostatek Vranč, mapa stabilního katastru, 1824, Moravský zemský archiv v Brně [online] [cit. 17.2.2017]. Dostupné z: http://www.mza.cz/indikacniskici/# .	37
Obrázek 5: Současná podoba areálu barokního velkostatku Vranč, pohled na přístupovou cestu a bývalé zahrady, Vojtková 2016	39
Obrázek 6: Současná podoba areálu barokního velkostatku Vranč, pohled na bývalou sýpku, Vojtková 2016	39
Obrázek 7: Navržená jabloňová alej doprovázející přístupovou cestu ke hradu Bítov	40
Obrázek 8: Řez cestou a výsadbou, M 1:50	41
Obrázek 9: Velkostatek Vranč a jeho okolí po revitalizaci	42
Obrázek 10: Obnovený klasicistní altán Rotunda	45
Obrázek 11: Řez cestou a výsadbou modifikovaných interakčních prvků, M 1:50	46
Obrázek 12: Ochranná zeleň parkoviště u hradu Bítova	47
Obrázek 13: Nefunkční objekty rekreačního areálu Horky, Vojtková 2016	48

Seznam kartogramů

Širší vztahy a lokalizace, 1:75 000	16
Výšková členitost, 1:17 500	18
Geologické a pedologické poměry v území, 1:17 500	18
Skupiny typů geobiocénů, 1:15 000	20
Přírodní hodnoty, 1:15 000	23
Kulturní hodnoty, 1:15 000	27
Mapa Land Use, 1:17 500	29
Změny v aktuálním územním plánu KÚ Bítov, 1:15 000	36

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Kategorie hodnocení Land Use	14
Tabulka č. 2: Klimatické charakteristiky	17
Tabulka č. 3: Památné stromy u hradu	22
Tabulka č. 4: Evidence drobných prvků architektury	32

Seznam příloh

Mapová příloha č. 1: Kompoziční vztahy v území, 1:10 000	
Mapová příloha č. 2: Problémová mapa, 1:10 000	
Mapová příloha č. 3: Návrhová mapa, 1:10 000	